KALENDARZ INFORMATOR

1949

KALENDARZ INFORMATOR

POLAKA ZAGRANICĄ

1949

POLSKI CZERWONY KRZYŻ

POD REDAKCJĄ

ALEKSANDRA WILINICZA

PRINTED IN POLAND

Państw. Pozn. Zakł. Graf. Okręg Północ — Zakł. Główny

OBSZAR

Powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej wynosi 311.730 km^2, z czego na Ziemie Odzyskane przypada 102.800 km^2. Państwo Polskie położone jest między Bugiem i Odrą oraz między Bałtykiem i pasmem górskim Sudecko-Karpackim i obejmuje dorzecze dwu wielkich rzek wpadających do Bałtyku: Wisły i Odry. Obie te spławne rzeki są w nowych granicach państwa niezmiernie ważnym połączeniem zasobnego w bogactwa naturalne i uprzemysłowionego południa Polski z jej szerokim morskim oknem na świat.

W wyniku wojny Polska odzyskała stare piastowskie ziemie po Odrę i Nysę Łużycką. Wróciło do Polski Pomorze Zachodnie, Ziemia Lubuska, Dolny Śląsk i reszta Górnego Śląska wraz z Opolszczyzną oraz Ziemia Warmijsko-Mazurska.

Ziemie te, złączone z narodem polskim zarówno historycznie jak i etnicznie, wchodziły w granice państwa Mieszka i Chrobrego. Liczne świadectwa i pomniki kultury polskiej oraz ponad milion Polaków autochtonów stanowią dowód ich niezatartej — mimo wielowiekowej germanizacji — polskości.

GRANICE POLSKI

Ogólna długość granic Polski wynosi 3 566 km

Długość poszczególnych granic:	1938		1948	
	w km	w %	w km	w %
lądowe	5389	97.5	3069	86.0
morskie	140	2.5	497	14.0
granice z sąsiadami:				
z Czechosłowacją .	984	17.8	1 292	36.2
z Niemcami . .	1 912	34,5	456	12,8
z ZSRR . . .	1 412	25 5	1 321	37,0
z innymi państwami . .	1081	19,7	—	—
długość linii brzegowej	140		581	
na 1000 km² pow przypada:				
granic ogółem .	14,2		11,4	
granic morskich . .	0,4		1,6	

Północna granica morska jest blisko 4-krotnie dłuższa niż przed wojną. Biegnie ona wybrzeżem Bałtyku od Zalewu Szczecińskiego, poprzez Zatokę Gdańską, wzdłuż Mierzei Wiślanej do Suwalszczyzny, gdzie łączy się z granicą ZSRR. Stało się to możliwe dzięki zniszczeniu pruskiego bastionu skierowanego przeciwko słowiańszczyźnie — Prus Wschodnich. Nowa północna granica państwa przyniosła Polsce dwa wielkie porty morskie: Gdańsk i Szczecin oraz 9 portów mniejszych.

Zachodnia granica z Niemcami jest czterokrotnie krótsza od przedwojennej granicy z Rzeszą. Biegnie ona od wyspy Uznam poprzez Szczecin, wspinając się Odrą i jej dopływem — Nysą Łużycką do górskiego pasma Sudetów.

Granica ta wyznaczona została uchwałą trzech mocarstw: ZSRR, St. Zjednoczonych A. P. i Anglii na konferencji w Poczdamie dnia 3 sierpnia 1945 r. Na mocy uchwały poczdamskiej ziemie, leżące na wschód od tej granicy, oddane zostały pod administrację Polski. O nieodwołalności i ostateczności granicy polsko-niemieckiej świadczy postanowienie tejże konferencji w Poczdamie, upoważniające Polskę do wysiedlenia z tych ziem Niemców i przesiedlenia na nie ludności polskiej.

Południowa granica z Czechosłowacją ciągnie się od Nysy wzdłuż pasma Sudeckiego i Karpat, pokrywając się tu z granicą polsko-czechosłowacką sprzed maja 1938 r.

Wschodnia granica z ZSRR pokrywa się z historyczno-etniczną granicą zasięgu plemion polskich na wschodzie i granicą państwa Piastów. Z rejonu Jeziora Wysztynieckiego prowadzi ona do Puszczy Białowieskiej, której zachodnia część należy do Polski. Stąd biegnie w kierunku południowo-zachodnim do Bugu i dalej wzdłuż Bugu do jego górnego biegu.

Granica ta, mimo iż Polska, spychana przez Niemców z ziem zachodnich, po unii z Litwą rozszerzyła swe wpływy daleko na wschód, pozostała przez cały ciąg naszych dziejów etniczną granicą narodu polskiego. Poza nią osiedlała się wprawdzie szlachta polska, bądź też spolonizowana szlachta ruska, jednak podstawowa grupa ludności — chłopi ukraińscy i białoruscy utrzymywali językową i narodową odrębność. W późniejszym okresie jedynie większe miasta: Lwów na południu i Wilno na północy, stały się większymi skupieniami polskimi na terytoriach, gdzie przeważała ludność niepolska.

Toteż w czasie dyskusji nad wschodnią granicą Polski w roku 1919 W. Brytania zaproponowała granicę etniczną, tzw. linię Curzona. Linia ta po drugiej wojnie światowej została przyjęta jako podstawa w czasie pertraktacyj między rządami polskim i radzieckim o ustalenie granicy między obu państwami, przy czym rząd ZSRR zgodził się na szereg poprawek w linii Curzona na korzyść Polski. Długość granicy ze Związkiem Radzieckim zmniejszyła się w stosunku do przedwojennej o blisko 100 km.

Na mocy umowy z dnia 16 sierpnia 1945 roku ziemie leżące na wschód od obecnej granicy, o łącznej powierzchni 178 tys. km², zamieszkałe przez większość autochtonicznej ludności ukraińskiej i białoruskiej, weszły w skład Związku Radzieckiego.

Na ogólną liczbę 11,5 miliona ludności zamieszkującej te ziemie było ok. 5 milionów Ukraińców, ok. 2 milionów Białorusinów, oraz blisko milion mieszkańców innych nie polskich narodowości (Litwinów, Rosjan i innych).

Ziemie te, posiadające wyłącznie rolniczy charakter, stanowiły obszar o najniższej kulturze rolnej i najniższej stopie życiowej. Jedynym okręgiem przemysłowym było Borysławskie Zagłębie Naftowe.

LUDNOŚĆ

Ludność Polski wynosi około 24 miliony (ósme miejsce w Europie), z czego około 16,3 mil. przypada na wieś i około 7,6 mil. na miasta. Gęstość zaludnienia Polski wynosi 77 mieszkańców na 1 km². Przed wojną Polska liczyła ok. 35 milionów ludności przy gęstości zaludnienia 90 mieszkańców na 1 km².

Zmniejszenie się ludności Państwa Polskiego ma swe główne źródło w wymordowaniu przez Niemców około 6 milionów obywateli, w zahamowaniu w czasie wojny przyrostu naturalnego i przesunięciu się państwa ze wschodu na zachód. Polska odzyskała zniszczone i opustoszałe wskutek ucieczki Niemców Ziemie Zachodnie, z których — w wyniku uchwały poczdamskiej — wysiedlono pozostałe tam jeszcze 2 miliony przebywających Niemców.

Obecnie Polska stała się państwem jednonarodowym. Przed wojną 14% ludności stanowili Ukraińcy, około 4% Białorusini, 2,3% Niemcy i około 10% Żydzi.

Ten niejednolity narodowościowo skład ludności Polski stanowił jedno ze źródeł naszej słabości. Ludność ukraińska i białoruska dążyła do wyzwolenia narodowego, ludność niemiecka zaś była zawsze „piątą kolumną" zaborczej polityki pruskiej.

Pod względem wyznaniowym rzymsko-katolicy stanowią w Państwie Polskim olbrzymią większość. Jedynie na Śląsku i w Olsztyńskiem spotykamy w większych skupieniach Polaków-ewangelików, którzy poza tym są rozproszeni w małych ilościach po różnych częściach kraju. Na wschodzie spotykamy większe skupienia ludności wyznania greckokatolickiego i prawosławnego. Na skutek wymordowania przez okupanta ludności żydowskiej, w Polsce mieszka obecnie około 88 000 Żydów. Pewną część ogółu ludności stanowią bezwyznaniowi.

GEOGRAFIA GOSPODARCZA

Przesunięcie granic Polski na zachód spowodowało doniosłe przeobrażenie podstaw gospodarczych kraju. Powrót na Bałtyk dał Polsce możliwość rozwinięcia szerokich stosunków handlowych ze światem.

Wskutek zmiany granic odeszły od Polski obszary pozbawione przemysłu i o niskiej kulturze rolnej; państwo odzyskało natomiast ziemie wysoce uprzemysłowione i stojące na wysokim poziomie gospodarki rolnej, dzięki

czemu wydajność rolna Ziem Zachodnich może dorównać wydajności odstąpionych ziem na wschodzie. Charakterystyczne jest porównanie wartości wszystkich inwestycji na odstąpionych ziemiach wschodnich i na odzyskanych ziemiach zachodnich. Wartość inwestycji tych na wschodzie (przemysł, rolnictwo, transport) wynosiła około 3,5 miliarda zł przedwojennych, podczas gdy wartość tychże inwestycji na Ziemiach Zachodnich wynosi około 9 miliardów

Zniszczenia wojenne, znacznie wyższe niż na pozostałym obszarze Polski, spowodowały konieczność dokonania wielkich wysiłków przy odbudowie Ziem Zachodnich.

Odzyskanie przez Polskę Ziem Zachodnich zwiększyło rolę produkcji przemysłowej w ogólnym dochodzie społecznym. Z kraju rolniczo-przemysłowego Polska staje się krajem przemysłowo-rolniczym W szybkim tempie odrabia Polska swe zacofanie gospodarcze, zbliżając się swą strukturą do przodujących krajów Europy.

Można przytoczyć dwa charakterystyczne dla tych przeobrażeń wskaźniki. Już w roku 1946 roczne spożycie węgla na głowę ludności — w porównaniu z rokiem 1939 — podniosło się z 736 kg do 1300 kg. Produkcja energii elektrycznej na głowę ludności wzrosła w porównaniu z rokiem 1938 więcej niż dwukrotnie (ze 116 do 258 KWh).

Przeobrażenia te wyraziły się też w stosunkowym wzroście liczby ludności miejskiej, trudniącej się zawodami nierolniczymi. Według spisu z roku 1931, miasta zamieszkiwało 27,2%, wsie zaś — 72,8% ogółu ludności. W roku 1947 natomiast odsetek ten wynosi dla miast około 32% dla wsi — 68%. To przesunięcie, które dokonało się mimo większych stosunkowo strat ludności miejskiej w okresie wojny i mimo zniszczenia miast, jest charakterystyczne dla kierunku rozwoju Polski.

O MĘSTWIE TEUTONÓW

Nigdy nam z męstwa straszne nie były Teutony.
Szerząc się przez chytrość, przez kupno i żony.
Z tych jedni byli nasi hołdownicy wczora,
Drugicheśmy spod pogan wydarli topora.
Kiedyśmy przed ich bronią na kolana padli.
Upili nas przyjaźnią i śpiących okradli.

Stanisław Trembecki

ęgiel. Zasoby węgla kamiennego Polski określone są na 75 miliardów ton. W nowych granicach państwa przypada na każdego obywatela dwa razy więcej węgla kamiennego niż przed wojną. Odzyskaliśmy złoża, które łącznie z dawnymi stawiają Polskę na drugim miejscu w Europie Węgiel brunatny rozsiany jest zarówno w pobliżu kopalń węgla kamiennego jak w Wielkopolsce, na Dolnym Śląsku, Ziemi Lubuskiej i na Pomorzu.

Ruda żelazna. Ilość rudy żelaznej oblicza się w Polsce na około 165 milionów ton. Złoża rud występują głównie na następujących trzech obszarach: 1. Śląsko-Olkuskim, 2. Zawierciańsko-Częstochowsko-Wieluńskim i 3. Kielecko-Radomskim. Ogromne bogactwo ilościowe i jakościowe rud i kruszców wnoszą odzyskane obszary śląskie. Kopalnia magnetytu Krzyżatka (Dolny Śląsk) wydobywa rocznie ponad 30 tys. ton wysokowartościowej rudy żelaznej.

Rudy cynkowo-ołowiane. Pod względem produkcji rudy cynku i ołowiu Polska zajmuje jedno z czołowych miejsc na świecie. Produkcja rud tych wzrosła do 1214 tys. ton rocznie w porównaniu z 492 tys. ton w r 1937 tj. o 147%. Rudy cynkowo-ołowiane występują szczególnie na Śląsku (Kopalnia Szarlej Biały). Kopalnie rud arsenu oraz zakłady przetworów arsenowych w Złotym Stoku dostarczają rocznie około 2.000 ton związków i metalicznego arsenu oraz około 60 kg złota. Produkcja barytu w okolicach Wałbrzycha wynosi około 6.000 ton rocznie, co zaspakaja wewnętrzne zapotrzebowanie kraju. Kopalnia magnezytu w okolicach Ząbkowic Śląskich dostarcza ilości trzykrotnie przewyższające zapotrzebowanie. Bogactwa odzyskanego Śląska pozwalają dwukrotnie zwiększyć wydobycie kruszców cynkowo-ołowianych, zawierających srebro, kadm i tal oraz poważnie podnieść produkcję miedzi. Ponadto dostarczają one przemysłowi niezbędnych surowców, których w dawnych granicach Polska nie posiadała (arsen, baryt, magnezyt, łupek ogniotrwały i inne).

Sól. Złoża soli oceniane są w Polsce na blisko 6 miliardów ton Pień soli w Inowrocławiu mierzy np. 4 km w obwodzie i sięga na 1 km w głąb ziemi. Pokłady soli stanowią bogactwo dające się eksploatować w ciągu setek lat.

PRZEMYSŁ

Przemysł polski koncentruje się w południowo-zachodniej części kraju, zwłaszcza na Śląsku. Górny Śląsk stanowi podstawowy ośrodek naszego ciężkiego przemysłu (górnictwo, hutnictwo), co z kolei sprzyja rozwojowi w pobliżu przemysłu metalowego, chemicznego, energetycznego i innych.

Rozwój gospodarczy państwa w nowych granicach ilustruje fakt, że w roku 1938 w przemyśle i górnictwie pracowało ogółem 808,4 tys. robotników, gdy już w r. 1946 — 1267,4 tys. robotników.

Górnictwo najsilniej reprezentowane jest na G. Śląsku: pracuje tam 76,1% ogółu zatrudnionych w tej dziedzinie. Woj. wrocławskie zatrudnia już tylko 11,8%, a krakowskie — 8,7%. W roku 1947 przemysł hutniczy zatrudniał 119 tys. robotników.

Przemysł metalowy zatrudniał w roku 1947 ponad 111 tys. robotników.

Przemysł elektrotechniczny — 22 400 robotników i rozłożony jest mniej więcej równomiernie po całym kraju, z tym, że 23% jego przypada na Śląsk.

Przemysł optyczno-precyzyjny — 6,7 tys robotników, z czego około 30% — woj. wrocławskie.

Przemysł chemiczny — 47,4 tys. robotników. Wytwórnie chemiczne obejmują bardzo szeroki zakres działalności, a na podkreślenie zasługuje szybki wzrost produkcji nawozów sztucznych umożliwiający podniesienie naszej gospodarki rolnej. W trakcie budowy znajduje się wielki kombinat chemiczny w Dworach koło Oświęcimia, którego uruchomienie zwiększy blisko dwukrotnie naszą produkcję chemiczną, oraz fabryka „Rokita" w Brzegu na Dolnym Śląsku.

Przemysł włókienniczy osiągnął w początku 1948 stan zatrudnienia około 300 tys. ludzi. Na czołowe miejsce wysuwa się tu Łódź i woj. łódzkie z 54,8% ogółu zatrudnionych. Silnemu zniszczeniu uległ w czasie wojny białostocki przemysł włókienniczy. Produkcja włókiennicza na Ziemiach Zachodnich odgrywa w prod. całej Polski dużą rolę, dając 22% tkanin bawełnianych, 10% wełnianych, 30% łykowych, 43% sztuczno-jedwabnych, 60% lnianych.

Przemysł odzieżowy zatrudniał w 1946 r. 96,8 tys. robotników, a **przemysł skórzany** — 11,9 tys.

W przemyśle drzewnym pracuje ponad 100 tys. robotników, z czego przodujące miejsce zajmuje woj. śląskie

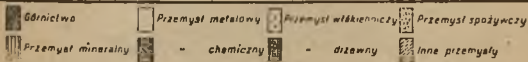
ROZMIESZCZENIE BOGACTW MINERALNYCH

Objaśnienia znaków:

węgiel kamienny	rudy niklu	ropa naftowa
„ brunatny	„ miedzi	sól kuchenna, źródła solankowe
rudy żelaza	„ cyny	kaolin
„ cynku i ołowiu	„ arsenu	

ROZMIESZCZENIE OŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH

(28%) i poznańskie (14,9%). Na terenie reszty kraju rozkłada się on dość równomiernie, co wynika z rozmieszczenia zasadniczego surowca — lasów.

Od zasobów surowca leśnego uzależniony jest także **przemysł papierniczy**, który najlepiej rozwinął się w woj. śląskim i woj. wrocławskim. Ziemie Zachodnie dały w roku 1947 28% produkcji papieru i 57% produkcji tektury całej Polski. Przemysł celulozowo-papierniczy Śląska produkuje niemal wszystkie ważniejsze gatunki papieru.

Przemysł spożywczy zatrudniał w 1946 r. 204 tys. osób i jest równomiernie rozłożony na terenie państwa.

ROLNICTWO

Prawie połowę obszaru Polski zajmują grunty orne. Rolnictwo oraz przemysł przetwórczy bezpośrednio z nim związany stanowi ważną podstawę naszego życia gospodarczego. Klimat i gleba Polski sprzyjają na ogół rozwojowi roślin o największym znaczeniu gospodarczym, jak: żyto, pszenica, owies, jęczmień, burak cukrowy, ziemniaki, koniczyna, len, konopie Na pierwsze miejsce wysuwa się spośród zbóż żyto, uprawiane na całym obszarze kraju. Podobnie szeroko rozpowszechniona jest uprawa jęczmienia i owsa. Pszenicę spotyka się głównie na urodzajnych glebach w Sandomierskiem, Lubelskiem, na Kujawach oraz w pasie wrocławsko-świdnickim Bardzo ważna w produkcji rolniczej jest uprawa ziemniaków. Wielkie znaczenie ma też uprawa buraka cukrowego w woj. pomorskim, poznańskim, wrocławskim, lubelskim i kieleckim. Z roślin przemysłowych — wymienić też należy: len, konopie, rzepak, mak, cykorię, chmiel itp

Obok wspomnianych wyżej roślin uprawia się też groch, fasolę, grykę, kukurydzę, proso.

Bronić nowej idei, sławić ją, to prawo jedynie naszego bytu. Inaczej ani my, ani Polska nikomu na nic się nie przyda.

Adam Mickiewicz

MORZE

Doniosłym czynnikiem w życiu gospodarczym kraju stało się morze. Po powrocie na Bałtyk, Polska jest jednym z największych państw na tym morzu. Przed wojną obrót trzech obecnie polskich portów: Gdyni, Gdańska i Szczecina wynosił około 25 milionów ton tzn. więcej niż dziewięciu pozostałych dużych portów bałtyckich (oprócz Leningradu).

Zmiana gospodarki polskiej w kierunku uprzemysłowienia kraju otwiera niezwykle szerokie perspektywy dla rozwoju wybrzeża i transportu morskiego. Oprócz wymienionych trzech wielkich portów Polska posiada porty tzw. II klasy jak: Świnoujście, Ustka, Kołobrzeg, historyczny Elbląg, Derłowo, Łeba oraz szereg portów rybackich. Wokół większych portów grupuje się przemysł ściśle związany z wybrzeżem, jak stocznie, przemysł konserwowy i pewne rodzaje przemysłu przetwórczego. W rejonie wybrzeża możemy odróżnić 3 większe ośrodki przemysłowe: Gdańsk-Gdynia, Elbląg i Szczecin.

Przed wojną polska flota handlowa rozwijała się niezwykle powoli. W r. 1939 osiągnęła ona tonaż 120 006 BRT. Podczas wojny około 30% polskiego tonażu spoczęło na dnie morza.

Mimo pewnych uzupełnień i zakupów 1. X. 1946 r. sama tylko pełnomorska flota handlowa składała się z 23 statków o łącznym tonażu 90.200 BRT.

Decydujące znaczenie dla powiększenia stanu posiadania polskiej floty handlowej miało przejęcie od ZSRR statków poniemieckich, przyznanych Polsce tytułem udziału w reparacjach wojennych.

To wraz z zakupem nowych statków zwiększyło z końcem 1947 r. liczbę jednostek polskiej floty handlowej do 42 o tonażu 160 000 BRT. Program budownictwa okrętowego samych tylko stoczni polskich przewiduje do 1955 r. budowę dalszych 74 jednostek pełnomorskich

Stan posiadania i tempo rozwoju polskiej floty handlowej nabierają szczególnej wymowy, jeśli się zważy, że uzyskanie skromnego tonażu z 1939 r. wymagało kilkunastu lat wysiłku.

Doniosłe znaczenie posiada też dla gospodarki państwa rybołówstwo morskie. Przed wojną połowy morskie nie odgrywały większej roli (wartość rocznych połowów wynosiła ok. 7 milionów zł). W roku 1947 rybołówstwo rozwinęło się tak, że po raz pierwszy wśród eksportowanych przez Polskę artykułów były również ryby.

USTRÓJ POLITYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Polska jest państwem, w którym władza zwierzchnia należy do narodu Sprawuje on ją za pośrednictwem sejmu wybranego w powszechnym, tajnym, proporcjonalnym, równym i bezpośrednim tzw. „pięcioprzymiotnikowym głosowaniu".

Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego odrzucił narzuconą przez sanację narodowi polskiemu faszystowską „konstytucję" z r. 1935 i oparł się na zasadach legalnie uchwalonej konstytucji z dnia 17 marca 1921 r.

Konstytucja Marcowa bowiem, jakkolwiek nie we wszystkich swych przepisach odpowiada nowym powojennym warunkom — posiada jednak cechy konstytucji demokratycznej. Budując zręby nowego ustroju Polski obóz demokratyczny wziął z przeszłości wszystko co było słuszne i co posiada wartość w nowych, zmienionych warunkach. Ostateczna decyzja co do podstawowych problemów ustrojowych państwa pozostawiona została Sejmowi Ustawodawczemu.

Przed dokonaniem wyborów do Sejmu Ustawodawczego, Rząd przedstawił narodowi do rozstrzygnięcia w drodze referendum następujące kwestie: jakie oblicze ma mieć parlament Rzeczypospolitej, czy winien się on składać z 2 izb tj. sejmu i senatu czy też ma być jednoizbowy; czy naród polski aprobuje podstawowe reformy społeczne tj. reformę rolną i przejęcie przez państwo wielkiego i średniego przemysłu oraz czy aprobuje granice Państwa Polskiego na Bałtyku, Odrze i Nysie

Głosowanie ludowe (referendum) odbyło się 30 czerwca 1946 r Przeważająca większość narodu zaaprobowała politykę rządu i przeprowadzone reformy. Za podstawowymi reformami społecznymi wypowiedziało się 77,3% głosujących, za powrotem Polski na Ziemie Odzyskane oddano 94,2% głosów, 68,2% głosujących wypowiedziało się za jednoizbowym parlamentem.

Wybory do Sejmu odbyły się dnia 17 stycznia 1947 roku. Ordynacja wyborcza oparta została o pięcioprzymiotnikowe prawo wyborcze. W wyniku wyborów układ sił na terenie Sejmu przedstawiał się następująco: obie partie robotnicze: Polska Partia Robotnicza i Polska Partia Socjalistyczna uzyskały po 119 mandatów, Stronnictwo Ludowe — 103 mandaty, Stronnictwo Demokratyczne — 43 mandaty, PSL — 28 mandatów, Stronnictwo Pracy — 16 mandatów, grupa chłopska PSL „Nowe Wyzwolenie" (która oderwała się od PSL) — 11 mandatów, Klub Katolicko-Społeczny — 3 mandaty.

Wybory do Sejmu Ustawodawczego zakończyły stan tymczasowości, zamknęły pierwszy etap w dziejach odrodzonego państwa.

Zwołany na dzień 4 lutego 1947 r. Sejm dokonał wyboru Prezydenta. Na Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany został Bolesław Bierut, zasłużony bojownik i działacz niepodległościowy, organizator walki o wyzwolenie, jeden z głównych twórców Krajowej Rady Narodowej i jej przewodniczący od dnia pierwszego posiedzenia w konspiracji.

Na ręce nowoobranego Prezydenta złożył dymisję Rząd Jedności Narodowej. Misję utworzenia rządu Prezydent powierzył Józefowi Cyrankiewiczowi, Sekretarzowi Generalnemu PPS. Sejm udzielił wotum zaufania nowoutworzonemu Rządowi.

Obok wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej — do najważniejszych aktów ustawodawczych pierwszego Sejmu w odrodzonym państwie, należy uchwalenie:

1. **USTAWY KONSTYTUCYJNEJ O USTROJU I ZAKRESIE DZIAŁANIA NAJWYŻSZYCH ORGANÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ** z dnia 19 lutego 1947 r. czyli tzw. „małej konstytucji".
2. **DEKLARACJI W PRZEDMIOCIE REALIZACJI PRAW I WOLNOŚCI OBYWATELSKICH** z dnia 22 lutego 1947 r. — jako wytycznej dla prac nad konstytucją.
3. **USTAWY O AMNESTII** z dnia 22 lutego 1947 r.

Uchwalona przez Sejm amnestia była wyrazem siły demokracji, była aktem przebaczenia dla tych, którzy błądzili i za podszeptem wrogich narodowi i państwu polskiemu czynników występowali przeciwko własnej ojczyźnie.

Na mocy ustawy amnestyjnej uwolnione zostały od odpowiedzialności wszystkie osoby, które zadeklarowały swoje zerwanie z podziemnym ruchem antypaństwowym, darowana została kara skazanym przez sądy do 5 lat więzienia oraz złagodzone kary wyższe.

Art. 2

Najwyższymi organami Rzeczypospolitej Polskiej są: w zakresie ustawodawstwa — Sejm Ustawodawczy, w zakresie władzy wykonawczej — Prezydent Rzeczypospolitej, Rada Państwa i Rząd Rzeczypospolitej, w zakresie wymiaru sprawiedliwości — niezawisłe sądy.

Art. 12

Sejm wybiera Prezydenta Rzeczypospolitej na lat siedem bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej dwóch trzecich ustawowej liczby posłów.

Art. 15

1. Do Rady Państwa wchodzą:
Prezydent Rzeczypospolitej jako przewodniczący; Marszałek i Wicemarszałkowie Sejmu Ustawodawczego; Prezes Najwyższej Izby Kontroli.
2. W czasie wojny do Rady Państwa wchodzi również Naczelny Dowódca Wojska Polskiego.
3. Na jednomyślny wniosek Rady Państwa Sejm może uzupełnić jej skład przez powołanie dalszych członków Rady Państwa w liczbie co najwyżej trzech.

Art. 17

Na czele Rządu stoi Prezes Rady Ministrów, pod którego przewodnictwem ministrowie tworzą Radę Ministrów.

Art. 20

1. Najwyższa Izba Kontroli bada pod względem finansowym i gospodarczym działalność władz, instytucji i przedsiębiorstw państwowych.

Art. 24

1. Wymiar sprawiedliwości w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej należy do sądów.
2 Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sędziowskiego niezawiśli i podlegają tylko ustawom.
3. Sądy nie mają prawa badania ważności ustaw i dekretów z mocą ustawy należycie ogłoszonych.

DEKLARACJA SEJMU USTAWODAWCZEGO W PRZEDMIOCIE REALIZACJI PRAW I WOLNOŚCI OBYWATELSKICH

uchwalona dnia 22 lutego 1947 r.

Sejm Ustawodawczy, jako organ władzy zwierzchniej Narodu Polskiego, deklaruje uroczyście, iż w swych prawach konstytucyjnych i ustawodawczych oraz przy wykonywaniu kontroli nad działalnością Rządu i ustalaniu zasadniczego kierunku polityki Państwa — będzie kontynuować realizację podstawowych praw i wolności obywatelskich, jak:

a) równość wobec prawa bez względu na narodowość, rasę, religię, płeć, pochodzenie, stanowisko lub wykształcenie,

b) nietykalność osobistą, ochronę życia i mienia obywateli,

c) wolność sumienia i wolność wyznania,

d) wolność badań naukowych i ogłaszania ich wyników oraz wolność twórczości artystycznej,

e) wolność prasy, słowa, stowarzyszeń, zebrań, zgromadzeń publicznych i manifestacyj,

f) prawo wybierania i wybieralności do organów władzy państwowej,

g) nienaruszalność mieszkania,

h) tajemnicę korespondencji oraz innych środków porozumienia,

i) prawo wnoszenia skarg, petycji i podań do właściwych organów władzy państwowej,

j) prawo do pracy i wypoczynku,

k) prawo do zabezpieczenia w przypadku niemożności zarobkowania,

l) prawo do nauki,

ł) opiekę nad rodziną oraz nad matką i dzieckiem,

m) ochronę zdrowia i zdolności do pracy.

Równocześnie Sejm stwierdza, iż wyzyskiwaniu praw i wolności obywatelskich do walki z demokratycznym ustrojem Rzeczypospolitej Polskiej winny zapobiegać ustawy.

Gospodarka Polski Ludowej opiera się na istnieniu trzech sektorów: a) uspołecznionego (państwowego i spółdzielczego), b) kapitalistycznego i c) drobnotowarowego.

Sektor uspołeczniony obejmuje wielki i średni przemysł oraz handel i wytwarza około 85% całej produkcji przemysłowej i rzemieślniczej kraju a ponadto ogarnia około 60—70% całości obrotów w handlu hurtowym i około 30% w handlu detalicznym.

Poszczególne gałęzie przemysłu państwowego zorganizowane są w Centralnych Zarządach branżowych, a w ramach każdego Centralnego Zarządu mieszczą się Zjednoczenia Przemysłowe, skupiające jednolicie kierowany zespół jednorodnych lub uzupełniających się fabryk i zakładów produkcyjnych.

Państwowy handel hurtowy koncentruje się w branżowych Centralach Handlowych, a handel detaliczny głównie w Państwowych Domach Towarowych.

W posiadaniu sektora kapitalistycznego znajdują się niewielkie przedsiębiorstwa wytwórcze, budowlane, transportowe, przedsiębiorstwa handlowe oraz większe gospodarstwa rolne, zatrudniające najemną siłę roboczą.

Najliczniejszy jest sektor drobnotowarowy. Obejmuje on poza 150 tys. samoistnych warsztatów rzemieślniczych w miastach, wszystkie gospodarstwa wiejskie za wyjątkiem kapitalistycznych oraz stanowiących własność publiczną. Te ostatnie zajmują ok. 10% ogólnej powierzchni ziemi ornej.

Właściciele drobnych i średnich gospodarstw wiejskich, liczących bez mała 90% ziemi ornej, organizują się w dobrowolnych spółdzielniach pracy, zbytu i zaopatrzenia.

Szybki wzrost produkcji maszyn i narzędzi rolniczych oraz nawozów sztucznych ma na celu przyspieszenie rozwoju spółdzielczości wiejskiej, a co za tym idzie — podniesienie produkcji, dobrobytu i poziomu kulturalnego wsi polskiej.

Państwo Ludowe okazuje pomoc biednemu i średniemu chłopstwu w postaci kredytów bankowych, ulg podatkowych, obniżki cen na artykuły przemysłowe oraz ulgowych opłat za używanie maszyn rolniczych.

Wszystko to chroni biednego i średniego chłopa przed wyzyskiem bogaczy wiejskich.

Rozwój struktury gospodarczej Polski idzie po linii dalszego, zdecydowanego wzrostu siły i wagi sektora uspołecznionego i jednoczesnego zmniejszenia zasięgu sektora kapitalistycznego, co stanowi podstawę do ewolucji Polski Ludowej ku socjalizmowi.

ŻYCIE SPOŁECZNE

Głęboka demokratyzacja Rzeczypospolitej Ludowej wyraża się ogromnym umasowieniem i ożywieniem organizacji związków i stowarzyszeń politycznych, zawodowych i społecznych.

Z wyjątkiem faszystowskich organizacji, prowadzących działalność przeciw państwu ludowemu i związanych często z dywersją zagraniczną, w Polsce panuje pełna wolność zrzeszania się. Wyrazem tego jest istnienie masowych partii politycznych (PPR, PPS, Stronnictwo Ludowe, PSL, Stronnictwo Demokratyczne, Stronnictwo Pracy itd.). Liczba członków obu samych tylko partii robotniczych (PPR i PPS) przed połączeniem wynosi ok. 1½ mil członków.

Do Związków Zawodowych należy w Polsce 3.226.767 członków, zorganizowanych w 36 scentralizowanych związkach i 13 związkach twórczych i odtwórczych. Cyfra ta jaskrawo uwidacznia wzrost organizacji zawodowych, jeśli porówna się ją z liczbą członków Zw. Zawodowych w r. 1937, która wg Małego Rocznika Statystycznego wynosiła 941 tys. osób (płacących składki — tylko 660 tys.).

Dzięki liczebności Zw. Zawodowych i nowemu ustosunkowaniu się władz państwowych do potrzeb świata pracy możliwe były olbrzymie zdobycze na odcinku ubezpieczeń i ogólne polepszenie warunków pracy jakie osiągnęła klasa robotnicza w Polsce powojennej.

Uchwałą Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 1945 roku powierzono akcję zorganizowania wczasów pracowniczych Centralnej Komisji Związków Zawodowych. Od 1948 r. całą administrację wczasów przejęła Naczelna Dyrekcja Funduszu Wczasów Pracowniczych. Na rok 1949 opłaty skalkulowane są na 450 zł, w tym: od pracodawcy zł 160,—, czyli 35,5%; od pracownika zł 80,— czyli 17,8%; od Funduszu Wcz. Prac. zł 210,— czyli 46,7% co pozwoli na wyżywienie o wartości 4.100 kalorii dziennie na osobę.

O rozwoju akcji wczasów świadczy wzrost ilości osób korzystających z nich: 1946 r. — 99,302, 1947 r. — 178.018, 1948 r. — ok. 400.000, wg planu na rok 1949 wczasy mają objąć 500.000 osób, tj. 16% ogółu pracujących.

Wedle planu na rok 1955 w polskich uzdrowiskach i stacjach klimatycznych w pięknych okolicach Karpat, Pienin, Sudetów i nad Bałtykiem — 1.250.000 ludzi pracy spędzi swoje urlopy wypoczynkowe w warunkach kulturalnych, z dobrym odżywieniem i z dala od zgiełku miast i dymów fabryk.

Gminne Spółdzielnie „Samopomocy Chłopskiej" zrzeszały w połowie 1948 r. 1.388 tys. członków, zorganizowanych w 3.088 kooperatywach i prowadziły 11.249 sklepów, 1459 zakładów przemysłu spożywczego, 106 warsztatów, ponad 300 innych wytwórni, 253 ośrodki maszyn rolniczych oraz ok. 3 000 gospodarstw i resztówek.

Zjednoczona organizacja młodzieży Związek Młodzieży Polskiej, w skład której weszli członkowie do niedawna oddzielnych organizacji: Związku Walki Młodych, Organizacji Młodzieży TUR, Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici" i Związku Polskiej Młodziezy Demokratycznej, liczyła w chwili powstania w lipcu 1948 — 700.000 członków.

Organizacja „Służba Polsce" wciąga młode pokolenie w proces odbudowy i budownictwa. Jest to świetna szkoła wychowania społecznego i państwowego ogółu młodzieży.

Równie masowy napływ członków obserwuje się w wielkich organizacjach społecznych, jak: Liga Kobiet, Polski Czerwony Krzyż, Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza, Robotnicze Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Chłopskie Towarzystwo Przyjaciół Dzieci itd.

Wszystkie te organizacje znakomicie przyczyniają się do dzieła odbudowy kraju oraz wychowania społeczeństwa w duchu demokratycznym i obywatelskim.

Wszystko dla ludu przez lud: oto najogólniejsza zasada demokracji, cel i formę obejmująca. Wszystko dla ludzi, dla wszystkich, jest celem, wszystko przez lud, przez wszystkich, jest formą.

Manifest
Towarzystwa Demokratycznego 1863 r.

Zuchwałym i daremnym zamachem byłaby chęć zmniejszenia wartości i siły tego potężnego prądu, który wypłynął z teorii Marksa.

Aleksander Świętochowski

ODRODZONE WOJSKO POLSKIE

Zarodkiem Odrodzonego Wojska Polskiego były dwie formacje: Dywizja im. Tadeusza Kościuszki i Gwardia Ludowa. Obie one wyrosły z walki wyzwoleńczej z faszyzmem niemieckim.

Dwa były główne nurty tej walki. W kraju toczyła się ona w konspiracji, w szeregach organizacji podziemnych, w walkach oddziałów partyzanckich; za granicą u boku wyzwolicielki Polski — Armii Radzieckiej. Na czele walki w kraju stanęła Gwardia Ludowa, a później Armia Ludowa. W Związku Radzieckim po raz pierwszy u boku Armii Radzieckiej stanął żołnierz I Dywizji a później I Armii. Obie te formacje — Armia Ludowa i I Armia Polska w ZSRR — były stworzone przez ten sam kierunek polityczny; przez rewolucyjny odłam ruchu robotniczego z Polską Partią Robotniczą na czele. Choć powstały z dala od siebie, choć walczyły początkowo o tysiące kilometrów jedna od drugiej — walczyły o jeden i ten sam cel: o niepodległość i wyzwolenie społeczne. Hasła, które prowadziły do boju Armię Ludową i I Armię Polską w ZSRR, głosiły konieczność sojuszu ze Zw. Radzieckim i zbudowanie Nowej Polski, Polski, w której pełną władzę będą miały masy ludowe, Polski bez wyzysku człowieka przez człowieka.

Gwardia Ludowa i Armia Ludowa osiągnęły wielkie sukcesy w walce partyzanckiej. W wyniku licznych akcji bojowych wysadzono w powietrze setki niemieckich pociągów wojskowych, zburzono dziesiątki stacji kolejowych, zdobyto przejściowo szereg miast i miasteczek, zabito tysiące niemieckich żołnierzy i gestapowców.

Armia Polska w ZSRR po chrzcie bojowym I Dywizji im. T. Kościuszki pod Lenino (12—13. X. 1943) walczyła przy boku Armii Radzieckiej i wraz z nią przekroczyła latem 1944 r. Bug — granicę Polski Po odzyskaniu pierwszego skrawka ziemi polskiej przez Armię Radziecką, Armia Polska w ZSRR została połączona z Armią Ludową w Odrodzone Wojsko Polskie. Wkrótce potem zostały sformowane II Armia i Korpus Pancerny.

Jesienią 1944 r. I Armia W. P. walczy na przedpolach Warszawy. Szczególne znaczenie mają jej ciężkie boje na przyczółku pod Warka, skąd w styczniu 1945 r. wyjdzie uderzenie Armii Radzieckiej, decydujące o uwolnieniu Warszawy.

W wielkiej ofensywie zimowej 1945 r. Odrodzone Wojsko Polskie, walczac u boku Armii Radzieckiej, wyzwala stolicę Polski — Warszawę, a następnie, posuwając się wśród walk na zachód, oswabadza spod niemieckiego jarzma dziesiątki polskich miast, tysiące wsi i miasteczek. Za starą granicą polsko-niemiecką oddziały polskie napotykają na od dawna przygotowaną, silnie umocnioną linię obronną nieprzyjaciela, tzw. Wał Pomorski. Po tygodniu zaciętych walk linia umocnień niemieckich została przełamana, dywizje polskie, ścigając rozbite oddziały niemieckie, doszły do brzegu Bałtyku, po kilku dniach szturmu zdobyły twierdzę i port w Kołobrzegu i doszły do brzegu Odry. W tym samym czasie I Brygada Pancerna zdobyła Gdynię i Gdańsk.

W kwietniu i maju 1945 r. Wojsko Polskie bierze udział w forsowaniu Odry i Nysy, wkracza na ziemię niemiecką i uczestniczy w ostatnim etapie wojny — rozgromieniu hitlerowskich armii na ich własnej ziemi.

II Armia po sforsowaniu Nysy u boku Armii Radzieckiej w ramach I Ukraińskiego Frontu zdobyła miasto Rotenburg, podeszła do Budziszyna i Drezna, a Korpus Pancerny wdarł się na terytorium Czechosłowacji, śpiesząc na oswobodzenie stolicy bratniego czeskiego narodu — Pragi.

I Armia sforsowała Odrę i wzięła udział w gigantycznej operacji, która doprowadziła do okrążenia Berlina. Następnie zaś kilka jej dywizji doszło do Łaby, a I Dywizja im. Tadeusza Kościuszki wzięła udział w ostatecznym szturmie Berlina, kończąc zwycięski szlak bojowy swój i całego Odrodzonego Wojska Polskiego wzniesieniem polskich sztandarów obok radzieckich nad dymiącymi ruinami stolicy Trzeciej Rzeszy.

Wszystkie te walki stoczyły oddziały Odrodzonego Wojska Polskiego u boku zwycięskiej Armii Radzieckiej, która rozbiła główne siły wojsk niemieckich, wyzwoliła

ziemie polskie z hitlerowskiej niewoli i uwolniła cały świat od śmiertelnego niebezpieczeństwa faszystowskiego.

Żołnierz polski bił się również na Zachodzie, biorąc udział w działaniach wojennych przeciwko Niemcom. Po zakończeniu wojny część żołnierzy wróciła do kraju, część zaś została przez reakcyjne dowództwo i rząd brytyjski skazana na tułaczkę i poniewierkę.

Wojsko Polskie i polskie masy pracujące dumne są z tego, że miały swój wkład w dzieło rozgromienia faszyzmu przez Armię Radziecką.

Po zwycięskim zakończeniu wojny Odrodzone Wojsko Polskie brało czynny udział w wykonaniu wszystkich ważnych zadań, stojących przed narodem polskim. Pomogło ono i pomaga stale w odbudowie zniszczonego kraju, pomogło i pomaga w zagospodarowaniu Ziem Zachodnich, pomogło w zapewnieniu naszym masom pracującym spokoju i bezpieczeństwa. Równocześnie Wojsko Polskie jest dla żołnierzy szkołą uświadomienia obywatelskiego, umiłowania demokracji i jedności z ludem pracującym i jego czołowym oddziałem — klasą robotniczą w pierwszym rzędzie. W Odrodzonym Wojsku Polskim synowie robotników i chłopów są oficerami i wszystkie najwyższe funkcje stoją przed nimi otworem. Po raz pierwszy w historii Polski ziściło się hasło „Lud z wojskiem — wojsko z ludem".

Wojsko Polskie jest złączone tradycjami wspólnej walki z Armią Radziecką. Narody Polski i Radziecki łączy nie tylko zbieżność interesów państwowych, lecz przede wszystkim więzy ideologiczne — solidarność mas pracujących, budujących w obu krajach nowe życie. Również sojusz Odrodzonego Wojska Polskiego z Armią Radziecką opiera się na głębokiej więzi ideologicznej — obronie interesów ludu pracującego. Dla tego też sojusz ten jest trwały i nierozerwalny.

Odrodzone Wojsko Polskie, będące spadkobiercą tradycji walk o wolność i wyzwolenie społeczne — tradycji walk demokracji polskiej w czasie Wiosny Ludów, Komuny Paryskiej, Rewolucji 1905 r., Rewolucji Październikowej, walk o wolność Hiszpanii, walk o nową Ludową Polskę w czasie ubiegłej wojny światowej — tradycji Jarosława Dąbrowskiego, Feliksa Dzierżyńskiego i Karola Świerczewskiego — stoi na straży dotychczasowych zdobyczy demokratycznego ludu polskiego i jego walki o nowy ustrój społeczny.

Polska jest wszędzie, gdzie bronią wolności.

Józef Sułkowski

ROZKAZ ZDOBYCIA BERLINA

WOJSKO POLSKIE
SZTAB ARTYLERJI I DP
IM. T. KOŚCIUSZKI
ORD. CZERW. SZTANDARU
Nr.wych.0666

30.04.45 r tajne
Egz.Nr.4.

10/48

ROZPORZĄDZENIE BOJOWE Nr.025

M.p.30.04.45 r godz.1.00 Mapa 50ooo-34 r.

Rozkaz

D-zja ma za zadanie wziąć udział w walkach o ostateczne zdobycie BERLINA.
Na podstawie ustnego Rozkazu D-cy D-zji , D-ca Artylerji D-ji

ROZKAZAŁ:

1.D-cy I PAL-u wydzielić do dyspozycji D-cy 3 PP 13 samochodów ciężarowych dla przewiezienia I-go bataljonu 3 PP .
Kolumnę tychże samochodów , pod D-wem doświadczonego oficera , skierować na godz.4.00 dnia 30.04.45 r do D-cy 3 PP .

2.3/ IPAL-u o godz.4.00 dnia 30.04.45 r wyrusza w pełnym składzie bojowym za I /3PP w kierunku na BERLIN i koncentruje się w północnej dzielnicy Berlina - REINIKENSDORF.

p.o.Szefa Sztabu Art. I DP

/STADEWSKI por./

Odbito w 3 egz.
Egz.Nr.I a/u
Egz.Nr.2 I PAL
Egz.Nr.3 I Oddział D-zji.
Masz.N.R

WIERSZE I PIOSENKI ŻOŁNIERSKIE

Leon Pasternak

Warszawskoje szosse

Idzie, idzie to bractwo, pozbierane tułactwo,
tylko broń w słońcu z dala się iskrzy.
garść sucharów i pakuł, para onuc w plecaku
jak buława spoczywa w tornistrze.
Kurz zaciemnia niebiosa. Niezwyczajna to szosa,
nie zdeptane prowadzą nas szlaki,
przez wertepy, przez lasy, idzie wojsko — Polacy,
tak nazwani tu — bratia Palaki!
Idą chłopy i pany, idą razem zbratane,
idą z lagrów, z posiołków z zesłania,
idą śląskie pieruny, osiwiałe leguny,
wspólnej drogi już nic nie przesłania.
U nas wszyscy koledzy, idzie więzień z Berezy,
były glina i hrabia chorąży,
idzie cieśla spod Omska, idzie ślusarz z Radomska,
hełm bojowy jednako im ciąży.
Wraca syn odzyskany, traktorzysta z Fergany,
góral z Tater i wnuk Sybiraka,
zakurzona i szara, różna u nas jest wiara,
ale wiara to nie byle jaka.
Cóż, że rodak porucznik od saperów, czy rusznic
mowę ojców gdzieś w tajgach zatracił?
Na biwaku gwiaździstym polonista — asystent
leczy mowę, jak rany swych braci.
Podskakuje laweta, maszeruje poeta,
bo jak nigdy, jest o czym pomarzyć,
idzie malarz i panna, partyzancka sutanna,
pręgi potu i pyłu na twarzy.
O nic cię nikt nie pyta. Jesteś? Dobrze i kwita.
Nikt na ciebie nie spojrzy z ukosa,
bierz karabin na Niemca, hasło: Walka i zemsta!
Ba, niezwykła, niezwykła to szosa...
Więc idziemy w tę drogę, a historia ood nogę
bije z nami obcasem jak żywa
i co będzie, to będzie, jedno wiemy: my wszędzie,
gdzie się wolność bagnetem zdobywa!

Serce w tornistrze

Muzyka i słowa — M. Zieliński

Z młodej piersi się wyrwało
W wielkim bólu i rozterce,
I za wojskiem poleciało
Zakochane czyjeś serce.
Żołnierz drogą maszerował
Nad serduszkiem się użalił,
Więc je do plecaka schował
I pomaszerował dalej.
Tę piosenkę, tę jedyną,
Śpiewam dla Ciebie, dziewczyno,
Może także jest w rozterce
Zakochane Twoje serce.
Może potajemnie kochasz,
I po nocach tęsknisz, szlochasz,
Tę piosenkę, tę jedyną
Śpiewam dla Ciebie, dziewczyno.

Poszedł żołnierz na wojenkę
Poprzez góry, lasy, pola
I ze śmiercią szedł pod rękę;
Taka jest żołnierska dola,
I choć go straszyły wielce
Kule, gdy szedł do ataku,
Żołnierz śmiał się, bo w plecaku
Miał w zapasie drugie serce.
Tę piosenkę, tę jedyną,
Śpiewam dla Ciebie, dziewczyno,
Może także jest w rozterce
Zakochane Twoje serce.
Może potajemnie kochasz,
I po nocach tęsknisz, szlochasz,
Tę piosenkę, tę jedyną,
Śpiewam dla Ciebie, dziewczyno.

Oka

I.

Szumi dokoła las,
Ach szumi,
Czy to jawa, czy sen,
Czy to sen,
Co ci przypomina, co ci przypomina
Widok znajomy ten,
Widok ten.

II.

Żółty wiślany piach,
Wioski słomiany dach.
Płynie, płynie Oka,
Jak Wisła szeroka,
Jak Wisła głęboka

III.

Był już niejeden las,
Wiele przeszliśmy rzek,
Ale najpiękniejszy,
Ale najpiękniejszy,
Jest naszej Wisły brzeg.

IV.

Piękny jest Wisły brzeg,
Pięknv jest Oki brzeg,
Jak szarża ułańska
Do Wisły, do Gdańska pójdziemy, dojdziemy!

Życzyłbym, aby żadnego nie używać generała do obrony wolności, który do niej przywiązanym nie jest, nie spuszczam się na wierność. Ta cnota jest wspólna niewolnikom i służalcom.

Tadeusz Kościuszko

Pieśń o Monte Cassino

Czy widzisz te gruzy na szczycie?
Tam wróg twój się kryje jak szczur.
Musicie, musicie, musicie
Za kark wziąć i strącić go z gór.
I poszli szaleni, zażarci,
I poszli zabijać i mścić,
I poszli jak zawsze uparci,
Jak zawsze za honor się bić.
Czerwone maki na Monte Cassino
Zamiast rosy piły polską krew.
Po tych makach szedł żołnierz i ginął,
Lecz od śmierci — silniejszy był gniew.
Przejdą lata i wieki przeminą,
I wszystkie maki na Monte Cassino
Czerwieńsze będą, bo z polskiej wzrosną krwi.
Runęli przez ogień straceńcy —
Niejeden z nich dostał i padł,
Jak ci z Samosierry szaleńcy
Jak ci spod Racławic sprzed lat.
Runęli impetem szalonym,
I doszli. I udał się szturm,
I sztandar swój biało-czerwony
Zatknęli na gruzach wśród chmur.
Czy widzisz ten rząd białych krzyży?
To Polak z honorem brał ślub,
Idź naprzód — im dalej, im wyżej,
Tym więcej ich znajdziesz u stóp.
Ta ziemia do Polski należy,
Choć Polska daleko jest stąd;
Bo wolność krzyżami się mierzy,
Historia ten jeden ma błąd...

Stan wojskowy jest najszanowniejszy, kiedy żołnierz przelewa krew swą za ojczyznę, tenże żołnierz staje się najemnikiem, skoro nim inne powodują widoki.

Gen. Karol Kniaziewicz

Rozszumiały się wierzby...

Pieśń partyzancka, ułożył Marian Sujkowski

Rozszumiały się wierzby płaczące,
Rozpłakała się dziewczyna w głos.
Od łez oczy podniosła błyszczące } bis.
Na żołnierski, na twardy życia los }
Nie ślijcie, wierzby, nam żalu, co serce rwie.
Nie płacz, dziewczyno ma, bo w partyzantce nie jest źle.
Do tańca grają nam granaty, wisów szczęk.
Śmierć kosi niby łan, lecz my nie wiemy, co to lęk.

Czy to deszcz, czy słoneczna spiekota,
Wszędzie słychać miarowy równy krok.
To na bój idzie leśna piechota, } bis.
Śmiech na ustach, spokojna twarz i wzrok }
Nie ślijcie, wierzby, nam żalu, co serce rwie.

Nie może być ten kraj wolnym, gdzie człowiek jest niewolnikiem. Żadne więc prawodawstwo nie powinno przemilczać praw człowieka, żadna społeczność nie może robić ofiary z ludzi dla ludzi.

Hugo Kołłątaj

STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE RZECZYPOSPOLITEJ

Polska potrzebuje pokoju. Ta podstawowa zasada określa kierunek i drogi polskiej polityki zagranicznej. Najgroźniejszym — jak świadczą o tym całe dzieje narodu polskiego — niebezpieczeństwem dla niezawisłości narodowej i państwowej Polaków jest niemiecka ekspansja na wschód, niemiecki imperializm.

Obecnie, po drugiej wojnie światowej obóz imperializmu popiera siły rewanżu w Niemczech i buduje nowe plany wojenne na odrodzeniu rewizjonizmu niemieckiego. Dlatego najlepszym gwarantem niepodległego bytu państwowego Polski, której Niemcy zadali tak dotkliwe straty, jest jej udział w zespole państw walczących o trwały pokój ze Związkiem Radzieckim na czele.

Fundamentem bezpieczeństwa Odrodzonej Rzeczypospolitej są sojusze i umowy z państwami, z którymi łączy naród polski wspólne dążenie do ugruntowania pokoju oraz politycznej, ekonomicznej i kulturalnej współpracy narodów.

Stosunek swój do innych państw naród polski mierzy miarą poszanowania jego podstawowych interesów życiowych: nienaruszalności i integralności granic państwa polskiego oraz politycznej i gospodarczej suwerenności narodu.

Państwo Polskie bierze udział we wszystkich tych organizacjach międzynarodowych oraz umowach wielostronnych i dwustronnych, których celem jest pokojowa współpraca narodów.

Głębokie przemiany, które zaszły w Polsce i w większości państw Europy Środkowo-Wschodniej, stały się podstawą ożywionej i przyjaznej współpracy Polski ze wszystkimi miłującymi pokój narodami.

Przedwojenna polityka zagraniczna Polski nie była w stanie zapewnić krajowi bezpieczeństwa. Polityka ówczesnego rządu polskiego nie dążyła ani do ustanowienia przyjaznych stosunków z pokojowymi sąsiadami ani do zabezpieczenia Polski przed groźbą najazdu ze strony hitlerowskich Niemiec.

Polityka zagraniczna obecnego demokratycznego rządu polskiego opiera się na sojuszach i ścisłej współpracy ze wszystkimi pokojowymi państwami, a przede wszystkim ze Związkiem Radzieckim. Dzięki temu zabezpieczone są całkowicie północne, wschodnie i południowe granice Polski. Zachodnia granica Polski z Niemcami, uznana przez wszystkie demokratyczne narody jako niezachwiana granica pokoju — jest granicą nienaruszalną, za którą stoi nie tylko siła obronna Polski, ale również wszystkich jej sojuszników ze Związkiem Radzieckim na czele.

Międzynarodowy handel Polski przekracza — mimo zniszczeń gospodarczych kraju — przedwojenne obroty.

Plan handlu zagranicznego na rok 1948 przewidywał obroty towarowe w wysokości 527.900.000 dolarów po stronie importu i 518.600.000 dolarów po stronie eksportu (liczby te nie obejmują dostaw z tytułu demobilu i reparacji wojennych).

Wg prowizorycznych danych za pierwsze sześć miesięcy 1948 r. zdołano wykonać około 50% planu, realizując dostawy na sumę 259.700.000 dol. w imporcie i 222.000.000 dol. w eksporcie.

W porównaniu z przeciętną obrotu zagranicznego handlu polskiego z lat 1936/37 (ok. 422 mil. dol.) i po uwzględnieniu spadku siły nabywczej dolara — można stwierdzić, iż w handlu zagranicznym Polska przekroczyła poziom przedwojenny.

Rozumny i sumienny patriotyzm nie powinien ulegać terrorowi mocarstwowej fanfaronady, która prędzej lub później sprowadza bolesne rozczarowania w katastrofie.

Aleksander Świętochowski

HANDEL POLSKI Z WAŻNIEJSZYMI KRAJAMI

Przywóz

Kraje	wartość w tys. dolarów			w odsetkach		
	1945	1946	1947	1945	1946	1947
ZSRR	30 691	100 921	79 27	90,6	70,4	26,5
USA	—	1 565	40 234	—	1,1	16,0
Anglia	—	904	27 128	—	8,1	8,6
Francja	—	—	12 483	—	—	4,0
Szwecja	2 061	21022	26 976	6,1	14,5	9,0
Czechosłowacja	—	2 293	5 464	—	1,5	2,0
Dania	891	3 446	30 738	2,6	2,5	9,7
Brazylia	—	—	15 159	—	—	4,8
Norwegia	222	924	8 240	0,7	0,7	2,6
Węgry	11	1 169	3 728	0,0	0,8	1,2

Wywóz

Kraje	wartość w tys. dolarów			w odsetkach		
	1945	1946	1947	1945	1946	1947
ZSRR	35 293	58 552	70 528	93,4	49,4	28,6
USA	—	403	815	—	0,3	0,3
Anglia	—	1 615	13 462	—	1,8	5,4
Francja	—	6 267	7 127	—	4,7	2,9
Szwecja	1 965	24 622	21 177	5,2	18,4	16,6
Czechosłowacja	—	4 083	14 624	—	3,1	6,0
Dania	114	7 617	14 128	0,3	5,6	5,7
Brazylia	—	295	1 724	—	0,3	0,7
Norwegia	56	2 907	7 980	0,2	2,7	3,2
Węgry	197	1 830	3 505	0,6	1,8	1,4

PRZYWÓZ DO POLSKI WAŻNIEJSZYCH TOWARÓW W 1947 R. W TONACH

Rudy żelazne	1 200 336
Surowce włókiennicze i wyroby z nich	113 779
Maszyny i aparaty sprzęt elektrotechniczny	25 171
Środki transportowe	76 037
Bawełna surowa	68 546

WYWÓZ Z POLSKI WAŻNIEJSZYCH TOWARÓW W 1947 R. W TONACH

Węgiel kamienny	17 892 495
Węgiel brunatny	1 642 550
Koks	1 445 920
Metale nieszlachetne i wyroby z nich (żelazo. stal)	145 947
Cukier	100 485
Sól kuchenna	29 421
Jaja	2 482
Cement	414 699

STRATY WOJENNE POLSKI

Ze wszystkich bodaj krajów, które padły ofiarą napaści niemieckiej — Polska poniosła straty najcięższe.

Wróg bestialsko wytracił ponad 6 mil. obywateli polskich, tj. 22% ludności, (z czego wskutek bezpośrednich działań wojennych zginęło tylko około 650 tys.). Ogrom tej cyfry uwidacznia się w porównaniu ze stratami innych krajów, np. Francji, której straty w ludności wyniosły 1,5%, Anglii 0,8% lub nawet bohatersko walczącej z okupantem Jugosławii, która straciła 10,8% ludności

W ruinach legły bezcenne zabytki, stare kościoły, pałace, muzea, teatry; po całych dzielnicach, a nawet miastach pozostały bezkształtne zwały gruzów.

Kultura polska poniosła straty niezwykle bolesne. Zginęło z rąk niemieckich lub zmarło w nędzy i poniewierce ponad 5000 nauczycieli, ponad 3500 duchownych 700 profesorów i naukowców, około 200 artystów-plastyków, przeszło 60 pisarzy.

Straty Polski w majątku narodowym dosięgły zawrotnej sumy 88 miliardów przedwojennych złotych, tj. ok. 40% całego majątku narodowego Państwa przed wojną.

Z sumy tej 22,5 miliarda przypada na straty w przemyśle, 10,5 miliarda — w transporcie, 13 miliardów w zabudowaniach mieszkalnych i ponad 11 miliardów — w rolnictwie.

Tyle wynoszą straty **bezpośrednie** w zniszczonych i zdewastowanych fabrykach i zakładach produkcyjnych, wyrwanych torach, wysadzonych mostach i spalonych wagonach, spustoszonych polach i zburzonych magazynach.

Wobec jakiego spustoszenia stanął po wojnie naród polski, mówi porównanie powyższej sumy 88 miliardów przedwojennych złotych z wartością całkowitej rocznej przedwojennej produkcji Polski w przemyśle i rolnictwie (dochód społeczny), która wynosiła 19 miliardów.

Do tych strat bezpośrednich dodać należy straty pośrednie tj. będące następstwem dokonanych zniszczeń, które szacuje się na 170 miliardów złotych. Tak więc straty wojenne łącznie wynoszą ponad 10.000 zł przedwojennych na głowę ludności, gdy dochód społeczny przed wojną wynosił ok. 600 zł rocznie na głowę.

Aby straty te pokryć w przedwojennych warunkach produkcji i w przedwojennych granicach państwa — naród polski zmuszony byłby w ciągu ponad 15 lat tylko produkować, niczego nie konsumując: nie żywiąc się i nie odziewając.

Toteż jedyną drogą ratunku wobec ran zadanych Polsce przez Niemcy stało się szukanie możliwości gwałtownego podniesienia produkcji i odbudowy kraju. Obok przywrócenia Polsce Ziem Zachodnich — podstawowe reformy: reforma rolna i upaństwowienie wielkiego i średniego przemysłu, a wreszcie oparcie gospodarki polskiej na zasadach planowości — okazały się jedyną drogą wiodącą do tego celu.

Są czasy jedne różne od drugich, dla odmiany ludzkich obyczajów, odmieniać się też prawa ludzkie mają, aby miasto pożytku, szkody wielkiej nie czyniły.

Piotr Skarga

PODSTAWOWE REFORMY — DŹWIGNIA ODBUDOWY

Odbudowa zniszczonego w czasie wojny i okupacji Państwa Polskiego wspiera się na dwóch zasadniczych reformach. Są nimi: reforma rolna i przejęcie na własność państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej.

Reforma rolna i odbudowa rolnictwa

Dekret o reformie rolnej, uchwalony 6 września 1944 r. miał na celu usunięcie wiekowej krzywdy chłopa polskiego, a równocześnie ciężkiej przeszkody na drodze ekonomicznego rozwoju Państwa Polskiego unowocześnienia go i zbliżenia do poziomu gospodarczego ogółu państw europejskich.

Podczas gdy w większości krajów europejskich dawno już została usunięta średniowieczna wielka własność ziemi — w Polsce panowało pod tym względem głębokie zacofanie.

Prawie 7,5 miliona chłopów nie posiadało ziemi wcale, lub miało jej mniej niż 2 ha na rodzinę złożoną z 4—5 osób. Natomiast na rodzinę obszarniczą przypadało około 650 ha.

3.200.000 rodzin chłopskich gospodarowało na takiej samej niemal powierzchni co 19.000 rodzin obszarniczych.

Toteż przeciętna na jednego chłopa stanowiła 1 ha ziemi, gdy na jednego członka rodziny obszarniczej 145 ha.

34% ludności wiejskiej żyło na karłowatych gospodarstwach, z których dochód dzienny wynosił około 15 gr.

Chłop pozbawiony ziemi lub gospodarujący na jej mizernym skrawku musiał ograniczyć swoje potrzeby do

najniższego poziomu, co znów powodowało, że przemysł nie mógł znaleźć w ogromnej masie ludności wiejskiej nabywcy swoich wytworów.

Ubóstwo wsi hamowało produkcję w miastach, wywoływało ostre kryzysy i bezrobocie.

Dekret o reformie rolnej miał na celu usunięcie tej potężnej zapory na drodze rozwoju Polski, a sprężyste wcielenie go w życie cel ten rzeczywiście zrealizowało.

Na podstawie dekretu przeznaczono do podziału między chłopów 2.131.000 ha na ziemiach dwanych i ponad 6.000.000 ha na Ziemiach Zachodnich (w tym 5.000.000 ha gruntów ornych).

Parcelacji uległy majątki obszarnicze i państwowe liczące powyżej 50 ha użytków rolnych z następującymi wyjątkami: w woj. poznańskim i pomorskim granicę majątków podlegających parcelacji przesunięto do 100 ha, gospodarstwa poniemieckie zaś uległy parcelacji już od 20 ha. To wszystko pozwoliło stworzyć zdrowe średnie gospodarstwa i obdzielić nimi przybywające na Ziemie Zachodnie milionowe rzesze chłopów polskich.

Wyłączone zostały z parcelacji majątki kościelne i rolnicze ośrodki szkoleniowe.

W wyniku reformy rolnej powstało na Ziemiach Zachodnich 500.000 nowych gospodarstw chłopskich, a na ziemiach dawnych już do 1 grudnia 1946 r. obdzielono ziemią 387.000 rodzin chłopskich.

Z ziemi tej powstało nowych gospodarstw dla służby folwarcznej 97.000 (505 tys. ha), dla bezrolnych — 49.000 gospodarstw (165 tys. ha). 72.000 gospodarstw karłowatych otrzymało 113 tys. ha, 106 tys. małorolnych — 197 tys. ha i 20 tys. średniorolnych 38 tys. ha.

Przeprowadzenie reformy rolnej okazało się zbawienne dla odbudowy kraju i normalizacji życia gospodarczego.

Wieś zaczęła się szybko podnosić z ruin i spustoszenia, dostarczając żywności dla miast, a już w trzecim roku po zakończeniu wojny Polska zaczęła eksportować za granicę produkty gospodarki rolnej i hodowlanej jak: ziemniaki, jaja, bekony, cukier itd.

Rozpoczęła się wytężona praca nad likwidacją skutków wojny, nad zwiększeniem obszaru zasiewów (likwidacja odłogów), zwiększeniem wydajności ziemi i odbudową gospodarki hodowlanej.

Pierwszym warunkiem odbudowy było dostarczenie wsi siły pociągowej. Dzięki zakupom za granicą, dostawom UNRRA oraz pomocy ZSRR liczba koni znacznie się powiększyła.

Odbudowę gospodarki hodowlanej ilustrują następujące cyfry:

INWENTARZ ŻYWY W TYSIĄCACH SZTUK

Lata	Konie	Bydło rogate	Trzoda chlewna	Owce	Kozy	Drób ogółem
1938[1])	3148.5	9923,8	9683 6	1940 5	786,7	—
1945[2])	1394,9	3322,8	1697.4	707.2	432,3	—
1946[2])	1729.5	3910 5	2674,1	727,1	547 0	19491,2
1947[3])	2016,2	4745,8	4273,5	982,8	678,2	26829,1

1) w granicach obecnych;

2) dane szacunkowe;

3) stan na 30. VI. 1947 roku.

Na Ziemiach Zachodnich liczba koni wzrosła z 89 tys. sztuk jesienią 1945 r. do 345 tys. sztuk w kwietniu 1947 r.

Znacznie większe niż przed wojną zastosowanie znalazły w rolnictwie traktory.

Ogromny wzrost produkcji maszyn i narzędzi rolniczych (w tonach) ilustruje poniższe zestawienie.

MASZYNY I NARZĘDZIA ROLNICZE W TONACH

1938[1])	1947[1])	1948 rok		
		I	II	III
1767	3062	3273	3416	3821

[1]) Przeciętna miesięczna.

Powierzchnia zasiewów (w tys. ha) zwiększyła się w sposób następujący:

Rok	Pszenica	Żyto	Ziemniaki	Buraki cukrowe
1946	700.4	3083	1655	169 6
1947	772,5	3497.5	1894,4	209 8
1948	1184,8	4934,7	2449,7	218,0

Drugim ważnym czynnikiem podniesienia wydajności ziemi jest również rozpowszechnienie nawozów sztucznych. Na ten dział produkcji zwrócono szczególną uwagę uzyskując wspaniałe wyniki.

Na 100 ha ziemi ornej wypadało w r. 1938 — 207 kg, a w r. 1946 — 431 kg nawozów sztucznych.

Gospodarstwa chłopskie, które zużywały przed wojną tylko nieznaczną ilość nawozów sztucznych, dziś stają się ich głównymi odbiorcami. Podniesienie kultury rolnej to również sprawa rozwoju uprawy roślin technicznych jak burak cukrowy, rośliny włókniste, oleiste itd. Wszystkie te zadania, przede wszystkim zaś mechanizacja rolnictwa, wymagają fachowego przeszkolenia rolniczego, oraz podniesienia ogólnego poziomu kulturalnego wsi.

Przed wojną elektryfikowano w Polsce 20 wsi rocznie. W roku 1946 zaopatrzono w prąd 370 wsi, a do końca 1947 r. zelektryfikowano ponad 1.500 wsi.

Wieś w odrodzonej demokratycznej Polsce przestanie być siedliskiem ciemnoty i niedostatku, stanie się wsią zamożną, uczestniczącą w życiu kulturalnym narodu, a eksport nadwyżek żywnościowych stanowić będzie obok eksportu węgla źródło bogactwa narodowego.

Powiem, kto mojej Ojczyźnie szkodzi.
Z samych panów zguba Polaków.
Kto sprzedawał Polaków? Panowie.
Kto przy rozbiorze kraju
brał zagraniczne pensje? Panowie...
..Rozpustni, lekkomyślni, chciwi i marnotrawni, dumni i podli, dzielność praw zniszczywszy, na wszystkie namiętności wyuzdani panowie byli w Polsce...

Stanisław Staszyc

NACJONALIZACJA I ODBUDOWA PRZEMYSŁU

Odbudowa straszliwie zniszczonego w czasie wojny i okupacji przemysłu polskiego i otwarcie perspektyw dla przemysłowej rozbudowy Rzeczypospolitej wywołały konieczność usunięcia przeszkód, które jeszcze przed wojną, w okresie dwudziestolecia, hamowały rozwój przemysłowy Państwa, czyniąc Polskę, i pod tym względem, jednym z najbardziej zacofanych krajów w Europie.

Dla uprzytomnienia sobie przemysłowego ubóstwa Polski wystarczy porównać produkcję i spożycie podstawowych artykułów przemysłowych w Polsce i za granicą.

Spożycie żelaza i stali było w Polsce w okresie przedwojennym przeszło 7 razy mniejsze niż w Niemczech i blisko 8 razy mniejsze niż w Anglii. Spożycie węgla na 1 mieszkańca było przeszło 3 razy mniejsze niż w Niemczech i 6 razy mniejsze niż w Anglii. Produkcja energii elektrycznej na mieszkańca była u nas 7 razy mniejsza niż w Niemczech i Anglii, zużycie cementu — 6 razy mniejsze niż w Anglii i Francji itd.

Przyczyną powolnego rozwoju życia gospodarczego była zależność Polski od kapitału zagranicznego.

Niemal wszystkie podstawowe gałęzie polskiego przemysłu były opanowane przez kapitał obcy, przeważnie niemiecki. Udział kapitału zagranicznego wynosił:

W górnictwie i hutnictwie	52,5%
W przemyśle chemicznym	60,0%
W przemyśle elektrotechnicznym	66,0%
W górnictwie naftowym	87,5%
W elektrowniach i wodociągach	81,3%

Kapitał zagraniczny nie był zainteresowany w rozwoju gospodarczym Polski, gdyż stanowiłoby to konkurencję dla własnego jego przemysłu rodzimego

Niemniej ważną przyczyną przemysłowego niedorozwoju Polski było pozostawanie wielkich zakładów przemysłowych w rękach prywatnych kapitalistów, powolnych silniejszemu kapitałowi zagranicznemu.

Przemysłowcy prywatni bezpośrednio zainteresowani byli w osiągnięciu zysków, nie zaś w przemysłowym rozwoju kraju, toteż mając do czynienia z ograniczonym wskutek biedy chłopskiej rynkiem wewnętrznym, ograniczali w drodze porozumień kartelowych produkcję, aby powstrzymać konkurencję i spadek cen. W roku 1936 istniały w Polsce 274 porozumienia kartelowe, które ogarnęły wszystkie ważniejsze dziedziny wytwórczości.

W tych warunkach odbudowa Państwa i jego modernizacja — podciągnięcie do poziomu innych państw europejskich — okazały się możliwe tylko poprzez przeprowadzenie gruntownej reformy struktury własnościowej przemysłu polskiego.

Aby Polska mogła się odbudować i rozbudować, należało wyeliminować sprzeczności zarówno pomiędzy prywatnymi właścicielami różnych zakładów przemysłowych jak i pomiędzy interesami kapitałów zagranicznych a gospodarczym interesem Polski.

Odbudowę i dalszy rozwój państwa należało oprzeć o zharmonizowany plan gospodarczy.

Przesłankę tego planu odbudowy stanowił drugi niezbędny — obok reformy rolnej — akt ustawodawczy — ustawa z dnia 3. I. 1946 r. o przejęciu na własność państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej.

Mocą tej ustawy państwo przejęło banki, kopalnie oraz wielki i średni przemysł. Do przemysłu średniego zaliczono przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 50 robotników na jedną zmianę.

Część zakładów przemysłowych zatrudniających powyżej 50 robotników pozostała w rękach spółdzielni lub właścicieli prywatnych Odnosiło się to do zakładów słabo zmechanizowanych lub pionierskich. Ustawa ustala odszkodowanie za przejęte przez państwo zakłady (z wyjątkiem poniemieckich, które przeszły na własność państwa bez odszkodowania). Odszkodowania te są wypłacane w papierach wartościowych lub w gotówce na podstawie szacunku dokonanego przez odpowiednią komisję z udziałem osób zainteresowanych.

Równocześnie KRN przyjęła „Ustawę o zakładaniu nowych przedsiębiorstw i popieraniu inicjatywy prywatnej".

W rękach prywatnych właścicieli pozostały przedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 50 robotników na jedną zmianę. Ustawa pozostawiła pełne możliwości zakładania oraz rozwoju nowych przedsiębiorstw prywatnych.

Słyszymy liczne głosy, wykrzykujące, że to krzywda właścicieli, ruina uboższych, pogwałcenie własności, którą wszelkie prawo zabezpiecza, a którą pewnie i prawodawstwo ludu umocuje. Tak jest, ale jeżeli jest wszędzie prawo własności, niemniej jest w naturze prawo wywłaszczenia.

Joachim Lelewel

Przemysł węglowy

Decydującą rolę w uruchomieniu polskiego przemysłu odegrał fakt, iż Polska posiadała węgiel, że mimo zniszczenia transportu, mimo braku wagonów i lokomotyw — potrafiono dostarczyć go fabrykom i elektrowniom.

Wydobycie węgla rosło imponująco. W kwietniu 1945 r. wydobyto 933 tysiące ton węgla, w grudniu tegoż roku już 2919 tysięcy ton. W początkach roku 1946 przekroczono stan wydobycia przedwojennego. Każdy miesiąc przynosił zwiększenie wydobycia węgla, które w czerwcu 1948 roku osiągnęło 5.777 tysięcy ton. W stosunku rocznym stanowi to ponad 66 milionów ton, podczas gdy w roku 1938 wydobycie węgla wynosiło 38,1 mil. t. Jedna trzecia ilości wydobytego węgla przypada na Ziemie Odzyskane, które dostarczają wysoko koksujących odmian węgla z kopalń w rejonie Wałbrzycha.

Węgiel nie tylko umożliwił uruchomienie przemysłu. Stanowił on także podstawowy artykuł eksportu. Dzięki niemu nasz zniszczony kraj wszedł jako dostawca na rynek światowy. Przed wojną Polska prawie nie wydobywała węgla brunatnego. Obecnie rozpoczyna się na szerszą skalę wydobycie tego węgla, mającego znaczenie dla przemysłu. W roku 1946 wydobycie węgla brunatnego wynosiło 1,5 mil ton, a w 1947 roku 4,8 mil. ton. Projektuje się budowę elektrowni, które będą przetwarzać węgiel brunatny na energię elektryczną.

Przemysł energetyczny

W końcu 1945 r. rozporządzalna moc polskich elektrowni wskutek ogromnego zniszczenia dokonanego przez okupantów hitlerowskich wynosiła przy maksymalnym wysiłku około 1 miliona KW.

W okresie 1945 - 1948 dokonano znacznych inwestycji w polskim przemyśle energetycznym. M. in. odbudowano elektrownie w Warszawie, Pruszkowie, Elblągu, Gdyni, Białymstoku, Kaliszu, linie wysokiego napięcia Rożnów—Warszawa i Śląsk Dolny — Śląsk Górny. Zbudowano nową linię Śląsk—Łódź i inne.

Produkcja energii elektrycznej w Polsce wynosiła w r. 1946 — 5,7 miliardów, a w r. 1947 — 6,6 miliardów KWh, co oznacza przekroczenie produkcji z r. 1938 (w przedwojennych granicach państwa) o 66%. W porównaniu zaś z przedwojennym poziomem produkcji energii elektrycznej w Polsce przy obecnych granicach (tj. wraz z Ziemiami Odzyskanymi) produkcja polska osiągnęła już w r. 1947 90% poziomu przedwojennego, a w r. 1948 poziom ten przekroczyła.

Hutnictwo i przemysł metalowy

Produkcja stali, która w kwietniu 1945 roku wynosiła 17 tysięcy ton, w roku 1946 osiągnęła 100 tysięcy ton miesięcznie, a w roku 1947 przekroczyła produkcję przedwojenną, osiągając w maju 1948 roku 148 tysięcy ton (przeciętna miesięczna w roku 1938 — 120 tysięcy ton). Rozwój produkcji hutniczej umożliwia odbudowę silnie zniszczonego przemysłu metalowego, co jednak nie uwalnia Polski od konieczności przywozu wysokoprocentowych rud zagranicznych (szwedzkich i radzieckich).

W szeregu gałęzi przemysłu wzrost produkcji przybrał wręcz imponujące rozmiary. Lokomotyw wyprodukowano w Polsce w roku 1946 — 154 (w roku 1938 — 28). Miesięczna produkcja lokomotyw wyniosła w maju 1948 r. 23 sztuki.

Jeszcze silniejszy wzrost nastąpił w produkcji wagonów. W maju 1948 roku wyprodukowaliśmy 1257 wagonów wszelkiego typu, to jest przeszło dwa razy więcej w jednym miesiącu, aniżeli przez cały rok 1938, kiedy w Polsce wyprodukowano jedynie 579 wagonów.

Do wielkich osiągnięć na froncie odbudowy należy odbudowa Państwowej Fabryki Wagonów we Wrocławiu („Pafawag"). Zakłady te, doszczętnie zburzone przez Niemców, zostały odbudowane w rekordowo krótkim czasie. Już w końcu roku 1945 wypuszczono pierwszy wagon. W roku 1948 „Pafawag" produkuje ponad 1000 wagonów miesięcznie, zatrudniając 12 tysięcy robotników.

Wysiłkiem robotników i inżynierów odbudowano wielkie Zakłady Ostrowieckie w Kieleckiem, doszczętnie niemal ograbione przez Niemców z maszyn. Już w grudniu 1946 r. Zakłady Ostrowieckie, zatrudniające pięć i pół tysiąca robotników, wypuściły tysięczny wyprodukowany przez siebie wagon, a w maju 1948 roku osiągnęły miesięczną produkcję 229 wagonów. Uruchomione zostały zakłady w Chrzanowie i Poznaniu (Zakłady Cegielskiego). Produkcja maszyn rolniczych znacznie przekroczyła przedwojenną. Odbudowana fabryka ciągników w Ursusie pod Warszawą produkuje traktory.

Rozwój produkcji obrabiarek ilustruje wysiłek polskiego robotnika i inżyniera-konstruktora: w styczniu 1946 roku wyprodukowano 90 obrabiarek, w styczniu 1947 roku — już 251, w maju tego roku 319. Po zakończeniu montażu nowobudowanych fabryk (m. in. Cegielskiego w Poznaniu) produkcja obrabiarek będzie wzrastała w jeszcze szybszym tempie.

Przemysł włókienniczy

Przemysł włókienniczy po wojnie znajdował się w stanie silnego zdewastowania. Na terenie samych tylko ziem dawnych straty w tym przemyśle wynosiły olbrzymią sumę 850 milionów złotych przedwojennych. Zupełnemu zniszczeniu uległo 28% wrzecion bawełnianych, 29% wrzecion wełnianych, 33% krosien dla wełny.

Bezpośrednio po wyzwoleniu kraju robotnicy przystąpili do odbudowy fabryk, których szybkie uruchomienie było możliwe dzięki dostarczeniu nam przez Związek Radziecki 17 tysięcy ton bawełny, jeszcze w czasie trwania działań wojennych, kiedy cały transport służył potrzebom wojny i kiedy dostawy z żadnego innego kraju nie były możliwe.

Rozwój tej gałęzi naszego przemysłu ilustrują dane dotyczące produkcji przędzy bawełnianej, która wynosiła w kwietniu 1945 roku — 508 ton, w grudniu — 1515 ton, w marcu 1946 roku — 4050 ton, a w kwietniu 1948 r. — 7290 ton.

W pierwszym półroczu 1948 roku wyprodukowano ponad 160 milionów metrów tkanin bawełnianych i ponad 20 milionów metrów tkanin wełnianych.

Przemysł chemiczny

Polski przemysł chemiczny jest obecnie znacznie bardziej zróżnicowany niż przed wojną. Szczególne znaczenie ma produkcja tworzyw sztucznych, czyli syntetycznych. Produkowany już jest własny syntetyczny kauczuk, trwałe włókna, zwane stilonem („polski nylon") oraz ponad 80 dotąd nie wytwarzanych artykułów chemicznych.

Podkreślić trzeba wielkie osiągnięcia w produkcji nawozów sztucznych, która znacznie przekroczyła poziom przedwojenny. Ma to ogromne znaczenie dla wsi, ponieważ umożliwia podniesienie tak bardzo obniżonej w okresie wojny wydajności gleby.

Globalna wartość przemysłu chemicznego wzrosła w roku 1947 o 47% w stosunku do roku 1946.

Wydajność pracy przekroczyła w tym przemyśle poziom przedwojenny, osiągając miesięczną wartość produkcji na jednego pracownika 1.453 złotych przedwojennych.

Omówiliśmy odbudowę i rozwój produkcji kilku ważniejszych dziedzin przemysłu. Jest ich znacznie więcej i w każdej z nich zanotować można poważne osiągnięcia. Np. tak ważna dla życia kulturalnego produkcja papieru przekroczyła już w roku 1947 cyfrę przedwojenną.

Na podkreślenie zasługuje też szybki wzrost produkcji w przemyśle cukrowniczym. Już w roku 1946 produkcja

cukru wyniosła 383,4 tysięcy ton, podczas gdy po pierwszej wojnie światowej upłynęło 5 lat, zanim produkcja cukru doszła do 300 tysięcy ton. W 1947 r. produkcja cukru wynosiła 497 tysięcy ton.

Rozwój gospodarczy Polski od pierwszych dni niepodległości do początków roku 1948, a więc na przestrzeni 3 lat, ilustruje następująca tabela uwzględniająca produkcję podstawowych artykułów przemysłowych:

Wytwórczość przemysłowa

Artykuł	Jednostka miary	1938	1946	1947	I-sze półrocze 1948
Węgiel	w mil. ton	38.1	47.3	59.1	33.4
Energia elektryczna	w miliar. kWh	3.9	5.7	6.6	—*)
Surówka żelaza	w mil. ton	0,88	0.73	0.87	0,55
Tkaniny wełniane	w mil. metrów	40.0	21.7	32.5	20.7
Tkaniny bawełniane	w mil. metrów	400.0	205.7	257.3	160.4
Papier	w tys. ton	205.0	147.0	205.9	117.8
Cukier	w tys. ton	505.9	383.4	497 0**)	—*)

***) Brak danych. **) Dane dotyczą kampanii 1947/48.**

Transport

Na czoło zagadnień odbudowy wysunęła się sprawa transportu Do końca 1947 r. odbudowano już ok. 8486 km torów i 62,8 tys. metrów bieżących mostów kolejowych. Nieustająca troska i wysiłki spowodowały, że transport w pełni nadąża za ogólnym rozwojem gospodarczym kraju.

Dane za pierwsze półrocze 1948 roku tak obrazują prace polskich kolei:

przewóz towarów (w tys. ton)	50.148
(w milionach ton/km)	12.327
przewóz osób (w mil.)	177,6
(w mil. osobokm)	9.149,6

Dla porównania podać należy, iż przewóz towarów w tys. ton w roku 1938 wyniósł 75.400, to znaczy o 25% mniej niż w roku 1948.

Podobnie przedstawiają się liczby przewozu pasażerów. W ciągu całego roku 1938 przewieziono w Polsce 226 mil. osób, czyli w stosunku półrocznym o 1/3 mniej niż w r. 1948.

Dodać należy, iż półroczna liczba osobokilometrów jest o wiele wyższa od ogólnej liczby osobokilometrów za cały rok 1938, gdyż wynosiła ona wówczas 7.469 milionów.

Ogromny wysiłek został też włożony w odbudowę portów, które zwłaszcza w pierwszych dniach po wojnie musiały odegrać decydującą rolę w dostarczeniu Polsce pomocy żywnościowej i surowcowej (np. pomoc UNRRA) oraz w wywozie za granicę węgla. Jak wielkie musiały być wysiłki, aby dokonać załadunku i wyładunku o tym świadczyć może fakt, że np. z 270 tys m^2 powierzchni magazynów portowych w Gdańsku ocalało zaledwie 20 tys. m^2.

Rozwój transportu samochodowego, który znacznie przekroczył poziom przedwojenny przyczynił się również do wygrania „wojny z przestrzenią", jaką stoczyć musiała powstająca z ruin gospodarka narodowa.

TRZYLETNI PLAN ODBUDOWY GOSPODARCZEJ I PIERWSZE JEGO WYNIKI

Podstawowym celem planu trzyletniego jest podniesienie stopy życiowej społeczeństwa zubożałego wskutek zniszczeń wojennych. Do celu tego prowadzi planowa i równomierna odbudowa aparatu produkcyjnego. Od r. 1946 do r 1949 wartość produkcji brutto przemysłu państwowego ma wzrosnąć o ok. 140%. W porównaniu zaś z rokiem 1938 wartość produkcji przemysłowej na 1 mieszkańca będzie w roku 1949 wyższa o 125% Polski przemysł państwowy zatrudniać będzie około 1,5 miliona osób.

Poniższe dane ilustrują planowany wzrost produkcji podstawowych artykułów przemysłowych i rolniczych.

Wartość produkcji w miliardach zł przy poziomie cen z 1937 r. netto.

Wytwórczość	1938	1947	1948	1949
przemysł	5,7	5,0	6,9	8,5
rolnictwo	6,9	3,7	4,7	5,2
ogółem	12,6	8,7	11,6	13,7

Należy pamiętać, że wskutek zmniejszenia się ludności Polski spożycie na głowę ludności znacznie się podniosło, co uwidacznia następująca tabela (w złotych z 1937 r. na osobę rocznie).

Wytwórczość na jednego mieszkańca	1938	1947	1948	1949
przemysł	163	218	300	368
rolnictwo	197	162	204	225
razem	360	380	504	593

Do odbudowy przemysłu przyczynić się ma zarówno dział uspołeczniony jak i prywatny.
Ilustruje to poniższe zestawienie:

Wartość produkcji w miliardach złotych według cen z 1937 r. brutto.

Rodzaj przemysłu	1947	1948	1949
przemysł uspołeczniony	10,4	13,2	16,0
przemysł prywatny i rzemiosło	2,1	2,4	2,8
razem	12,5	15,6	18,8

Udział Ziem Zachodnich w gospodarce narodowej będzie wynosił: w produkcji węgla 34%, w przemyśle metalowym — 28%, w produkcji wagonów 85%, w materiałach budowlanych 48%, w przemyśle bawełnianym 50%.

Wzrost produkcji przemysłowej i rolnej umożliwia wzrost konsumcji na osobę zarówno artykułów żywnościowych jak i przemysłowych.

Artykuły żywnościowe

Wyszczególnienie	Jednostka miary	1938	1947	1948	1949
Mąka pszenna	kg rocznie	32	25	27	30
Cukier	,, ,,	12	12	19	22
Warzywa-owoce	,, ,,	70	59	85	113
Mięso	,, ,,	23	16	25	32
Ryby	,, ,,	1	3	3	4
Tłuszcze	,, ,,	8	6	8	10
Mleko	litr ,,	120	111	131	154
Ziemniaki	kg ,,	275	240	220	200

Artykuły przemysłowe

Wyszczególnienie	Jedn. miary	1938	1947	1948	1949
Tkanin bawełnianych	m	10.8	8.8	10.8	12,8
Tkanin wełnianych	m	1,1	1,2	1,6	2,0
Skóra twarda	kg	0,7	0.4	0,4	0,6
Skóra miękka	dcm	10	8	15	15
Węgiel opałowy	kg	86	349	365	393
Papierosy	szt.	268	517	649	736

Wartość pokarmów spożywanych dziennie przez jednego obywatela wynosiła w r. 1946 — 2100 kalorii, w końcowym zaś roku planu tj. w r. 1949 wynosić ma 3950 kalorii, czyli przekroczy o 250 kalorii poziom z r. 1938.

Dla polskiej gospodarki narodowej Ziemie Zachodnie posiadają tak trwałe i podstawowe znaczenie, iż bez nich realizacja planu trzyletniego nie byłaby możliwa.

Związek ten z jednej strony polega na wkładzie, jaki w wykonanie planu wnoszą bogactwa naturalne Ziem Zachodnich, a z drugiej strony na wysiłku narodu polskiego przy odbudowie zrujnowanego na ich terenie przemysłu. Toteż jednym z naczelnych zadań planu jest pełne zagospodarowanie Ziem Zachodnich: zakończenie akcji osadniczej, zakończenie reformy rolnej, likwidacja odłogów.

Realizacja planu trzyletniego upływa pod znakiem wzmożonego wysiłku całego społeczeństwa nad podniesieniem produkcji we wszystkich dziedzinach.

Następujące zestawienie uwidacznia osiągnięcia roku 1947 i I półrocza r. 1948 w podstawowych działach przemysłu:

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Plan 1947	Wykonanie planu	%	Wykonanie planu I półrocze 1948
Węgiel kamienny	mil ton	57,5	59,1	102,8	33,4
Stal surowa	tys. ton	1 423	1 579	110,9	926,6
Parowozy	szt.	200	202	101	1 275
Wagony towarowe	tys. szt.	12,0	11,4	95	7 539
Maszyny i narzędzia rolnicze	tys. ton	27,3	36,4	132,9	19,2
Papier	tys. ton	200,0	205,9	102,9	117,8

Rok 1947 i 1948 zaznaczył się też szeregiem poważnych osiągnięć w budowie i odbudowie. Wymienić tu należy połączenie Łodzi ze Śląskiem linią wysokiego napięcia (220 tys. V.), odbudowę elektrowni wodnej w Rożnowie o mocy 50 tys. KW, uruchomienie przed wyznaczonym terminem fabryki chemicznej w Mościcach i wiele innych poważnych inwestycji zwiększających wydatnie zdolność produkcyjną kraju. Podkreślić trzeba, iż lata te przyniosły również ogromne wzmożenie tempa odbudowy Warszawy i duże osiągnięcia w odbudowie innych miast.

ODBUDOWA KULTURALNA

Szkolnictwo

Dla odbudowy kulturalnej Rzeczypospolitej znaczenie podstawowe posiada odbudowa i przebudowa szkolnictwa.

Przedwojenne zacofanie gospodarcze i społeczne państwa miało swoje odbicie oczywiście i w tej dziedzinie.

Wystarczy stwierdzić, że ilość zakładów szkolnych, uczniów i nauczycieli stale zmniejszała się przy ciągłym wzroście ludności. Liczba uczniów szkół średnich ogólnokształcących spadła z 227 tys. w r. 1922 do 164 tys. w r. 1934, aby w r. 1939 osiągnąć zaledwie cyfrę z r. 1922.

Liczba dzieci w przedszkolach ze 101 tys. w roku 1930 spadła do 74,8 tys. w roku 1938.

W zakładach kształcących nauczycieli w r. 1928 było 38,2 tys. uczniów, w roku 1930 — 2900, a w roku 1936/37 już tylko 600.

Olbrzymia większość dzieci przerywała naukę w 3 i 4 roku szkoły powszechnej i zaledwie 35% dochodziło do klasy VII.

W rolniczej Polsce były zaledwie 152 szkoły rolnicze z 5800 uczniów!

Okres okupacji przyniósł zupełną ruinę szkolnictwa. Po wyzwoleniu kraju trzeba było budować je od nowa.

Toteż zadania, jakie stanęły w tej dziedzinie przed odrodzonym państwem, były olbrzymie.

Wystarczy stwierdzić, że budynków szkolnych zniszczonych było ogółem 7821, w tym budynków szkół powszechnych 6842, szkół średnich ogólnokształcących 263, szkół zawodowych 294, zakładów kształcenia nauczycieli 80, przedszkoli 337.

Poniższe cyfry dają odpowiedź na pytanie, co zostało zrobione w dziedzinie odbudowy gmachów szkolnych.

Ilość czynnych budynków szkolnych

Lata szkolne	Przedszkola	Powszechne	Średnie ogól. kszt.	Zawodowe	Zawodowe dokszt.	Wyższe
1937/38	1659	28778	777	1489	628	28
1944/45	853	14992	536	835	228	12
1945/46	2287	18397	705	1928	345	30
1946/47	3755	20137	758	—	652	34

Jaskrawym dowodem troski o szkolnictwo jest fakt, iż 27,8% sumy całego budżetu Polski czyli 40 miliardów złotych, tj. najwyższa pozycja w budżecie państwowym przeznaczona jest na szkolnictwo.

W ciągu 3 lat rozwój szkolnictwa w Polsce Odrodzonej przejawił nieznany w naszych dziejach rozmach. Mimo zmniejszonej liczby ludności wszystkie działy nauczania oprócz szkół powszechnych, (gdzie wzrost uwarunkowany jest ogólną liczbą dzieci) — przekroczyły znacznie cyfry przedwojenne.

Liczba kształcącej się młodzieży

Lata szkolne	Przedszkola	Powszechne	Średnie	Zawodowe	Wyższe
1938/39	74794	4952994	234182	218263	48018
1946/47	201528	3283383	225443	249494	84680
1947/48	223920	3396896	200324	363736	91884

Charakterystyczny dla uprzemysłowienia państwa rozmach wykazuje szkolnictwo zawodowe.

Niemniej jednak nawet w szkolnictwie powszechnym i średnim spadek absolutnej cyfry kształcących się nie oznacza spadku rzeczywistego. Bowiem gdy w roku szk. 1937/38 na 1000 ludności uczyło się w szk. powsz. 140,2 dzieci, a w szk. średnich — 6.5 ucznia, to w r. szk. 1947/48 na 1000 ludzi w Polsce przypada na szkoły powszechne 139,8 uczniów, a na szkoły średnie — 8,1 uczniów.

Najsilniejszy rozwój dokonał się na odcinku szkolnictwa wyższego. Liczba szkół wyższych wzrosła z 28 w roku 1938/39 do 39 w roku 1947/48. Powstały nowe wielkie ośrodki życia naukowego, jak Łódź dotychczas w ogóle pozbawiona szkoły wyższej, a dziś posiadająca uniwersytet, politechnikę, wyższą szkołę handlową i szkołę gospodarstwa wiejskiego.

Poważnym ośrodkiem naukowym stał się Wrocław. Zamiast dwóch politechnik przedwojennych jest w Polsce obecnie pięć (Warszawa, Łódź, Gdańsk, Wrocław, Gliwice), a ponadto akademie górnicze (w Krakowie i Poznaniu). Rozwój wyższego szkolnictwa technicznego (tak samo jak zawodowego) jest odzwierciadleniem wielkiego rozmachu w odbudowie Polski i planowego rozwoju gospodarczego. Ogólna liczba studentów w szkołach wyższych osiągnęła w roku 1947/48 — 91.884 (wobec 48.018 w roku 1938/39), profesorów i wykładowców — 2.534, pomocniczych sił naukowych — 4.343, co stanowi dwukrotny bez mała wzrost w porównaniu z rokiem 1935/36. Liczba katedr w szkołach akademickich wzrosła również prawie dwukrotnie.

Wzrost szkolnictwa okaże się jeszcze większy, jeśli uwzględnimy zmniejszoną liczbę ludności.

Wyższe uczelnie polskie zostały szeroko otwarte dla dzieci robotniczych, chłopskich i urzędniczych. Według danych urzędowych przed wojną studiowało na wyższych uczelniach 5% dzieci robotniczych, 9% dzieci chłopów biednych i średnich oraz 7% dzieci pracowników wolnych zawodów. W roku akademickim 1946/47 natomiast na ogólną ilość studentów przypadało dzieci robotniczych — 29%, dzieci chłopskich — 25%, dzieci rodziców pracujących w wolnych zawodach — 14%.

Sytuacja taka mogła powstać jedynie dzięki intensywnej pomocy materialnej tak państwa, jak i społeczeństwa w postaci stypendiów, burs itp.

Samo tylko Towarzystwo Burs i Stypendiów, do chwili obecnej uruchomiło 45 burs, mogących pomieścić 5.000 uczniów szkół średnich. W rozchodzie stypendialnym Towarzystwo to zamyka swój miesięczny budżet cyfrą około 10,5 milionów zł.

Gdzie rozum stanąć może w obronie prawdy, tam kuglarstwa fałszywej nauki i kłamstwa namiętności, ani góry brać, ani długo przewodzić nie potrafią.

Jan Śniadecki

Ruch wydawniczy

Szkoła, która nie miała podręczników ani biblioteki, otrzymała już do 1947/48 roku szk. ok. 50 milionów egzemplarzy podręczników. Wzmożony ruch wydawniczy pozwolił odbudować zniszczoną w czasie wojny książkę. Wydano dotąd setki tytułów klasyków polskiej i obcej literatury, tysiące książek z dziedziny nauki i literatury współczesnej. Nieporównanie szerzej niż przed wojną rozwinęło się czasopiśmiennictwo literackie i naukowe.

Nakład jednego tylko czasopisma literackiego przekracza dziś w Polsce sumę nakładów wszystkich przedwojennych czasopism tego typu. („Odrodzenie" — 40.000 egz.). Nakłady innych czasopism również wzrosły. Nakład katowickiej gazety codziennej „Trybuna Robotnicza" sięga 500.000. Nakład pisma kobiecego „Przyjaciółka" przekroczył 700.000.

Podobnie jest z nakładami książek. Gdy przed wojną nakład książki wahał się 1000—2000 egz., to dzisiaj nakład 10.000 nie jest niczym wyjątkowym. Książki klubów czytelniczych dochodzą do dziesiątków tysięcy nakładu. Jednym z rekordów wydawniczych jest osiągnięty przez Państwowy Instytut Wydawniczy nakład „W pustyni i w puszczy" Sienkiewicza. (W przeciągu pół roku 110.000 egz.).

Bliższy rozwój powojennego ruchu wydawniczego ilustruje poniższa tabela:

Produkcja książek według treści

Dział	1946		1947	
	tytułów	%	tytułów	%
Dzieła treści ogólnej	170	5,2	119	2,5
Filozofia	44	1,3	69	1,5
Religia, teologia	235	7,2	488	10.3
Nauki społeczne i prawne	708	21,7	815	17,2
Językoznawstwo	29	0.8	91	2,8
Nauki matem.-przyrodnicze	83	2.5	188	4
Nauki stosowane	444	14	874	18.4
Sztuki piękne, gry, sporty	164	5	272	5,7
Literatura piękna, teksty i oprac.	600	18,3	659	13
Książki dla dzieci i młodzieży	330	10	480	10,1
Historia, geografia	320	10	407	8,6
Podręczniki szkolne	121	4	281	5,9
ogółem	3 248	100	4 743	100

Przedrukowując dzieła znakomitych pisarzy i co cenniejsze prace naukowe, nie mielibyśmy jeszcze kultury żywej, gdyby od pierwszych dni wyzwolenia nie stworzono warunków najbardziej sprzyjających pracy literatów polskich.

Pisarze otrzymali najpiękniejsze z uratowanych domów w Łodzi. Krakowie i na Ziemiach Zachodnich W Warszawie buduje się „Dom Pisarza Polskiego". Władze państwowe przyznały literatom domy przeznaczone dla pracy i wypoczynku w dawnych majątkach ziemskich oraz stacjach klimatycznych. Nakłady i honoraria wzrosły tak, iż w dalekiej przeszłości pozostał typowy przed wojną wizerunek „literata bez butów"

Faszyzm hitlerowski zdołał wymordować wielu wybitnych pisarzy polskich. zdołał zniszczyć wiele rękopisów przygotowanych do druku podczas okupacji. Lecz obawy, iż może zabraknąć dzieł godnych wyróżnienia, okazały się płonne. Do twórczej pracy literackiej stanęli znani przed wojną pisarze jak: Boguszewska, Broniewski, Dąbrowska, Iwaszkiewicz. Kowalski, Kruczkowski, Nałkowska, Parandowski, Staff, Szelburg-Zarembina, Tuwim, obok innych utalentowanych pisarzy jak: Andrzejewski, Breza, Flukowski, Gałczyński, Grabski, Hertz, Jastrun, Kott, Kubacki, Miłosz, Otwinowski, Piętak, Pollak, Pruszyński, Przyboś, Putrament. Rudnicki, Rusinek, Stawar, Świnarski, Świrszczyńska, Ważyk, Wyka, Zagórski, Zawieyski itd., oraz interesujących debiutantów powojennej literatury polskiej jak: Bieńkowski, Borowski, Brandys, Bratny, Broszkiewicz, Dygat, Gołubiew, Kisielewski, Mach, L. Rudnicki. Sandauer, Sowiński, Szmaglewska, Żukrowski, M. Żuławski.

Dojrzewanie twórczości artystycznej w Polsce Ludowej odbywa się w obliczu nieodwracalnych procesów rozwoju społecznego. Nie tylko w okresie odbudowy zniszczonego kraju, ale także w okresie budowy nowego ustroju społecznego wśród kominów, rusztowań i wagonów załadowanych produkcją polskich hut i fabryk. Kto przejeżdża ulicami Warszawy, korzystając z coraz to sprawniejszej komunikacji, ten patrzy na rosnące budownictwo. To spojrzenie obrazuje atmosferę i żywotność całego kraju. I to jest atmosfera twórczości artystycznej w Polsce. Pisarze mają świadomość, że piszą dla całej ludności, dla narodu żyjącego w ustroju awansu społecznego. Stąd poczucie odpowiedzialności za słowo, które musi jasno wyrażać myśl i towarzyszyć twórczej pracy milionów ludzi. Stąd wzajemne oddziaływanie na siebie mas i pisarzy. Stąd coraz bardziej zasadniczy i ideowy charakter naszej literatury.

Teatr

Znacznie szerszy zasięg oddziaływania niż przed wojną posiada dziś teatr. Liczba teatrów stałych w połowie roku 1948 dosięgła 77, gdy przed wojną teatrów stałych było 47. Teatrów dramatycznych jest w Polsce 42 (z czego 11 na Ziemiach Odzyskanych) wobec 39 przed wojną. Resztę teatrów stałych stanowią teatry dla dzieci, teatry lalek sceny operowe i muzyczno-rewiowe.

Frekwencja w teatrach stałych w r. 1948 przewyższała trzykrotnie frekwencję przedwojenną.

Oprócz stałych teatrów sztukę upowszechnia wiele teatrów objazdowych, ponad 100 zespołów amatorskich oraz 2762 teatry ludowe (z czego 674 w miastach).

O bogactwie repertuaru świadczy, iż na scenach polskich wystawiono po wojnie dzieła najznakomitszych dramaturgów polskich i obcych. Mickiewicz, Słowacki, Norwid, Wyspiański, Fredro, Bałucki, Bliziński, Korzeniowski, Zabłocki, Bogusławski, Zapolska, Żeromski, Molière, Corneille, Beaumarchais, Gogol, Czechow, Ostrowski, Dickens, Sheridan, Lope de Vega, Calderon, Sofokles, Ajschylos obok plejady najznakomitszych współczesnych pisarzy polskich i obcych jak: Iwaszkiewicz, Nałkowska, Szaniawski, Grzymała-Siedlecki, Morstin, Kruczkowski, Zawieyski, Świrszczyńska, Shaw, Pristley, Anouilh, Giraudoux, Sartre, Salacrou, Simonow, Marszak i wielu innych docierają do milionów widzów teatralnych.

W festivalu ku czci Szekspira w r. 1947, w którym udział wzięło 20 teatrów, współzawodniczyli ze sobą najwybitniejsi aktorzy i inscenizatorzy polscy: Ludwik Solski, Aleksander Zelwerowicz, Józef Węgrzyn, Wojciech Brydziński, Karol Adwentowicz, Seweryna Broniszówna, Maria Dulęba, Jerzy Leszczyński, Jacek Woszczerowicz, Jan Kurnakowicz, Elżbieta Barszczewska, Leon Schiller, Wilam Horzyca, Arnold Szyfman, Iwo Gall, Bronisław Dąbrowski, Karol Frycz, Andrzej Pronaszko, Władysław Daszewski, Tacjana Wysocka i inni.

W odbudowie i rozwoju polskiego teatru wybitny udział bierze cały polski świat teatralny: Edmund Wierciński, Emil Chaberski, Władysław Krasnowiecki, Ewa Bandrowska-Turska, Janusz Warnecki, Janina Romanówna, Nina Andrycz, Zofia Lindorfówna, Karolina Lubieńska, Irena Eichlerówna, Dobiesław Damięcki, Jan Kreczmar, Marian Wyrzykowski i wielu innych aktorów, reżyserów, inscenizatorów, dekoratorów i pedagogów.

Teatr w Polsce szeroko otworzył podwoje dla nowej dramaturgii polskiej, dając po wojnie ok. 70 prapremier sztuk autorów polskich: Szaniawskiego, Zawieyskiego, Kruczkowskiego, Brandstettera, Morozowicz-Szczepkowskiej, Świrszczyńskiej, Dobrowolskiego i wielu innych.

Niemniej bogato rozwinęło się szkolnictwo teatralne, choreograficzne i muzyczne, znacznie przekraczając poziom przedwojenny.

Radio

Bujnie rozwinęła się też zniszczona silnie w czasie wojny radiofonia polska. W latach powojennych zbudowano 11 radiostacji i odbudowano 10 rozgłośni oraz 348 radiowęzłów.

Polskie Radio przekroczyło liczbę miliona abonentów. W tym około: 240.000 głośnikowych, 10.000 detektorowych, 470.000 aparatów lampowych.

Przy pomocy głośników zradiofonizowano około: 2.200 szkół, 2.800 świetlic, 650 zakł. przem., 320 szpitali, 3.000 wsi oraz osiedli robotniczych.

Lecz ja bym główniej myśl artysty badał
I czy dosłownie naród on spowiadał,
Czy się nie wstydził prawdy i nie tłumił,
Mogąc łatwiejszy poklask zyskać sobie.

Cyprian Norwid

ODBUDOWA WARSZAWY

W czasie drugiej wojny światowej Warszawa dwukrotnie stawiła zbrojny opór potędze hitlerowskich Niemiec — przez 21 dni w roku 1939 i przez 63 dni walk powstańczych w roku 1944, a przez całą, trwającą ponad 5 lat okupację była największym w całej Europie ośrodkiem zaciętej działalności podziemnej o niespotykanej sile i niezłomności.

Za swą bohaterską walkę z Niemcami zapłaciła Warszawa najwyższą cenę spośród wszystkich stolic świata: śmiercią blisko 800 tysięcy mieszkańców, zniszczeniem 2/3 budynków mieszkalnych, ruiną niemal wszystkich urządzeń użyteczności publicznej (szpitale, szkoły, elektrownia, gazownia, wodociągi i kanalizacja, tramwaje, telefony, mosty), zniszczeniem 90% zabytków historycznych i dóbr kulturalnych (muzea, biblioteki, zbiory artystyczne, pracownie naukowe).

Żadne cyfry nie są w stanie w pełni scharakteryzować ogromu zniszczeń Warszawy, dokonanych przez hitlerowców planowo, na zimno, z jasno postawionym celem uniemożliwienia na zawsze podźwignięcia się stolicy Polski.

Spośród istniejących w Warszawie przed wojną 25.498 budynków, pozostało wprawdzie mało uszkodzonych i wymagających niewielkiej naprawy 10.390 (40,8%) budynków, lecz były to przeważnie mniejsze domy na przedmieściach, zwłaszcza na Pradze, leżącej na prawym brzegu Wisły i oswobodzonej wcześniej przez Armię Radziecką i Wojsko Polskie, dzięki czemu Niemcy nie zdążyli zniszczyć jej w tym stopniu, co lewobrzeżną część Warszawy.

Ogólna kubatura istniejących w Warszawie przed wojną budynków, wynosiła 103 miliony m^3, z czego zniszczeniu uległo 73,7 milionów m^3.

Gdyby kubaturę zniszczeń Warszawy w budynkach przedstawić w postaci domów przeciętnej dla Warszawy wielkości, tj. 3 piętrowych — otrzymalibyśmy ze zburzonych domów zwarcie zabudowaną po obu stronach ulicę długości 210 km!!

Wartość tego 210-kilometrowego dwuszeregu zniszczonych budynków warszawskich i to bez ich wewnętrznego wyposażenia (instalacje, meble, urządzenia itp.) i bez uwzględnienia ich wartości zabytkowej, czy artystycznej — wyraża się kwotą 5—6 miliardów przedwojennych złotych.

Stopień zniszczeń urządzeń użyteczności publicznej Warszawy był następujący: mosty przez Wisłę — 100%, telefony — 80%, szpitale i kliniki — 80%, gazownia — 70%, elektrownia — 50%, wodociągi i kanalizacja — 40%, zadrzewienie — 50%, chodniki — 46%, jezdnie — 30%. Powyższe odsetki odnoszą się do całej Warszawy, łącznie z Pragą. Dla Warszawy lewobrzeżnej stan zniszczeń był znacznie wyższy.

Zniszczenia w dziedzinie dóbr i urządzeń kulturalnych były następujące:

	było	w gruzach	do rem.	ocalało
Budowle zabyt.	987	782	179	64
Świątynie	82	25	34	23
Muzea	23	12	4	7
Archiwa	14	7	7	1
Biblioteki	36	20	7	9
Teatry	28	20	3	5
Gmachy szkół wyższych	82	23	17	42
Budynki szkół średnich	102	69	12	21
Budynki szkół zawodowych	119	54	18	47

Spośród 2.800 zakładów przemysłowych padło pastwą ognia i materiałów wybuchowych 2.520, w pozostałych wszelkie cenniejsze urządzenia i maszyny zostały zniszczone, bądź wywiezione do Niemiec.

Ogólna wartość zniszczeń Warszawy dokonanych przez Niemców w budynkach, urządzeniach zakładów użyteczności publicznej i fabryk, zakładów naukowych, zbio-

rach i mieniu mieszkańców — wyraża się kwotą około 15 miliardów przedwojennych złotych.

Odbudowa Warszawy rozpoczęła się natychmiast po wyzwoleniu miasta. Mimo nieprawdopodobnych zniszczeń i trudności ich usunięcia, Rząd Tymczasowy postanowił, by Warszawa pozostała nadal stolicą Polski. Wymagało to bezprzykładnego wysiłku, który jednomyślnie podjął cały naród.

Osiągnięty w ciągu trzech i pół lat w najtrudniejszych warunkach powojennych dorobek w dziedzinie podźwignięcia Warszawy z ruin jest najwymowniejszym dowodem zarówno niezwykłego zapału i ofiarności, jak i zdolności organizacyjnych Polaków.

Odbudowa Warszawy łączy kult dla zabytków przeszłości historycznej z wymaganiami współczesnego życia i troską o człowieka pracy, nie jest samym tylko przywracaniem miasta do stanu sprzed zniszczenia, lecz planowo dokonywaną przebudową i unowocześnieniem stolicy państwa.

Dotychczasowy dorobek w odbudowie Warszawy wyraża się nie tylko w cyfrach budownictwa mieszkaniowego i publicznego, w uruchomieniu wszystkich najważniejszych urządzeń użyteczności publicznej, lecz również w podjęciu i intensywnym wykonywaniu wielkich inwestycji, mających na celu usunięcie błędów dawnej zabudowy miasta i stworzenie wszelkich warunków dla jego rozwoju, jako stolicy państwa.

O miasto moje! o, Warszawo święta,
Skroń zniżam kornie do Twoich kamieni,
Bo w każdym głazie czyjaś łza zaklęta
I krew się czyjaś na każdym czerwieni!
A gdy myśleli, że Cię złożą w trumnie,
Że padniesz ziemią przysypana krwawą,
To ty z uśmiechem tak hardo, tak dumnie,
Męczeński krzyż swój dźwignęłaś. Warszawo!

Artur Oppman (Or-Ot)

Do takich inwestycji należy przede wszystkim budowa dwu wielkich arterii miejskich: trasy Wschód-Zachód, łączącej Pragę z Wolą i obejmującej budowany na filarach zniszczonego mostu Kierbedzia most Śląsko-Dąbrowski, a także tunel pod placem Zamkowym i Krakowskim Przedmieściem, oraz trasy Południe—Północ, łączącej Mokotów z Żoliborzem, przedłużonej i poszerzanej Marszałkowskiej, jak również odbudowa średnicowej linii kolejowej z poszerzonym dwukrotnie tunelem i mostem oraz nowym Dworcem Głównym, osobnym dla komunikacji dalekobieżnej i podmiejskiej.

Równolegle z budową szeregu monumentalnych gmachów państwowych idzie odbudowa zabytków na historycznym szlaku od Rynku Starego Miasta do Belwederu, zabudowa istniejących i budowa nowych osiedli mieszkaniowych na Żoliborzu, Mokotowie i Kole, odbudowa urządzeń miejskich i zakładów przemysłowych.

W okresie lat 1945—1948 osiągnięto następujące wyniki: Liczba ludności Warszawy wzrosła ze 162.000 (głównie na Pradze) w dniu wyzwolenia 17. I. 1945 r. do 600.000 w lipcu 1948 r. Stało się to możliwe dzięki wyremontowaniu, odbudowaniu lub wybudowaniu od fundamentów przeszło 40 milionów m^3 budynków, a więc ponad 10.000 domów o około 260.000 izbach mieszkalnych.

Z przeszło 20 milionów m^3 gruzu, zalegającego Warszawę, wywieziono około 100.000 wagonów gruzu na wysypiska, wysortowując kilkadziesiąt milionów sztuk cegieł, dziesiątki tysięcy ton żelaza i innych cennych materiałów budowlanych, użytych następnie do odbudowy. Obecnie z gruzu wyrabia się pustaki i płyty gruzobetonowe.

Wyremontowano 556,5 km sieci wodociągowej i 357 km sieci kanalizacyjnej. Odbudowano elektrownię i gazownię, komunikację tramwajową i autobusową, wprowadzono nie istniejącą przed wojną komunikację trolleybusową, odbudowano warszawski węzeł w komunikacji dalekobieżnej i podmiejskiej.

Odbudowano 382 gmachy szkół wszystkich typów, 38 bibliotek, 4 muzea, 14 teatrów, 6 kinoteatrów, wyposażono i uruchomiono 20 szpitali, 82 placówki opieki społecznej.
Odbudowano i uruchomiono ponad 6.000 zakładów przemysłowych i rzemieślniczych oraz około 9.000 zakładów handlowych.

Dotychczasowe koszty odbudowy Warszawy wyniosły około 40 miliardów złotych z funduszów publicznych (państwowych, komunalnych i spółdzielczych) oraz prywatnych. W budżetach publicznych (państwo, samorząd, spółdzielczość) na r. 1948 przeznaczono na odbudowę Warszawy około 18 miliardów złotych.

Ofiarność społeczeństwa na odbudowę Warszawy objęła wszystkie warstwy kraju oraz szereg skupisk polskich za granicą i przyniosła dotychczas kwotę ponad 2 miliardy złotych, które umożliwiły sfinansowanie odbudowy mostu Poniatowskiego, Uniwersytetu, Politechniki, Pałacu Staszyca, siedziby centrali Związków Zawodowych oraz finansowanie największej inwestycji tego typu nie tylko w Polsce, lecz i w całej powojennej Europie — budowy trasy Wschód-Zachód.

Obecnie w całym kraju przeprowadzana jest akcja, mająca na celu uzyskanie powszechności i stałości świadczeń na odbudowę Warszawy, by każdy Polak brał udział w tym wielkim dziele.

Warszawa, która stała się symbolem niepodległości i nieugiętej walki narodu polskiego o wolność, odbudowywana jest ofiarnym wysiłkiem wszystkich Polaków.

Ci, co chcieli ojczyznę budować, zamiast szukania i budzenia sił własnych na miejscu, szli włóczyć się za legiami obcymi, wojownikom i mocarzom służebnymi.

Joachim Lelewel

Trzeba brać udział w czymś, co żyje, co się udaje, nie zaś grzęznąć w rzeczach, które gniją i rozsypują się.

Józef Weyssenhoff

Słowa: Artur Bartels (1818—1885)

Niedowiarki, czcze umysły
Pletą nam rozprawy,
Że na lewym brzegu Wisły } bis
Nie ma już Warszawy.
Że zdziczała, jak nieswoja,
Wszędy chwast i trawy,
Że „nec locus ubi Troia"
Z tej dawnej Warszawy,
Że o los biednego miasta
Pełni są obawy,
Że pleśnią i mchem porasta
Każden gmach Warszawy.
Ale byłem sam, widziałem,
Choć tęskniejsza, łzawa,
Choć nie taka, jak ją znałem, } bis
Ale jest Warszawa.

Czy w powszedni dzień, czy w święta,
Na ulicach wrzawa,
I choć biedna, choć ściśnięta, } bis
Zawsze to Warszawa,
Krzepkiej młodzi grono liczne
Na każdej zabawie,
A kobiety takie śliczne
Jak zawsze w Warszawie.
Nieraz słyszeć się zdarzyło:
Plotkarska, ciekawa,
Lecz gdyby plotek nie było,
Byłażby Warszawa?
Jednak z pewnych nieba znaków
Sto za jeden stawię:
Za sześć wieków mniej próżniaków } bis
Będzie już w Warszawie.

W teatrze stary Żółkowski
Wywołuje brawa,
U nóg ślicznej Modrzejewskiej } bis
Calutka Warszawa.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bolesław Bierut

Marszałek Sejmu
Władysław Kowalski

Prezes Rady Ministrów
Józef Cyrankiewicz

Min. Obrony Narodowej.
Marszałek Polski
Michał Żymierski

PODNIESIONE Z RUIN

Belweder — siedziba Prezydenta Rzeczypospolitej

Sala obrad Sejmu

Dawny pałac Radziwiłłowski — Prezydium Rady Ministrów

Na wierność Rzeczypospolitej

„Za polski Gdańsk“ — ognia!

Ciężkie czołgi polskie na straży Rzeczypospolitej

Wystawa Ziem Odzyskanych — Wrocław 1948

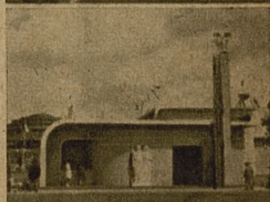

Madonna z ołtarza kościoła św. Elżbiety we Wrocławiu (około r. 1470)

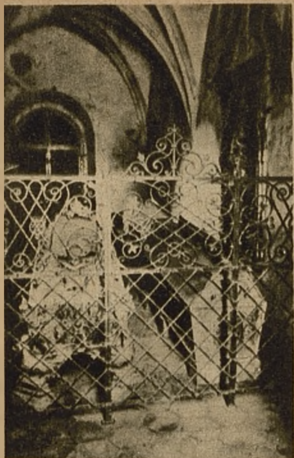
Bóg-Ojciec z ołtarza Mariackiego dłuta Wita Stwosza

Matka Boska i św. Jan (Dolny Śląsk, około 1500 r.)

Architektura polska świadectwem polskości Dolnego Śląska

Groby Piastów i orły polskie na Ziemiach Odzyskanych

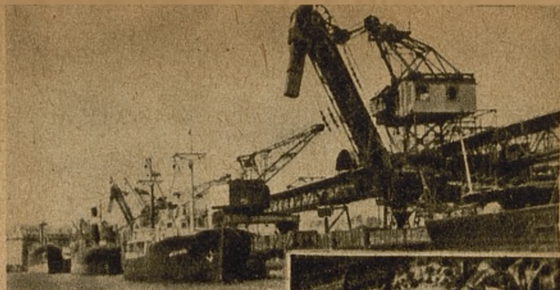
Wrocław — Ratusz

Rynek w Bolesławcu (Dolny Śląsk)

Rynek w Legnicy

Gdańsk — Basen węglowy i zabytkowy Orzeł polski

Panorama zniszczonego Gdańska

Port w Szczecinie pracuje

Warszawa 1945

Morze zniszczenia pozostawione przez Niemców na miejscu gdzie istniała stolica Polski.

Oto co zostało z Zamku Królewskiego w Warszawie

Katedra św. Jana
w Warszawie

Kościół św. Aleksandra

**Dźwignięte
z gruzów
nowe mury
Świętojańskiej
Katedry**

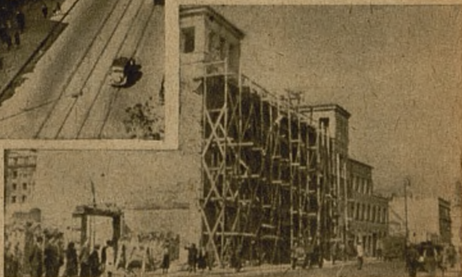
Przeniesienie
cudownej figury
Chrystusa z ruin
katedry św. Jana

Warszawa 1946/48

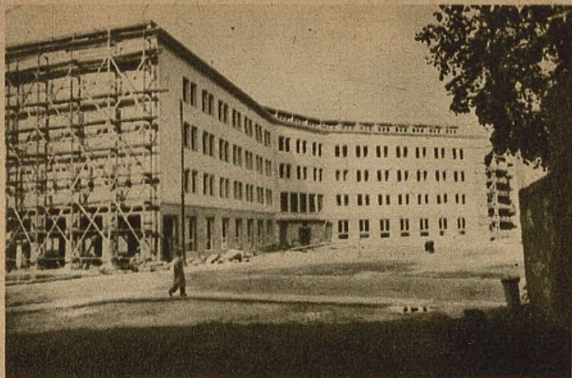

NOWA WAR-SZAWA ROŚNIE

Nowy gmach Komisji Centralnej Związków Zawodowych
przy ul. Kopernika

Nowowybudowane domy mieszkalne
przy placu Unii Lubelskiej

Kongres intelektualistów w obronie pokoju Wrocław, sierpień 1948

DZIESIĄTA ROCZNICA WYBUCHU DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ

Rozpoczęło się nad ranem pierwszego września 1939 roku.

Wojska niemieckie od zachodu, północy i południa przekroczyły granice Polski rozpoczynając działania wojenne. W ten sposób ludzkość wkroczyła w okres ciężkich zmagań, które trwać miały niemal sześć lat. Winowajcami tych zbrodni był faszyzm i imperializm.

Druga wojna światowa nie rozpoczęła się nagle. Poprzedziło ją szereg wojen lokalnych, stanowiących przygotowanie do generalnego ataku na pokój świata i wolność narodów. Ataki Japonii na Chiny, podbój Abisynii, dokonany przez Włochy Mussoliniego, wojna domowa w Hiszpanii, zniesienie przez Niemcy demilitaryzacji Zagłębia Ruhry, wcielenie do Niemiec Zagłębia Saary, zbrojny Anschluss Austrii, oderwanie Sudetów od Czechosłowacji i przyłączenie ich do Niemiec, podbój Czechosłowacji przez Niemcy, aneksja Kłajpedy, okupacja Albanii przez Mussoliniego — wszystko to były etapy, przygotowujące drugą wojnę światową.

Żądanie Hitlera przyłączenia Gdańska do Rzeszy, plebiscytu na Pomorzu i przeprowadzenia autostrady przez tzw. korytarz, napotkały na nieugiętą postawę narodu polskiego. Reżim sanacyjny, kroczący dotąd w polityce zagranicznej i wewnętrznej za wzorami niemieckimi, zmuszony został choć zbyt późno zmienić swe postępowanie. Sojusz z Wielką Brytanią nie przyniósł już jednak żadnego pożytku. Po odrzuceniu przez Becka i Rydza Śmigłego propozycji sojuszu ze Związkiem Radzieckim, Polska została całkowicie osamotniona w walce z nacierającymi i przewazającymi armiami Hitlera.

Bohaterstwo żołnierzy i ludności cywilnej, bohaterstwo Warszawy, Kutna, Westerplatte i Helu nie mogło zadecydować o rezultatach bitwy o Polskę. Po miesiącu bitwa ta była dla Niemiec wygrana, ale był to dopiero początek wielkich krwawych zmagań...

PIĄTA ROCZNICA
UTWORZENIA KRAJOWEJ RADY NARODOWEJ

Noc Sylwestrowa z 31 grudnia 1943 r. na 1 stycznia 1944 r. była w Warszawie świadkiem wielkiego zdarzenia historycznego. Dokonało się ono w tajemnicy, w podziemiach konspiracji, miało jednak zaważyć decydująco na losach kraju.

Nocy tej w jednym z robotniczych mieszkań przy ulicy Twardej utworzona została Krajowa Rada Narodowa.

Akt ten był jednym z zasadniczych etapów walki o polityczne i społeczne oblicze mającego się odrodzić Państwa Polskiego.

We wrześniu 1939 r. rząd sanacyjny pozornie tylko legł w gruzach. Rząd emigracyjny, urzędujący początkowo we Francji, a następnie w Londynie, oparł swe istnienie na konstytucji, narzuconej krajowi w roku 1935.

Co prawda czołowi działacze sanacyjni odsunięci zostali w cień, ale ich wpływy w administracji rządowej, a zwłaszcza w wojsku wcale się nie zmniejszyły. Próbujący prowadzić nową realistyczną politykę generał Sikorski napotykał ustawicznie na sabotaż ze strony działaczy sanacyjnych i ONR-owskich.

Podobnie rzecz miała się w kraju, gdzie Delegatura Rządu i Dowództwo Związku Walki Zbrojnej, przekształconego następnie w Armię Krajową, opanowane były przez sanacyjnych działaczy i sanacyjnych oficerów. Wszelkie, wychodzące od ugrupowań demokratycznych próby i propozycje, zmierzające do utworzenia jednolitego podziemnego kierownictwa Polskiego Ruchu Oporu, były niweczone w zarodku i odrzucane. Polityka Delegatury i dowództwa AK polegała na dalszym osamotnieniu, izolacji Polski, na dalszym skłóceniu jej ze Związkiem Radzieckim, a przede wszystkim na zapobieżeniu ewentualności przeprowadzenia w Polsce zasadniczych i koniecznych zmian społecznych.

To kierownictwo londyńskich ekspozytur w kraju miało więc na celu interes drobnych grup społecznych, utrwalenie wielkiej własności rolnej przeciw dążeniom chłopa, panowanie kapitału, przede wszystkim obcego, przynoszącego Polsce w rezultacie tylko nędzę i zacofanie gospodarcze.

Kiedy okazało się, że w tym swoim dążeniu reakcyjne czynniki wojskowe i polityczne gotowe są nie dopuścić do utworzenia tak potrzebnej krajowi jedności narodowej, szereg organizacji demokratycznych podjęło próbę ratowania sytuacji przez utworzenie tymczasowego krajowego parlamentu, którym stała się Krajowa Rada Narodowa.

Na przewodniczącego KRN wybrany został wybitny działacz niepodległościowy i organizator walki wyzwoleńczej Bolesław Bierut.

KRN od początku stanęła na jedynie legalnym gruncie demokratycznej konstytucji z marca 1921 roku. Pół roku KRN działała w podziemiu, jednocząc i skupiając wokół siebie wszystkie zdrowe i demokratyczne siły narodu. Z chwilą wyzwolenia przez Armię Czerwoną pierwszego skrawka ziemi polskiej, powołała ona 21 lipca 1944 r. Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, spełniający rolę prowizorycznego rządu polskiego.

Z imieniem KRN wiąże się jak najściślej pierwszy etap odbudowy Państwa Polskiego, zarówno w ogniu toczącej się jeszcze wojny, jak i w okresie, który bezpośrednio po wojnie nastąpił. Dziełem KRN jest powołanie do życia odrodzonego Wojska Polskiego, będącego połączeniem Armii Polskiej, powstałej na terenie Związku Radzieckiego, z krajowymi oddziałami Armii Ludowej, Batalionów Chłopskich i innymi grupami partyzantów.

KRN dała Polsce nową politykę zagraniczną, opartą na sojuszu i przyjaźni ze Związkiem Radzieckim i z innymi narodami słowiańskimi, której celem jest trwałe zabezpieczenie pokoju przed groźbą niemieckiej agresji. KRN dała Polsce rząd, przekształcając PKWN w Rząd Tymczasowy, a następnie w Rząd Jedności Narodowej. KRN wywalczyła Polsce przy poparciu Związku Radzieckiego w Poczdamie słuszne i sprawiedliwe granice na Odrze, Nysie Łużyckiej i Bałtyku. KRN przeprowadziła nie tylko w ustawach ale i w rzeczywistości zasadnicze reformy społeczne: reformę rolną i nacjonalizację wielkiego przemysłu, banków i komunikacji, likwidując w ten sposób raz na zawsze rolę Polski jako kolonii obcego kapitału.

Działalność KRN umożliwiła szybką stabilizację powojennych stosunków wewnętrznych w kraju i szybkie tempo jej odbudowy, dając Krajowi trzyletni plan odbudowy gospodarczej.

27 stycznia 1947 r. naród polski w wyborach powszechnych powołał Sejm Ustawodawczy. W ręce tego Sejmu Krajowa Rada Narodowa złożyła najwyższą władzę w Rzeczypospolitej. Sejm uchwalił, iż „Krajowa Rada Narodowa dobrze zasłużyła się Ojczyźnie".

PIĘCIOLECIE MANIFESTU POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

21 lipca 1944 r. Krajowa Rada Narodowa — tymczasowy parlament Rzeczypospolitej — powołała jako pierwszy rząd Odrodzonej Polski, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego

Już dnia następnego PKWN wydał w Chełmie Manifest do Narodu Polskiego, wzywający do prowadzenia dalszej nieustępliwej walki z niemieckim okupantem!

„Rodacy! Wybiła godzina wyzwolenia. Armia Polska obok Armii Czerwonej przekroczyła Bug. Żołnierz polski bije się na naszej ziemi ojczystej. Nad umęczoną Polską znów biało-czerwone sztandary...“

„Pójdą (żołnierze polscy) poprzez Polskę całą po pomstę nad Niemcami, aż polskie sztandary załopocą na ulicach stolicy butnego prusactwa, na ulicach Berlina“.

Równocześnie w swoim Manifeście PKWN wytyczył zasadnicze linie rozwojowe polskiej polityki zagranicznej i wewnętrznej.

„Historia — czytamy w tym historycznym dokumencie — i doświadczenia obecnej wojny dowodzą, że przed naporem germańskiego imperializmu ochronić może tylko zbudowanie wielkiej słowiańskiej tamy, której podstawą będzie porozumienie polsko-sowiecko-czechosłowackie.. Przyjaźń i bojowa współpraca zapoczątkowana przez braterstwo broni Wojska Polskiego i Armii Czerwonej, winna się przekształcić w trwały sojusz i sąsiedzkie współdziałanie po wojnie“.

„Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego — czytamy dalej — przystępuje do odbudowy państwowości polskiej, deklaruje uroczyście przywrócenie wszystkich swobód demokratycznych, równości wszystkich obywateli bez różnicy rasy, wyznania i narodowości, wolności organizacji politycznych, zawodowych, prasy, sumienia. Demokratyczne swobody nie mogą jednak służyć wrogom demokracji. Organizacje faszystowskie jako antynarodowe tępione będą z całą surowością prawa“.

I dalej mówił Manifest PKWN:

„Kraj wyniszczony i wygłodzony czeka na wielki wysiłek twórczy całego narodu. Krzywdy zadane przez okupantów muszą być jak najprędzej naprawione. Własność, zrabowana przez Niemców poszczególnym obywatelom, kupcom, rzemieślnikom, drobnym i średnim przemysłowcom, instytucjom i Kościołowi — będzie zwrócona prawowitym właścicielom. Majątki niemieckie zostaną skonfiskowane".

W zakresie odbudowy i przebudowy gospodarczej Manifest zapowiadał:

„Aby przyspieszyć odbudowę kraju i zaspokoić odwieczny pęd chłopstwa polskiego do ziemi, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego przystąpi natychmiast do urzeczywistnienia na terenach wyzwolonych szerokiej reformy rolnej".

„Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego stawia przed sobą jako bezpośrednie zadanie natychmiastową poprawę bytu szerokich rzesz narodu".

Zapowiadając szereg dalszych reform w dziedzinie społecznej i kulturalnej PKWN zwracał się do rodaków przebywających również za granicą:

„Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego dążyć będzie do najszybszego powrotu emigracji do kraju i podejmie kroki dla zorganizowania tego powrotu. Jedynie dla agentów hitlerowskich i dla tych, którzy zdradzili Polskę we wrześniu 1939 r. granice Rzeczypospolitej będą zamknięte".

To stanowisko potwierdzone zostało kilkakrotnie wezwaniami i uchwałami Krajowej Rady Narodowej i Sejmu Ustawodawczego.

PKWN w swoim Manifeście głosił wielką prawdę o nowej Polsce i wzywał wszystkich Polaków, gdziekolwiekby się oni znajdowali, do pracy dla dobra Polski. Odbudowa kraju dowodzi, że wezwanie jego było wysłuchane, a droga przezeń wskazana — słuszna.

Każdy człowiek ma prawo szukać własnego szczęścia, wszystkie potrzeby fizyczne, umysłowe i moralne zaspokajać; wszystkie władze rozwijać i doskonalić, a w miarę pracy i zdolności we wszystkich korzyściach życia społecznego równy mieć udział.

Manifest
Towarzystwa Demokratycznego 1836 r

Rany zadane stolicy Polski w walkach Powstania Warszawskiego zabliźniają się coraz bardziej. Dzięki wielkiemu wysiłkowi całego narodu straszliwe zniszczenia są likwidowane, a Warszawa podnosi się coraz bardziej i odzyskuje swoje piękno i swoje znaczenie.

Zryw powstańczy był wyrazem nienawiści całego narodu polskiego do niemieckiego okupanta, wyrazem głębokiej tęsknoty do wolności i niepodległego bytu państwowego, wykorzystanym z ogromną perfidią przez najbardziej reakcyjnych działaczy. Pięć lat straszliwego ucisku, pięć lat hitlerowskiego terroru złożyły się na tę wielką siłę, z którą wybuchło Powstanie i która dała mu możność przetrwania przez 63 dni, by zakończyć się jednak straszliwą klęską.

Tragizm Powstania Warszawskiego, stającego się źródłem wielu nieszczęść narodowych i osobistych, polega na tym, że było ono zbędną ofiarą narodową, wówczas gdy w sytuacji międzynarodowej były wszystkie elementy, dające Polsce możliwość zwycięstwa.

Tego dnia, pierwszego sierpnia 1944 roku, sytuacja na frontach była inna niż we wrześniu roku 1939. Wówczas istotnie Polska stała samotnie w obliczu całej potęgi niemieckiej. Ta samotność zresztą nie była przypadkowa, ale spowodowana fałszywą i zbrodniczą polityką Becka i całej sanacji.

Inny obraz przedstawiała Europa w sierpniu 1944 roku. Czas zwycięstwa Hitlera dawno już się skończył. Jego armie, pędzone przez Armię Radziecką spod Moskwy i spod Stalingradu, szły ku nieuchronnej klęsce. Na Zachodzie oddziały alianckie wyzwalały Francję, przynosząc wolność Paryżowi.

W tej sytuacji było rzeczą jasną, że należało przed rozpoczęciem walki w Warszawie nawiązać łączność wojskową z Armią Radziecką i polityczną ze Związkiem Radzieckim. Bez tego Powstanie Warszawskie skazane było z góry na niepowodzenie. Przywódcy powstania nie nawiązali łączności z Armią Radziecką ani z Wojskiem Polskim zbliżającym się wówczas do granic stolicy.

Konieczność tego porozumienia dla wspólnej walki rozumiała dobrze ludność Warszawy i żołnierze Armii Krajowej. Dowodem tego było użycie podstępu przez komendę AK, która szerzyła świadome kłamstwa o rzekomym terminie lądowania na lotnisku warszawskim skoczków sowieckich 1 sierpnia o godzinie 5 po południu.

To osamotnienie Powstania, zamierzone i przygotowane przez jego dowódców, stało się przyczyną jego klęski. Winowajcy jej — w tym, co piszą za granicą, starają się rozmiary tej klęski pomniejszyć wobec tych, którzy nie przeszli przez piekło walk powstańczych, obozu pruszkowskiego i obozów koncentracyjnych, wobec tych, którzy nie widzieli bezmiaru zniszczenia jednej z największych stolic Europy.

Prawdą jest, że w czasie Powstania zginęło ponad dwieście tysięcy ludzi. Żadna statystyka nie potrafi ująć, ilu ludzi zmarło z chorób, ran i wycieńczenia, ilu pochłonęły piece krematoryjne Oświęcimia, Ravensbrück i Buchenwaldu, ilu zaginęło bez wieści. Zniszczenia materialne były tak wielkie i tak bezprzykładne, że wielu cudzoziemców, którzy ujrzeli Warszawę po wyzwoleniu w styczniu 1945 roku, stwierdziło, że jest niemożliwa odbudowa tego miasta liczącego przedtem półtora miliona ludności, a zamienionego przez Niemców w gruzy i pustynię. Jest wielkim triumfem narodu polskiego, że tę bezprzykładną śmierć miasta zamienił w życie, że zamieszkał Warszawę w najcięższych warunkach. Ludzie pozbawieni wody, światła i najprymitywniejszych urządzeń odbudowywali miasto i tchnęli w nie nowe życie.

Legenda Warszawy jest jedną z najżywszych legend odrodzonej Polski. Sprawa odbudowy stolicy pasjonuje cały naród, nie szczędzący na to swoich wysiłków. Dowodzi to olbrzymiej żywotności naszego narodu, umiejącego zdobyć się na największy wysiłek. Rocznice Powstania święcone są w Warszawie niezwykle uroczyście, są one dniem żałoby po poległych, których groby ozdabiane są kwiatami, a wojsko składa hołd pamięci towarzyszy broni. Nowa Polska tak oceniła Powstanie Warszawskie: było ono zbrodniczym błędem politycznym sanacyjno-endeckich bankrutów politycznych — a równocześnie wielkim wspaniałym porywem Polaków w walce o wolność z niemieckim najazdem.

BEKANNT

OBWIES

Trotz wiederholter Warnungen sind in der Zeit vom 1.—11.3.1944 wiederum 12 heimtückische Überfälle auf Deutsche und in deutschen Diensten stehende Personen in der Stadt Warschau ausgeführt worden. Hierbei wurden 4 Deutsche getötet. 9 Deutsche schwer verwundet und zum Teil beraubt und 2 in deutschen Diensten stehende Polen schwer verwundet und beraubt In allen Fällen wurde die Tat in hinterhältiger und heimtückischer Weise begangen Es sind daraufhin am 21 3.44 von den durch das Standgericht der Sicherheitspolizei zum Tode verurteilten Personen. die zunächst für einen Gnadenerweis in Aussicht genommen waren.

140 polnische Verbrecher,

die als Angehörige des PZP. und der PPR. im Solde Englands und Moskaus standen. öffentlich hingerichtet worden

Die Bevölkerung Warschaus sowie die Kreishauptmannschaft Warschau-Land wird erneut aufgefordert. alles zu tun. um weitere Überfälle auf Deutsche oder in deutschen Diensten stehende Polen zu verhindern oder zur Ergreifung der Täter mitzuwirken. damit weitere Hinrichtungen unterbleiben und die weiterhin zum Tode verurteilten Personen zur Begnadigung vorgeschlagen werden können

Warschau. den 21. März 1944

DER KOMMANDEUR DER SICHERHEITSPOLIZEI
UND DES SD FÜR DEN DISTRIKT WARSCHAU

MACHUNG

ZCZENIE

Mimo kilkakrotnych upomnień dokonano w czasie od 1 do 11.3.1944 r. w mieście Warszawie znowuż 12 niecnych napadów na Niemców i osoby, stojące w służbie niemieckiej. Przy czym 4 Niemców zostało zabitych, 9 Niemców ciężko ranionych i częściowo obrabowanych i 2 Polaków, stojących w służbie niemieckiej, ciężko poranionych i obrabowanych. We wszystkich wypadkach czyn wykonano w sposób niecny i podstępny. Wobec powyższego poleciłem z pośród osób, skazanych przez Sąd Doraźny Policji Bezpieczeństwa na karę śmierci a przewidzianych tymczasem do ułaskawienia, w dniu 21.3.1944 r.

140 polskich przestępców,

którzy jako członkowie PZP i PPR byli na żołdzie Anglii i Moskwy, publicznie stracić.

Wzywa się niniejszym poraz wtóry mieszkańców Warszawy i obwodu starostwa powiatowego Warszawa-Wieś by czynili wszystko i niedopuścili do dalszych napadów na Niemców lub Polaków, stojących w służbie niemieckiej, oraz współdziałali przy ujęciu sprawców i tym samym zapobiegli dalszym straceniom, a reszta osób, skazanych na karę śmierci, mogła być przedstawiona do ułaskawienia.

Warszawa, dnia 21 marca 1944 r.

DOWÓDCA POLICJI BEZPIECZEŃSTWA
I SD NA DYSTRYKT WARSZAWSKI

W HISTORII SZUKAMY ZAWSZE WYTŁUMACZENIA DNIA DZISIEJSZEGO. TO, CO DAŁO POCZĄTEK CIĄGŁOSCI POLITYCZNEJ, KULTURALNEJ, TRWAJĄCEJ PO DZIEŃ DZISIEJSZY, NALEŻAŁO PRZYPOMNIEĆ. TO, CO NIE ZACHOWAŁO TREŚCI ŻYWOTNEJ, CHOĆBY NAWET WBREW NAWYKOM — ODRZUCIĆ. DLATEGO POMINIĘTO OFIARNE WALKI Z JADŹWINGAMI, TATARAMI I WYSIŁKI, KTÓRE OKAZAŁY SIĘ BEZPŁODNE, JAK WYPRAWY NA KIJÓW, PSKÓW, CZY BUKOWINĘ, A ZWRÓCONO UWAGĘ NA PRZESZŁOŚĆ DECYDUJĄCĄ O ŻYCIU NARODU I OSTRZEGAJĄCĄ ZAWSZE AKTUALNYM MEMENTO.

963 — Najdawniejsza data z dziejów Polski. Jest to data agresji niemieckiej, podjętej przez margrabiego Gerona i grafa Wichmana.

966 — Chrzest Polski.

990 — Włączenie Śląska do Polski.

999 — Włączenie Chrobacji z Krakowem.

1000 — Cesarz Otton III odwiedza grób św. Wojciecha. W czasie wizyty gnieźnieńskiej u Bolesława Chrobrego utworzona zostaje polska prowincja kościelna, niezależna od Niemiec. Założenie metropolitalnego arcybiskupstwa w Gnieźnie z podległymi mu biskupstwami w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu.

1002 — Bolesław Chrobry wbija w rzece Sali graniczne żelazne słupy.

1025 — Koronacja pierwszego króla polskiego, Bolesława Chrobrego.

1076 — Koronacja Bolesława Śmiałego w odpowiedzi na „pozbawiający go tronu wyrok" cesarza Henryka IV.

1109 — Agresja cesarza Henryka V na Polskę. Bohaterska obrona Głogowa, który nie poddał się, chociaż Niemcy do machin oblężniczych poprzywiązywali dzieci obrońców miasta. Zwycięstwo Polski na Psim Polu. Głogów i Psie Pole — to symbol walk polsko-niemieckich.

1119 — Wcielenie Pomorza Gdańskiego. Pomorze Zachodnie lennem polskim.
1121 — Wcielenie Ziem Zaodrzańskich.
1308 — Opanowanie Gdańska przez Krzyżaków (sprowadzonych do Polski w 1226) i rzeź 10.000 ludności polskiej.
1331 — Zwycięstwo Władysława Łokietka pod Płowcami w I wojnie polskiej z Zakonem Krzyżackim.
1347 — Pierwszy zbiór praw: Statut Wiślicki.
1364 — Założenie Akademii w Krakowie
1385 — Akt w Krewie. Pierwsza unia Polski z Litwą.
1386 — Chrzest Litwy.
1397 — Kanonicy regularni z klasztoru Mons Mariae szykują podarunek dla królowej Jadwigi — psałterz, tzw. floriański. Jest to pierwsza książka polska. Napisano ją w Kłodzku na Dolnym Śląsku.
1400 — Wskrzeszenie Akademii Krakowskiej.
1401 — Unia Wileńska. Akt Radomski z Litwą.
1404 — Początki sejmików na Zjeździe w Nowym Korczynie.
1410 — (15. VII.) Wojska polsko-litewskie z pomocą sił ruskich i czeskich odnoszą pod Grunwaldem wspaniałe zwycięstwo nad Krzyżakami.
1413 — Unia Polski z Litwą w Horodle.
1415 — (6. VII.) Z racji sporu z Krzyżakami Paweł Włodkowic na soborze w Konstancji wygłasza traktat „O władzy papieża i cesarza w stosunku do niewiernych". Głosi śmiałą zasadę, że także poganie mają prawo do życia we własnej ziemi i pod własną władzą państwową. Wojna przeciwko niewiernym odpowiadać musi warunkom słusznej wojny. Do przyjęcia wiary nie wolno zmuszać orężem, czy uciskiem. Są to pierwsze postulaty tolerancji religijnej i wolności sumienia.

NAPIS NA KUFLU

Niemcy nam chcieli ukraść Kopernika:
Ze złodziejskiego odarto ich blasku,
Chcieli nam dowieść, że piwo wynika
z ich wynalazku.

Ale w Dytmara pismach zostawiona
Pamiątka stara, kronikarska, żywa:
Bolesław Wielki przyjmował Ottona
kufelkiem piwa!

Władysław Syrokomla

1433 — „Neminem captivabimus nisi iure victum" — pierwsze prawo wolności osobistej zapewnia nietykalność szlachcie.

1454 — Statuty nieszawskie. — Ustawy muszą być zatwierdzone przez sejmiki — początek samorządu polskiego.

1454 — Związek Pruski w powstaniu zbrojnym przeciw Zakonowi zajmuje Gdańsk, Grudziądz, Elbląg i Królewiec. Poselstwo Związku wysłane do Krakowa ofiarowuje Polsce władzę nad Prusami. Rada Królewska przyjmuje prośbę i wypowiada wojnę Zakonowi. Kazimierz Jagiellończyk wydaje dokument inkorporacyjny, zrównywujący prawa mieszkańców z Polakami.

1466 — Wojna trzynastoletnia z Krzyżakami kończy się ich klęską. Pokój Toruński — Polska zatrzymuje Pomorze z Gdańskiem pod nazwą Prus Królewskich; Pomorze Wschodnie staje się lennem polskim.

1475 — Najstarszy druk polski wykonano we Wrocławiu. Są to modlitwy: Ojcze Nasz, Zdrowaś Maria i Wierzę w Boga.

1493 — Piotrków. Pierwszy Sejm Walny.

1496 — Przywileje piotrkowskie uwalniają szlachtę od ceł na towary zagraniczne. Stąd zahamowanie polskiego rzemiosła i handlu i uniemożliwienie rozwoju gospodarczego Polski. Umocnienie przewagi gospodarczej i politycznej szlachty.

1501 — Przywilej mielnicki zapewnia przewagę możnowładztwa nad szlachtą.

1505 — „Nihil novi" — nic nowego bez zgody sejmu i senatu. Możnowładztwo i szlachta ogranicza rozwój władzy królewskiej w kierunku oświeconego absolutyzmu.

1520 — Wojska polskie zajmują Prusy Wschodnie, uchylające się od złożenia hołdu.

1525 — (8 IV.) — Hołd pruski na rynku krakowskim. Państwo zakonne przeobraża się w lenno świeckie.

Straszniejszego nieprzyjaciela nad Niemca, nawet gdy przyjacielem był, nie mieliśmy: Drugim chyba mu równym byliśmy my sobie sami.

J. I. Kraszewski

1528 — „Ordunek Górny" — o 70 artykułach — pierwsza w świecie ustawa górnicza.

1543 — „De revolutionibus orbium coelestium" — Rewolucyjne dzieło Kopernika. Przewrót kopernikański jest przewrotem w astronomii i w stosunku człowieka do świata.

1551 — Andrzej Frycz-Modrzewski jest najdawniejszym w Polsce na wielką miarę działaczem społeczno-politycznym. Przywódca Reformacji, wybitny humanista, jest znakomitym pisarzem. Walczy o postęp i naprawę Rzeczypospolitej w dziele: „De Republica emendanda".

1558 — Mikołaja Reja „Wizerunek własny człowieka poczciwego" — jest pierwszą znakomitą książką w języku polskim, który odtąd zwycięsko zaczyna wypierać łacinę z naszego piśmiennictwa. Stąd też Reja słusznie nazywamy ojcem literatury polskiej. W tymże roku ukazują się pierwsze polskie wiersze wielkiego narodowego poety, Jana Kochanowskiego.

1563 — Po raz pierwszy w dokumencie królewskim użyto słów: „Dominium maris Baltici" — początek polityki morskiej Polski.

1569 — Pierwszy polski okręt wojenny — „Smok".
Unia Polski z Litwą w Lublinie.

1573 — Pierwsza wolna elekcja króla Polski.

1588 — Hetman Zamoyski w bitwie pod Byczyną bierze austriackiego arcyksięcia Maksymiliana do niewoli. Koniec habsburskich marzeń o koronie polskiej.

Każdemu miłe jest wspomnienie zniklej przeszłości, kiedy się o przyszłość dobijamy; ale czcząc wspomnienia narodowe, które podnoszą uczucia, zapalają serce i umysł do dzielności, chcemy widzieć nową i odmłodnioną Polskę i jej towarzyski porządek w postępie na lepsze przeistoczymy.

Joachim Lelewel

1605 — Zwycięstwo Chodkiewicza nad Szwedami pod Kircholmem.

1620 — Żółkiewski poległ w bitwie z Turkami pod Cecorą dając na długie wieki przykład śmierci na polu chwały. „Dulce et decorum est pro patria mori" (jak słodko i zaszczytnie jest umrzeć za Ojczyznę) — napis na grobowcu Żółkiewskiego.

1628 — Budowa na Helu twierdz Władysławowa i Kazimierzowa.

1658 — „Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze
Dla Ojczyzny ratowania
Rzucił się przez morze..." — zwycięska wyprawa Czarnieckiego na Pomorze i do Danii sprowadza klęskę Szwedów.

1683 — Jan III Sobieski pod Wiedniem na czele wojsk koalicyjnych odnosi jedno z największych zwycięstw w historii wojen. Odtąd groźne Cesarstwo Otomańskie chyli się do upadku. Stąd bierze się początek wyzwolenia narodowego i religijnego Słowian południowych spod jarzma tureckiego.

1741 — Po reakcji jezuickiej, nietolerancji, zmierzchu oświaty, umocnieniu się oligarchii możnowładczej i anarchii szlacheckiej, upadku gospodarczym i politycznym kraju — następują pierwsze oznaki odrodzenia przez oświatę i wychowanie. Stanisław Konarski, autor dzieła „O skutecznym rad sposobie", zwalczającego „liberum veto", zakłada w Warszawie konwikt szlachecki („Collegium nobilium").

1768 — Założenie „Szkoły Rycerskiej" — korpusu kadetów.
Konfederacja Barska jest pierwszym polskim ruchem niepodległościowym.

W końcu XVIII wieku były dwa szaleństwa. Wzniosłe francuskie, które obaliło stare państwo, i obłąkane polskie, które rozłożyło państwo.

Bolesław Prus

1772 — Pierwszy rozbiór Polski.

1773 — Założenie Komisji Edukacji Narodowej — pierwszego w świecie Ministerstwa Oświaty.

1791 — Konstytucja 3 Maja jest zwycięstwem stronnictwa reform, próbą wzmocnienia władzy królewskiej i klas postępowych.

1793 — Drugi rozbiór Polski.

1794 — (23. III.) W pół roku po ratyfikacji przez Sejm w Grodnie traktatów o II rozbiorze Polski wybucha Powstanie Kościuszkowskie. Na rynku krakowskim ślubuje Kościuszko, że tym mieczem wypędzi „z Polski trzech mocarzów, albo sam na nim padnie..."
Zwycięstwo Kościuszki i jego kosynierów pod Racławicami uczy, że walkę o niepodległość oprzeć należy na uzbrojonym ludzie.

(17. IV.) — Powstanie Warszawskie, podjęte przez „pospólstwo", proletariat stołeczny. Bohaterem powstania jest szewc warszawki, Jan Kiliński, mianowany pułkownikiem.

(17. V.) Uniwersał Połaniecki ogłasza ulgi w pańszczyźnie, swobodę przesiedlania się chłopów i wyjęcie ich spod wyłącznej władzy dziedzica.

1795 — Trzeci rozbiór Polski.

1797 — Powstanie pierwszego wojska polskiego za granicą — Legionów gen. Henryka Dąbrowskiego we Włoszech.

1797 — Józef Wybicki pisze „Pieśń Legionów" — „Jeszcze Polska nie zginęła..."

Święta miłość kochanej ojczyzny
Czują cię tylko umysły poczciwe!
Dla ciebie zjadłe smakują trucizny,
Dla ciebie więzy, pęta nie zelżywe!
Kształcisz kalectwo przez chwalebne blizny,
Gnieździsz w umyśle rozkoszy prawdziwe!
Byle cię można wspomóc, byle wspierać
Nie żal żyć w nędzy, nie żal i umierać!

Ignacy Krasicki

Jeszcze Polska nie zginęła

Hymn państwowy

Żywo — Autor melodii nieznany

mf

1. Je-szcze Pol - ska nie zgi - nę - ła

Kie - dy my ży - je - my, Co nam o - bca

prze - moc wzię - ła, sza - blą od - bie -

rze - my. *mf* Marsz, marsz Dą - bro - wski

z zie - mi wło - skiej do Pol - ski! *f* Za two - im prze -

wo - dem, Złą - czym się z na - ro - dem.

1800 — Po trzecim rozbiorze w Warszawie powstaje „Towarzystwo Przyjaciół Nauk". Celem Towarzystwa jest zachowanie pamięci o narodzie polskim, szczątków jego bytu i kultury, szczególnie języka, tak jak zachowały się kultury i języki, choć zniknęły narody starożytnych Greków i Rzymian. W tym samym roku pojawia się w Warszawie broszura pt. „Czy Polacy mogą się wybić na niepodległość". Niepodpisany autor — jest nim Kościuszko — wbrew twierdzeniom ówczesnej nauki udowadnia, że naród bez państwa może istnieć. Powołuje się na przykład Szwajcarów i Amerykanów, którzy podjęli zwycięską walkę orężną. Pierwszy formułuje ideologię powstańczą. Powstanie czerpać powinno siłę z najszerszych mas ludowych i prowadzić walkę partyzancką.

1807 — Utworzenie Księstwa Warszawskiego.

1808 — Wprowadzenie Kodeksu Napoleona.

1813 — Śmierć ks. Józefa Poniatowskiego w bitwie narodów pod Lipskiem jest przykładem honoru żołnierskiego.

1815 — Utworzenie Królestwa Polskiego tzw. Kongresowego.

1830 — (29. XI.) wybuch Powstania Listopadowego. Na ratuszu warszawskim napis: „Witaj jutrzenko swobody, Nadziei za Tobą słońce" — są to wszystkim znane słowa „Ody do młodości" Adama Mickiewicza.

1835 — „Lud Polski" i „Gromada Grudziąż" głoszą idee wyzwolenia Polski na drodze rewolucji społecznej.

1836 — Manifest Towarzystwa Demokratycznego.

1844 — Chłopski spisek ks. Ściegiennego.

1846 — Powstanie Chochołowskie, Powstanie Krakowskie.

1848 — Powstanie Wielkopolskie. Utworzenie Legionu Mickiewicza we Włoszech.

1861 — „Pięciu poległych" w czasie manifestacji patriotycznej przeciw caratowi w Warszawie.

W inną Polskę niż ta, którą lud nasz pracowitymi rękoma z grobu podźwignie, nie wierzę. Dla innej Polski, jak ta, gdzie panowanie człowieka nad człowiekiem ustąpi miejsca panowaniu wolności, rozumu i prawa, gdzie ciemnota zniknie w promieniach powszechnej oświaty, a nędza w sumiennym rozkładzie powszechnych korzyści. Dla innej Polski ani żyć, ani umierać nie mogę.

Walery Wróblewski

1861 — Hercen i Bakunin na czele rewolucjonistów rosyjskich stają zdecydowanie na gruncie niepodległości Polski.

1863 — (22. I.) Wybuch Powstania Styczniowego.

1864 — (5. VIII.) Stracenie 5 członków Rządu Narodowego na stokach Cytadeli w Warszawie.

1870 — Zgermanizowany po upadku Wiosny Ludów Uniwersytet Jagielloński staje się znowu polski.

1871 — Komendantem wojskowym Komuny Paryskiej jest gen. Jarosław Dąbrowski. Wielu Polaków walczy pod jego rozkazami.

1872 — Walka Bismarcka z Kościołem pod nazwą Kulturkampfu godzi swym ostrzem w Polakow.

1874 — Uwięzienie arcybiskupa Ledóchowskiego przez Niemców.

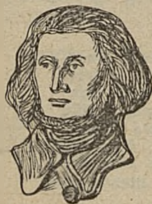
1875 — Początki ruchu ludowego w Galicji.

1882 — Powstanie pierwszej w Polsce rewolucyjnej partii robotniczej „Proletariat".

1886 — Stracenie czterech „Proletariatczyków" na stokach Cytadeli.

1886 — Niemiecka ustawa o kolonizacji. Bismarck w parlamencie: „Cherchez les Polonais!" — to znaczy, gdziekolwiek dzieje się coś nieprzyjaznego dla Prus, tam trzeba szukać Polaka! — Odpowiedź posła Cegielskiego: Gdziekolwiek prześladują Polaków, zawołać należy: „Cherchez le Chancelier": — „Szukajcie Kanclerza!"

1894 — Powstanie Ostmarkenvereinu — sekcji do spraw ziem wschodnich w Związku Wszechniemieckim, na którego czele stoi b. kanclerz Bismarck. Towarzystwo to od nazwisk założycieli (Hanemann, Kennemann, Tiedemann) przeszło do historii pod nazwą Hakaty.

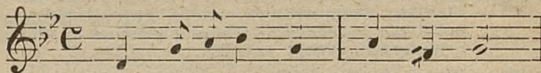
Krzyżackiego gadu nie ugłaszcze
Nikt, ni gościną, ni prośbą, ni dary!
Małoż Prusaki i Mazowsza cary
Ziem, ludzi, złota wepchnęli mu
w paszczę?
On wiecznie głodny! Choć pożarł tak wiele,
Na resztę naszą rozdziera gardziele.
Wspólna moc tylko zdoła nas ocalić.

Adam Mickiewicz

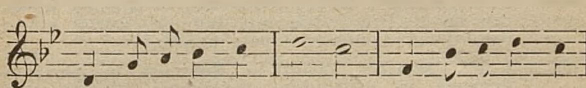
Nie rzucim ziemi

(Rota)

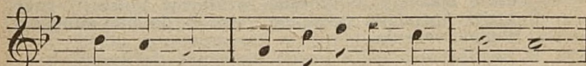
Z zapałem Feliks Nowowiejski

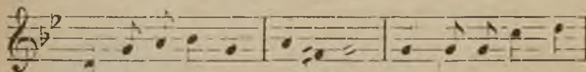
1. Nie rzu-cim zie - mi skąd nasz ród!

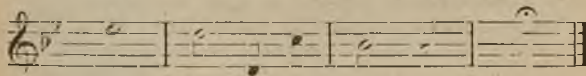
Nie da-my po-grześć mo - wy! Pol - ski my na- ród

pol - ski lud! Kró-lew-ski szczep Pia- sto - wy.

Nie da-my, by nas gnę-bił wróg, tak nam do-po - móż,

Bóg, tak nam do- po- móż Bóg!

1897 — Ukazują się „Krzyżacy" Henryka Sienkiewicza, odpowiedź wielkiego pisarza w imieniu narodu polskiego.

1901 — Strajk szkolny dzieci polskich we Wrześni (zmuszano je biciem do modlitwy w języku niemieckim). Sąd skazuje 24 dzieci na więzienie od 2 miesięcy do 2½ lat.

1905 — Strajki, demonstracje, akcje bojowe proletariatu polskiego przeciwko caratowi, głównie w Warszawie i w Łodzi. Strajk szkolny.

1908 — Wojciech Drzymała, pozbawiony przez sąd niemiecki prawa postawienia domu na własnym gruncie, zamieszkuje wraz z rodziną w wozie cyrkowym.

1914 — Po wybuchu I Wojny Światowej — Niemcy wchodzą do Kalisza, wypędzają ludność, wśród której dokonywują masakry i palą miasto.

1917 — 4. IV. Kongres Związków Sokolich w Ameryce uchwala w Pittsburgu utworzenie 100-tysięcznej armii ochotniczej.

15. XI. Deklaracja Praw Narodów Rosji, ogłoszona przez Radę Komisarzy Ludowych, znosi wszystkie traktaty, dotyczące rozbiorów Polski, i przyznaje narodowi polskiemu prawo do niepodległości i zjednoczenia.

Pamiętam, jak poeta, Jan Kasprowicz, w czasie plebiscytu na Warmii i Mazurach, przemawiał do tłumu słuchaczów polskich mieszkańców Kwidzynia. Nic nie zdoła odtworzyć mocy jego słowa i nie zdoła wyrazić entuzjazmu słuchaczów, zamkniętego w oczach, w bladości lic, w języku i westchnieniu. Chwytali w dusze swe nakazy: nie lękać się Niemców! nie dać się! bronić się! — przemocy, wiecznej napaści i wiecznemu gwałtowi przeciwstawić moc polską!

Stefan Żeromski

1918 — 8. I. 14 punktów pokojowych Wilsona (punkt 13 domaga się Polski niepodległej z dostępem do morza).
7. XI. Utworzenie Rządu Ludowego Republiki Polskiej pod przewodnictwem Ignacego Daszyńskiego (tzw. Rząd Lubelski).

1918 — 24. XI. Grupa konspiracyjnych nauczycieli na zjeździe w Krzywiniu (Wlkp.) postanawia samorzutnie wprowadzić do szkół język polski.
27. XII. Powstanie Wielkopolskie.

1919 — 10. II. Otwarcie Sejmu Ustawodawczego.
18. VIII. Pierwsze Powstanie Śląskie.

1920 — 20. VIII. Drugie Powstanie Śląskie.

1921 — 17. III. Uchwalenie Konstytucji.
2. V. Trzecie Powstanie Śląskie.

1922 — 9. XII. Wybór pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej, Gabriela Narutowicza, zamordowanego w 7 dni później przez nacjonalistę.

1924 — „Chłopi" Władysława Reymonta, powieść poświęcona wsi polskiej, uzyskuje nagrodę Nobla.

1926 — Zamach stanu Piłsudskiego i wypowiedzenie walki ustrojowi parlamentarnemu.

1930 — Akty terroru wobec działaczy demokratycznych (Brześć).

1934 — Rząd podpisuje z Hitlerem deklarację o nieagresji na 10 lat, po czym następuje wyraźne zbliżenie polityki wewnętrznej w państwie do polityki hitlerowskiej: założenie obozu koncentracyjnego w Berezie Kartuskiej (1934). W tym samym roku Rząd Polski odrzuca przywiezioną do Warszawy przez francuskiego ministra spraw zagranicznych, Ludwika Barthou, propozycję paktu wschodniego, tzn.

Ci, co wierzą w dyplomatykę, żyją z dnia na dzień w nadziei, w oczekiwaniu. Nie wierzą w żadne społeczne wstrząśnięcia. Przeraża ich gwar ludu, zatrważa mas powstanie. Obawiają się tego jak fali wzburzonego morza.

Maurycy Mochnacki

sojuszu francusko-polsko-radzieckiego. Przeciwstawiając się konsekwentnie współpracy międzynarodowej w ramach Ligi Narodów i systemowi bezpieczeństwa zbiorowego, minister Beck uniemożliwia wszelkie próby okrążenia dyplomatycznego Niemiec w przededniu II wojny światowej (jak wiadomo okrążenie Niemiec w przededniu I wojny przygotowało zwycięstwo koalicji).

1939 — 1. IX. Napaść Niemiec na Polskę rozpoczyna II Wojnę Światową.

7. IX. Kapitulacja Westerplatte.

8. IX.—27 IX Obrona Warszawy.

17. IX. Prezydent RP., Rząd i Naczelne Dowództwo znajdują się poza granicami kraju. Armia Radziecka uniemożliwia okupowanie przez Niemców ziem zamieszkałych w większości przez ludność ukraińską i białoruską.

20. IX. — 2. X. Obrona Helu.

20. IX. Bitwa pod Kutnem.

2. X. Bitwa pod Kockiem.

14. X. Kapitulacja ostatnich oddziałów.

6. XI. Wywiezienie profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego do obozu w Sachsenhausen — rozpoczyna planowe wywożenie Polaków do obozów zniszczenia.

26. XII. Wawer — pierwsza masowa egzekucja Polaków.

1940 — 27. V. Zdobycie Narviku. Brygada strzelców podhalańskich okryła chwałą wojsko polskie, zorganizowane poza granicami kraju przez gen. Sikorskiego.

15. VI. Założenie przez hitlerowców obozu zagłady w Oświęcimiu (5.000.000 ofiar).

8. VIII.—5. X. Bitwa nad Anglią. Bohaterstwo polskiego lotnictwa.

VIII. Utworzenie tajnych Batalionów Chłopskich.

1941 — 22. VI. Wojska niemieckie napadają na ZSRR.

25. VI. Pierwszy piec krematoryjny w Oświęcimiu.

Przed każdym, kogo dotknął nowy powiew myśli, zjawia się zagadnienie osobistego życia, jego uzdrowienia, uszlachetnienia, zjawia się niezwalczony, konieczny postulat, że nowy świat społeczny wymaga nowych ludzi.

Edward Abramowski

30. VII. Gen. Sikorski podpisuje układ polsko-radziecki o współpracy, uzupełniony później umową wojskową 14 VIII. i polsko-radziecką deklaracją przyjaźni 4. XII.

20. VIII.—27. XI. Brygada karpacka w obronie Tobruku.

1942 — 6. V. Pierwsze boje partyzanckie w kraju.

19. V. Pierwsze rozstrzeliwanie zakładników na ulicach Warszawy.

28. XI. Porwanie dzieci Zamojszczyzny.

1943 — 19. IV. Powstanie w getcie warszawskim.

20. IV. Zamach na szefa SS. gen Krügera.

8. V. Utworzenie Zw. Patriotów Polskich w ZSRR.

14. V. Utworzenie I dywizji im. T. Kościuszki.

12. X. Zwycięstwo pod Lenino. Chrzest bojowy I dyw. im. T. Kościuszki.

31. XII. Utworzenie Krajowej Rady Narodowej.

1944 — 1. II. Zamach na szefa Gestapo gen. Kutscherę.

11.—18. V. II Korpus Polski zdobywa Monte Cassino.

22. VII. Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

6. IX. Dekret o reformie rolnej.

1. VIII.—3. X. Powstanie Warszawskie.

31. XII. Utworzenie Rządu Tymczasowego R. P.

Rewolucję społeczną odbyć musimy i możemy odbyć ją bez rozlewu krwi.

Maurycy Mochnacki

Kto wie, czy to nie pora, w której zaczną się sprawdzać od dawna głoszone proroctwa zachodu o wielkiej przyszłości słowiańskiego szczepu.

Aleksander Świętochowski

1945 — 17. I. Oswobodzenie Warszawy.
18. II. I Armia W. P. gen. Popławskiego zdobywa Kołobrzeg.
30. III. I Armia W. P. gen. Popławskiego zdobywa Gdańsk.
16. IV. II Armia W. P. gen. Świerczewskiego przechodzi Nysę.
21. IV. Układ o przyjaźni, wzajemnej pomocy i powojennej współpracy między Polską i ZSRR.
9. V. Koniec II Wojny Światowej.
3. VIII. Układ w Poczdamie oddaje Polsce Ziemie Zachodnie po Odrę i Nysę Łużycką.

1946 — 30. VI. Głosowanie ludowe (referendum).

1947 — 9. II. Sejm ustawodawczy, wybrany dn. 17. I. 47 r. dokonywuje wyboru Prezydenta R. P. oraz uchwala Ustawę Konstytucyjną o ustroju i zakresie działania najwyższych organów R. P. tzw. „Małą Konstytucję", „Deklarację w przedmiocie realizacji praw i wolności obywatelskiej" oraz Ustawę Amnestyjną.

1948 — 23.—24. VI. Konferencja Warszawska 8 ministrów Spraw Zagranicznych (Z. S. R. R., Albanii, Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Polski, Rumunii, Węgier) w obronie pokoju i uchwał poczdamskich.

1948 — Światowy Kongres Intelektualistów w obronie pokoju. Wrocław 25.—28. VIII.

Wszystko co było, co jest, niechaj się odbije w literaturze, tym ruchomym zwierciadle dawniejszych i dzisiejszych pojęć, żebyśmy samych siebie w drugiej ujrzeli postaci. Biada ludowi, gdy choć na moment wyjdzie z tego rozumienia samego siebie.

Maurycy Mochnacki

Bandera Wojenna

Proporzec z Krzyżem Grunwaldu

Flaga Ministra Obrony Narodowej

Flaga Wiceadmirała

Flaga Generała Wojsk

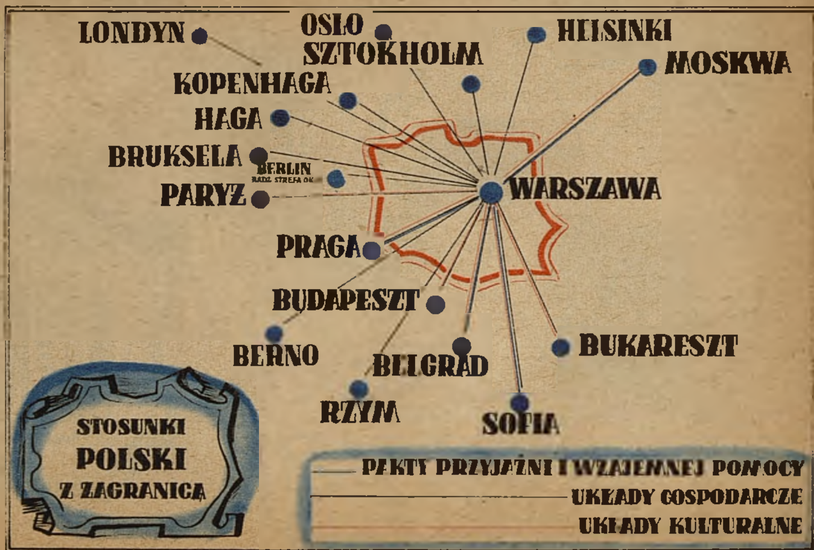

Chorągiew Prezydenta R. P.

Flaga Wojenna Portu Lotniczego

Flaga Dowódcy Marynarki Wojennej

Flaga Kontradmirała

Bandera Handlowa

LONDYN
OSLO
SZTOKHOLM
HELSINKI
MOSKWA
KOPENHAGA
HAGA
BRUKSELA
BERLIN
RADZ. STREFA OK.
PARYŻ
WARSZAWA
PRAGA
BUDAPESZT
BERNO
BELGRAD
BUKARESZT
RZYM
SOFIA
STOSUNKI
POLSKI
Z ZAGRANICĄ
PAKTY PRZYJAŹNI I WZAJEMNEJ POMOCY
UKŁADY GOSPODARCZE
UKŁADY KULTURALNE

GDANSK
SZCZECIN
BYDGOSZCZ
POZNAŃ
WROCŁAW
KATOWICE
MAPA
ADMINISTRACYJNA
POLSKI
MIASTA
WOJEWÓDZKIE

OLSZTYN

BIAŁYSTOK

WARSZAWA

LUBLIN

DZ

KIELCE

KRAKÓW

RZESZÓW

GUBIN
ZIELONA GÓRA
ŁODZ
ŻARY
GŁOGÓW
ZGORZELEC
WROCŁAW
JELENIA GÓRA
ŚWIDNICA
CZĘSTOCHOWA
OPOLE
BYTOM
KATOWICE
SOSNOWIEC
KRAKÓW
BIELSKO
CIESZYN

MAPA
ŚLĄSKA

MAPA WYBRZEŻA

BAŁTYK
USTKA
SŁUPSK
DARŁOWO
GDYNIA
GDANSK
KOŁOBRZEG
KOSZALIN
ELBLĄG
SWINOUJSCIE
SZCZECIN

N
S
BAŁTYK
GDYNIA
SŁUPSK
GDAŃSK
KOŁOBRZEG
ŚWINOUJŚCIE
SZCZECIN
ODRA
BYDGOSZCZ
WARTA
POZNAŃ
GUBIN
ZIELONA GÓRA
KALISZ
GŁOGÓW
ODRA
WROCŁAW
ŚWIDNICA
JELENIA GÓRA
CZĘSTOCHOWA
KATOWICE

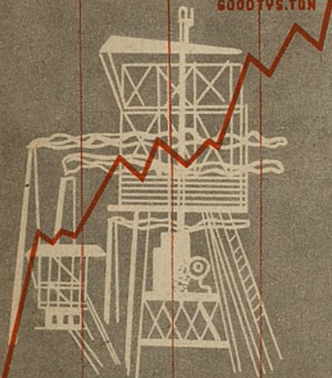
MAPA POLSKI

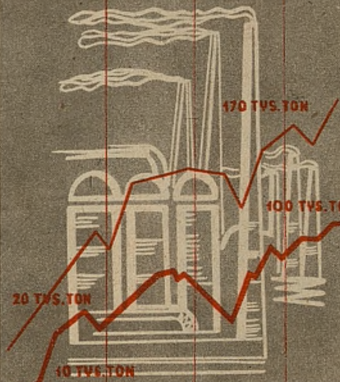

MIASTA
PONAD 500.000
100-500.000
25-100.000
GRANICE PANSTWA
RZEKI
KANAŁY
JEZIORA
ELBLĄG
OLSZTYN
EŁK
BIAŁYSTOK
WISŁA
WARSZAWA
SIEDLCE
ŁODZ
PIOTRKÓW
LUBLIN
KRAKOW
RZESZÓW
TARNÓW
BIELSKO
ZAKOPANE

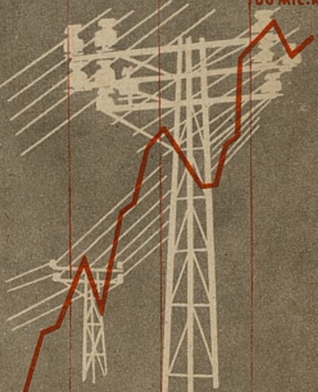
DZIEJE
GRANICY ZACHODNIEJ
POLSKI
GRANICE
1000 r.
1494 "
1939 "
1945 "
BAŁTYK
SZCZECIN
Odra
BERLIN
POZNAŃ
Wisła
WARSZAWA
Nisa
LUBLIN
WROCŁAW
KRAKÓW
PRAHA

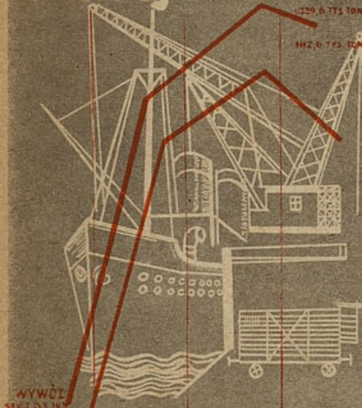

STRATY WOJENNE
POLSKI
PRZEKRACZAJĄ
100
MILJARDÓW
ZŁOTYCH
PRZEDWOJENNYCH

WĘGIEL KAMIENNY
6000 TYS. TON
900 TYS TON
1945
1946
1947
1948

STAL SUROWA
SURÓWKA ŻELAZNA
170 TYS. TON
100 TYS. TON
20 TYS. TON
10 TYS. TON
1945
1946
1947
1948

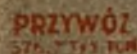

NAWOZY SZTUCZNE
50500 TYS. TON
5000 TYS. TON
1945
1946
1947
1948

ENERGIA ELEKTRYCZNA
700 MIL. kWh
300 MIL. kWh
1945
1946
1947
1948

ROZWÓJ PORTÓW
WYWÓZ
PRZYWÓZ
1945
1946
1947
1948

1300 SZTUK
PKP
WAGONY TOWAROWE
50 SZTUK
1945
1946
1947
1948

Virtuti Militari I kl.

Krzyż Grunwaldu
I kl.

Virtuti Militari
II kl.

Order Odrodzenia
Polski I kl.

Gwiazda do Orderu
Odrodzenia Polski
I i II kl.

Krzyż Walecznych

Krzyż Partyzancki

Krzyż Powstańczy Śląska

Krzyż Zasługi

Medal Zasłużonym na Polu Chwały

Medal za Warszawę

Medal za Odrę, Nysę i Bałtyk

Medal Zwycięstwa

Odznaka Grunwaldzka

ORDERY, ODZNACZENIA, MEDALE I ODZNAKI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

ODZNACZENIA POWSZECHNE

1. ORDER ORŁA BIAŁEGO,
2. ORDER ODRODZENIA POLSKI,
3. KRZYŻ ZASŁUGI,
4. MEDAL ZWYCIĘSTWA I WOLNOŚCI 1945 R.,
5. MEDAL ZA RATOWANIE GINĄCYCH,
6. MEDAL ZA DŁUGOLETNIĄ SŁUŻBĘ.

ODZNACZENIA WOJENNE

1. ORDER KRZYŻA GRUNWALDU,
2. ORDER „VIRTUTI MILITARI",
3. KRZYŻ WALECZNYCH,
4. KRZYŻ PARTYZANCKI,
5. MEDAL ZASŁUŻONYM NA POLU CHWAŁY POD LENINO,
6. MEDAL ZASŁUŻONYM NA POLU CHWAŁY.
7. ŚLĄSKI KRZYŻ POWSTAŃCZY,
8. MEDAL ZA WARSZAWĘ,
9. MEDAL ZA ODRĘ, NYSĘ, BAŁTYK,
10. ODZNAKA GRUNWALDZKA,
11. ODZNAKA HONOROWA ZA RANY I KONTUZJE.

WŁADZE, URZĘDY I INSTYTUCJE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej — Belweder.
Rada Państwa — Belweder.
Sejm — Warszawa, Daszyńskiego 4.
Najwyższa Izba Kontroli — Warszawa, Al. I Armii W. P.
Prezydium Rady Ministrów — Warszawa, Krak. Przedmieście 46/48.

a) Centralny Urząd Planowania, W-wa, Daszyńskiego 10.
b) Biuro Komitetu Ministrów do Spraw Kultury — Warszawa, Krak. Przedmieście 46/48.
c) Główny Urząd Statystyczny — W-wa, Narbutta 33.
d) Instytut Gospodarstwa Narodowego — Warszawa, Frascati 2.
e) Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacyj i Widowisk — Warszawa, Koszykowa 31.
f) Nacz. Rada Odbudowy m. st. Warszawy — Warszawa, Chocimska 31.

Ministerstwo Spraw Zagr. — W-wa, Al. I Armii W. P. 23.
Min. Obrony Narodowej — W-wa, Al. Ujazdowskie 1a.
Min. Administracji Publ. — W-wa, Al. Ujazdowskie 1a/3/5.
Min. Ziem Odzyskanych — W-wa, Litewska 10, Wawelska 52/54.
Min. Bezpieczeństwa Publicznego — W-wa, Koszykowa 4 6.
Min. Sprawiedliwości — Warszawa, Al. Gen. Karola Świerczewskiego 53 55.
Min. Skarbu — Warszawa, Wileńska 2/4.
Min. Przemysłu i Handlu — Warszawa, Poznańska 15.
Min. Aprowizacji — Warszawa, Chocimska 28.
Min. Komunikacji — Warszawa, Chałubińskiego 4.
Min. Rolnictwa i Reform Rolnych — W-wa, Nowogrodzka 50.
Min. Oświaty — Warszawa, Al I Armii W. P 25.
Min. Kultury i Sztuki — Warszawa, Rakowiecka 4a
Min. Pracy i Opieki Społecznej — Warszawa, Jasna 26.
Min. Poczt i Telegrafów — W-wa, pl. Małachowskiego 2.
Min. Zdrowia — Warszawa, Chocimska 24.
Min. Odbudowy — Warszawa, Al. Stalina 26.
Min. Żeglugi — Warszawa, Filtrowa 57.
Min. Leśnictwa — Warszawa, Wawelska 52/54.

Prokuratoria Generalna R. P. — Warszawa, Wileńska 2/4.
Komisja Specjalna do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym — W-wa, Krak. Przedmieście 25.
Gdański Urząd Morski — Gdańsk-Wrzeszcz, Morska 22.
Szczeciński Urząd Morski — Szczecin, Wały Chrobrego 1.
Morski Urząd Zdrowia — Gdynia, Al. I Armii W. P. 50.
Główna Komisja Badania Zbrodni Niemieckich — Warszawa, Al. Jerozolimska 7.
Główny Urząd Pomiarów Kraju — W-wa, Al Stalina 24.
Gł. Urz. Planowania Przestrzennego — W-wa, A. Stalina 26.
Główny Urząd Kultury Fizycznej — W-wa, Al. Wyzwolenia 26.

CENTRALNE PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE

Polskie Radio — Warszawa, Noakowskiego 20.
Polska Agencja Prasowa — W-wa, Mł. Jugosłowiańskiej 11.
Państwowy Instytut Wydawniczy — Warszawa, Mł. Jugosłowiańskiej 17.
Film Polski — Warszawa, Puławska 61.
Polskie Koleje Państwowe — Warszawa, Wileńska 2/4.
Polskie Linie Lotnicze „Lot" — Warszawa, Hoża 39.

MONOPOLE

Polski Monopol Spirytusowy — Warszawa, Leszno 1.
Polski Monopol Solny — Warszawa, Puławska 18.
Polski Monopol Tytoniowy — Warszawa, Nowy Świat 4.
Państwowy Monopol Zapałczany — Warszawa, Kielecka 16.
Polski Monopol Loteryjny — Warszawa, Żulińskiego 10.

BANKI

Narodowy Bank Polski — Warszawa, Fredry 8.
Państwowy Bank Rolny — Warszawa, Nowogrodzka 50.
Bank Gospodarstwa Krajowego — W-wa, Nowy Świat 11/13.
Pocztowa Kasa Oszczędności — Warszawa, Ludna 9.
Bank „Polska Kasa Opieki" — Warszawa, Sienkiewicza 12.
Bank Gospodarstwa Spółdzielczego — W-wa, Warecka 11.
Bank Handlowy w Warszawie — Warszawa, Mazowiecka 16.
Bank Zw. Spółek Zarobkowych — Poznań, Pl. Wolności 15.
Polski Bank Komunalny — Warszawa, Pl. Napoleona.
Komunalny Bank Kredytowy — Poznań.

WAŻNIEJSZE ORGANIZACJE SPOŁECZNE I ZAWODOWE

Komisja Centralna Związków Zawodowych — Warszawa, Kopernika 36/40.
Zw. Samopomocy Chłopskiej — W-wa, Starynkiewicza 7.
Polski Czerwony Krzyż — Warszawa, Piusa XI 24.
Tow. Przyjaciół Żołnierza — Warszawa, Targowa 63.
Tow. Uniwersytetów Robotniczych — W-wa, Daszyńskiego 18.

Tow. Uniwersytetów Ludowych — W-wa, Smulikowskiego 6/8.
Robotnicze Towarzystwo Przyjaciół Dzieci — Warszawa, Słowackiego 5/13.
Chłopskie Towarzystwo Przyjaciół Dzieci — Warszawa, Śniadeckich 23.
Powszechna Organizacja „Służba Polsce" — Warszawa, Al. Wyzwolenia 24.
Zw. Harcerstwa Polskiego — Warszawa, Łazienkowska 7.
Liga Kobiet — Warszawa, Puławska 24.
Liga Morska — Warszawa, Widok 10.
Liga Lotnicza — Warszawa, Nowogrodzka 49.
„Caritas" — Warszawa, Nowogrodzka 49.
Polska Macierz Szkolna — Warszawa, Targowa 61.
Polska Y.M.C.A. Zw. Mł. Chrześcijańskiej — Warszawa, Konopnickiej 6.
Towarzystwo Gniazd Sierocych i Wiosek Kościuszkowskich — Warszawa, Al. Wojska Polskiego 20.
Tow. Burs i Stypendiów R. P. — W-wa, Smulikowskiego 6/8.
Międzynarodowa Federacja b. Więźniów Politycznych F. I. A. P. P. — W-wa, Młodzieży Jugosłowiańskiej 4.
Związek Uczestników Walki Zbrojnej o Niepodległość i Demokrację — Warszawa, Al. Stalina 49.
Polski Związek b. Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych — Oddział Warszawski, Puławska 12a.
Związek Autorów Kompozytorów i Wydawców „ZAIKS" — Warszawa, Śniadeckich 10.
Polskie Tow. Krajoznawcze — Warszawa, Widok 10.

WYKAZ WOJEWÓDZTW I POWIATÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ NA DZIEŃ 1. IV. 1948 R.

powiatów

ogółem	317	w tym grodzkich	46
ziemie dawne	192		30
„ odzyskane	125		16

1 **M. ST. WARSZAWA**

1. śródmiejsko-warszawski, 2. północno-warszawski, 3. zachodnio-warszawski, 4. południowo-warszawski, 5. prasko-warszawski-południ., 6. prasko-warszawski-północny.

2. WOJ. WARSZAWSKIE

1. grodzisko-mazowiecki, 2. ciechanowski, 3. działdowski, 4. garwoliński, 5. gostyniński 6 grójecki, 7. makowski, 8. miński, 9. mławski, 10. ostrołęcki, 11 ostrowski, 12. płocki, 13. płoński, 14. przasnyski, 15. pułtuski, 16. radzymiński, 17. sierpecki, 18. sochaczewski, 19. sokołowski. 20. warszawski, 21. węgrowski.

3. M. ŁÓDŹ

1. śródmiejsko-łódzki, 2. północno-łódzki 3. południowo-łódzki.

4. WOJ. ŁÓDZKIE

1. brzeziński, 2. konecki, 3. kutnowski, 4. łaski, 5. łęczycki, 6. łowicki, 7. łódzki, 8. opoczyński, 9. piotrkowski grodzki, 10. piotrkowski, 11. radomszczański, 12. rawski, 13. sieradzki, 14. skierniewicki, 15. wieluński.

5. WOJ. KIELECKIE

1. buski, 2. częstochowski grodzki, 3. częstochowski, 4 iłżecki, 5. jędrzejowski, 6 kielecki grodzki, 7. kielecki, 8. kozienicki,, 9. opatowski, 10 pińczowski, 11. radomski grodzki, 12 radomski, 13. sandomierski. 14 włoszczowski.

6. WOJ. LUBELSKIE

1. bialski, 2. biłgorajski, 3. chełmski, 4. hrubieszowski, 5. kraśnicki, 6. krasnostawski, 7. lubartowski, 8. lubelski grodzki, 9. lubelski, 10. łukowski, 11. puławski, 12. radzyński, 13. siedlecki, 14. tomaszowski, 15. włodawski, 16. zamojski.

7. WOJ. BIAŁOSTOCKIE

1. augustowski, 2. białostocki grodzki, 3. białostocki, 4. bieski, 5. ełcki, 6. gołdapski, 7. grajewski. 8. kolneński, 9. łomżyński, 10. olecki, 11. sokólski, 12 suwalski, 13. wysoko-mazowiecki.

8. WOJ OLSZTYŃSKIE

1. bartoszycki, 2. braniewski, 3. giżycki, 4. iławecki, 5. kętrzyński, 6. lidzbarski, 7 morąski, 8 mrągowski, 9. nidzicki, 10. olsztyński grodzki, 11. olsztyński, 12. ostródzki, 13. pasłęcki, 14. piski, 15. reszelski, 16. suski, 17. szczycieński, 18. węgorzewski

9. WOJ. GDAŃSKIE

1. elbląski, 2. gdański grodzki, 3. gdański, 4. gdyński grodzki, 5. kartuski, 6. kościerski, 7. kwidzyński, 8. lęborski, 9. malborski, 10. morski, 11. sopocki grodzki, 12. starogardzki, 13. sztumski, 14. tczewski.

10. WOJ. POMORSKIE

1. aleksandrowski, 2. brodnicki, 3. bydgoski grodzki, 4. bydgoski, 5. chełmiński, 6. chojnicki, 7. grudziądzki grodzki, 8. grudziądzki, 9. inowrocławski grodzki, 10. inowrocławski, 11. lipnowski, 12. nowomiejski, 13. rypiński, 14. sępoleński, 15. szubiński, 16. świecki, 17. toruński grodzki, 18. toruński, 19. tucholski, 20. wąbrzeski, 21. włocławski grodzki, 22. włocławski, 23. wyrzyski.

11. WOJ. SZCZECIŃSKIE

1. białogardzki, 2. bytowski, 3. chojeński, 4. choszczeński, 5. człuchowski, 6. drawski, 7. gryficki, 8. gryfiński, 9. kamieński, 10. kołobrzeski, 11. koszaliński, 12. łobeski, 13. miastecki, 14. myśliborski, 15. nowogardzki, 16. pyrzycki, 17. sławieński, 18. słupski grodzki, 19. słupski, 20. starogardzki, 21. szczeciński grodzki, 22. szczeciński, 23. szczecinecki, 24. wałecki, 25. woliński, 26. złotowski.

12. WOJ. POZNAŃSKIE

1. babimojski, 2. chodzieski, 3. czarnkowski, 4. gnieźnieński grodzki, 5. gnieźnieński, 6. gorzowski grodzki, 7. gorzowski, 8. gostyński, 9. gubiński, 10 jarociński, 11 kaliski grodzki, 12. kaliski, 13. kępiński, 14. kolski, 15. koniński, 16. kościański, 17. krośnieński, 18. krotoszyński. 19 leszczyński. 20 międzychodzki, 21. międzyrzecki, 22. mogileński, 23. nowotomyski, 24. obornicki, 25. ostrowski, 26. pilski grodzki, 27. pilski, 28. poznański grodzki, 29. poznański, 30 rawicki, 31. rzepiński, 32. skwierzyński, 33. średzki, 34. śremski, 35. strzelecki, 36. sulęciński, 37. świebodziński, 38. szamotulski, 39. turecki, 40 wągrowiecki, 41 wolsztyński, 42. wrzesiński. 43. wschowski, 44. zielonogórski, 45 żniński.

13. WOJ. WROCŁAWSKIE

1. bolesławecki, 2. brzeski, 3. bystrzycki, 4. dzierżoniowski, 5. głogowski, 6. górowski, 7. jaworski, 8. jeleniogórski grodzki, 9. jeleniogórski, 10 kamienno-górski, 11. kłodzki, 12. kożuchowski, 13 legnicki grodzki, 14. legnicki, 15. lubański, 16. lubiński, 17. lwówecki, 18. milicki, 19. namysłowski, 20. oleśnicki, 21. oławski, 22. średzki, 23. strzeliński, 24. świdnicki grodzki, 25. świdnicki, 26. sycowski, 27. szprotawski, 28. trzebnicki, 29. wałbrzyski grodzki, 30. wałbrzyski, 31. wołowski, 32 wrocławski grodzki, 33. wrocławski, 34. ząbkowicki, 35. zgorzelski, 36. złotoryjski, 37. żagański, 38. żarski.

14. WOJ. ŚLĄSKIE

1. będziński, 2. bielski, **3. bytomski grodzki, 4. bytomski,** 5. chorzowski grodzki, 6. cieszyński, **7. dobrodzieński, 8. gliwicki grodzki, 9. gliwicki, 10. głubczycki, 11. grodkowski,** 12. katowicki grodzki, 13. katowicki, **14. kluczborski, 15. kozielski,** 16. lubliniecki, **17. niemodliński, 18. nyski grodzki, 19. nyski, 20. oleski, 21. opolski grodzki, 22. opolski, 23. prudnicki,** 24. pszczyński, **25. raciborski grodzki, 26. raciborski,** 27. rybnicki, 28. sosnowiecki grodzki, **29. strzelecki,** 30. tarnogórski, **31. zabrzański grodzki,** 32. zawierciański.

15. WOJ. KRAKOWSKIE

1. bialski, 2. bocheński, 3. brzeski, 4. chrzanowski, 5. dąbrowski, 6. krakowski grodzki, 7. krakowski, 8. limanowski, 9. miechowski, 10. myślenicki, 11. nowosądecki, 12. nowotarski, 13. olkuski, 14. tarnowski, 15. wadowicki, 16. żywiecki.

16. WOJ. RZESZOWSKIE

1. brzozowski, 2. dębicki, 3. gorlicki, 4. jarosławski, 5. jasielski, 6. kolbuszowski, 7. krośnieński, 8. leski, 9. lubaczowski, 10. łańcucki, 11. mielecki, 12. niżański, 13. przemyski, 14. przeworski, 15 rzeszowski, 16. sanocki, 17. tarnobrzeski.

UWAGA — Powiaty wyróżnione tłustym drukiem wchodzą w skład Ziem Zachodnich.

MIASTA W POLSCE (WEDŁUG WIELKOŚCI) POWYŻEJ 50.000 MIESZKAŃCÓW

L. p.	Miasta	Pow. w km²	1931/33	1946	1947
1	Warszawa	141	1 178 914	478 755	560 510
2	Wrocław	175	625 198	170 656	224 794
3	Łódź	212	605 460	495 929	439 043
4	Szczecin	351	270 747	72 948	112045
5	Poznań	226	248 608	267 978	239 363
6	Gdańsk	114	240 423	117 894	154 511
7	Kraków	165	221 260	299 396	286 929
8	Zabrze	44	130 433	104 184	122 345
9	Katowice	42	127 044	128 290	163 944
10	Częstochowa	48	117 588	101 255	112 392
11	Bydgoszcz	75	117 528	134 614	147 064
12	Lublin	30	112 539	99 400	99 913
13	Gliwice	56	111 062	95 980	100 864
14	Sosnowiec	33	109 454	77 853	72 670
15	Bytom	30	100 584	93 179	105 000
16	Zgorzelec	16	94 182	5 261	6 538
17	Białystok	39	91 335	56 759	65 000
18	Chorzów	32	80 734	110 675	126 786
19	Radom	25	78 073	69 455	76 145
20	Legnica	27	77 199	24 357	44 103
21	Słubice	30	75 831	1 689	3 322
22	Elbląg	31	72 409	20 924	28 838
23	Wałbrzych	22	66 364	72 976	55 725
24	Kielce	38	58 397	49 960	52 913
25	Włocławek	42	56 277	48 126	51 323
26	Kalisz	24	55 125	48 092	52 113
27	Toruń	59	54 280	68 085	72 980
28	Racibórz	43	51 680	19 605	24 492
29	Przemyśl	16	51 379	36 841	35 687
30	Piotrków Tryb.	35	51 294	40 141	36 201
31	Grudziądz	28	50 405	36 805	42913

Powierzchnia Bałtyku wynosi 412.000 km². Przeciętna głębokość — 55 m. Największa głębokość 463 m. Największa głębokość w zatoce Gdańskiej wynosi 113 m, w zatoce Puckiej — 57 m.

Wielkie porty wojenne i handlowe — Gdynia, Gdańsk, Szczecin.

Gdynia i Gdańsk mają być połączone w ramach powojennej rozbudowy w jedną całość.

Gdynia — ogółem powierzchnia portu wynosi przeszło 1.400 ha. Największa głębokość portu — 14 m. Przed wojną Gdynia była największym portem bałtyckim.

Gdańsk — ogółem powierzchnia wodna obszaru portowego wynosi ok. 900 ha. Największa głębokość portu — 11 m. Stocznia gdańska zajmowała w roku 1939 — 250 ha powierzchni wód portowych, 4 km nabrzeży, 180.000 m² powierzchni budynków.

Szczecin — leży przy ujściu Odry do Zatoki Szczecińskiej. Przeciętna głębokość portu 6—10 m. Posiada szereg większych stoczni i doków. Powierzchnia portu 1326 ha, z czego 393,44 ha powierzchni wodnej. Długość nabrzeży 20.000 m.

Odbudowa Gdańska i Gdyni, doszczętnie prawie zniszczonych przez działania wojenne, odbywa się w bardzo szybkim tempie. Już w roku 1946 obroty towarowe obu portów osiągnęły połowę obrotu przedwojennego.

Z mniejszych portów polskich należy wymienić:

Świnoujście — przy ujściu rzeki Świni, tj. środkowego ramienia Odry, przedport Szczecina. W korycie rzeki port posiada głębokość do 16 m, przy nabrzeżach do 7 m, jest więc dostępny nawet dla statków oceanicznych. Lotnisko morskie.

Kołobrzeg — wielki port rybacki, kąpielisko, przy ujściu Prośnicy. Port tworzy dwa wysunięte w morze mola, przy czym molo wschodnie jest o 50 m dłuższe od zachodniego, głębokość przeszło 5 m. Głębokość toru wodnego i basenów wynosi, wskutek zamulenia w okresie wojny, tylko około 4,5 m lecz ma być wkrótce powiększona do 6 m.

Elbląg — nad Zalewem Wiślanym, port, połączony kanałem z Mazurami, posiada stocznie.

Kamień — nad Dziwną, prawym ramieniem Odry, port rybacki, przystań jachtowa.

Ustka — powierzchnia wodna portu wynosi 10,83 ha. Głębokość od 3—6 m, 3 elewatory. Przeładunki eksportowe węgla i łupku szamotowego.

Derłowo — głębokość wody w porcie i kanale 4—5,5 m. Długość nabrzeży eksploatowanych 1260 m. Powierzchnia magazynów 4130 m².

1. **Busko** (pow. Stopnica, woj. kieleckie), źródła siarczano-słone, znane od XVIII wieku.
2. **Ciechocinek** (pow. Nieszawa, woj. warszawskie), 36 m npm, solanka jodowo-bromowa, znana od XIII wieku.
3. **Cieplice** (pow. Jelenia Góra, D. Śląsk), 347 m npm, cieplice o 44° C.
4. **Duszniki** (pow. Kłodzko, D. Śląsk), 560 m npm, szczawy alkaliczno-żelaziste.
5. **Głębokie** (pow. Nowy Sącz, woj. krakowskie), szczawa alkaliczna (zdrój Kinga).
6. **Goczałkowice** (pow. Pszczyna, G. Śląsk), solanki z wapnem i magnezem.
7. **Inowrocław** (woj. poznańskie), 90 m npm, solanka jodowo-bromowa.
8. **Jastrzębie** (pow. Rybnik, G. Śląsk), solanka jodowo-bromowa, radoczynna.
9. **Krościenko** (pow. Nowy Targ, woj. krakowskie), 400 m npm, szczawa alkaliczna, źródła radoczynne.
10. **Krynica** (pow. Nowy Sącz, woj. krakowskie), 600 m npm, szczawy alkaliczne, alkaliczno-solankowe, źródła wapniowo-żelaziste, kąpiele kwasowęglowe.
11. **Krzeszowice** (pow. Chrzanów, woj. krakowskie), 270 m npm, zdroje siarczano-wapienne i żelaziste.
12. **Kudowa** (pow. Kłodzko, D. Śląsk), 400 m npm, szczawa alkaliczno-żelazisto-arsenowa.
13. **Lądek** (pow. Bystrzyca, D. Śląsk), 500 m npm, radoczynne cieplice siarkowe (29° C).
14. **Nałęczów** (pow. Puławy, woj. lubelskie), 250 m npm, szczawa żelazista.
15. **Obięgorek** (pow. Kielce), szczawa alkaliczna (Ursus).
16. **Połczyn-Zdrój** (pow. Białogród, woj. szczecińskie), wody żelaziwe, kąpiele borowinowe.
17. **Podgórze** (koło Krakowa), kąpiele siarczane.
18. **Polanica-Zdrój** (pow. Kłodzko, D. Śląsk), 400 m npm, szczawa alkaliczno-żelazista.
19. **Rabka** (pow. Myślenice, woj. krakowskie), 540 m npm, solanka jodowo-bromowa.
20. **Rymanów** (pow. Sanok, woj. rzeszowskie), 364 m npm, szczawa słona z zawartością jodu i bromu.
21. **Sławinek** (pow. Lublin), źródła żelaziste.
22. **Solec** (pow. Stopnica, woj. kieleckie), źródła siarczano-wapniowe.
23. **Solice** (pow. Wałbrzych, D. Śląsk), 410 m npm, szczawy alkaliczne.
24. **Swoszowice** (pow. Kraków), źródła siarczane.

25. **Szczawnica** (pow. Nowy Targ, woj. krakowskie), 500 m npm, szczawy alkaliczno-słone.

26. **Wieniec** (pow. Lwówek, D Śląsk), 650 m npm. szczawy radoczynne proste, alkaliczno-ziemno-żelaziste, ziemno-żelaziste. zdroje radoczynne.

27. **Wysowa** (pow. Gorlice, woj. krakowskie), 525 m npm, szczawy alkaliczne, źródła wapniowo-zelaziste.

28. **Żegiestów** (pow. Nowy Sącz, woj. krakowskie), 486 m npm, szczawa wapniowo-żelazista.

29. **Iwonicz** (pow. Krosno, woj. rzeszowskie), 410 m npm, szczawa słono-alkaliczna, jodowo-bromowa. żelazista, woda siarczana, borowina.

30. **Muszyna** (pow Nowy Sącz, woj. krakowskie), 452 m npm, szczawa wapniowo-magnezowa.

31. **Piwniczna** (pow. Nowy Sącz, woj. krakowskie), 400 m npm, szczawa alkaliczno-żelazisto-wapniowo-sodowa, borowina.

WSKAZANIA LECZNICZE

Nieżyty dróg oddechowych: 2, 5, 6. 7. 9, 10, 14, 17, 19, 23, 24, 25, 29, 31.

Gruźlica: 4, 19, 25 — i w niektórych stacjach klimatycznych.

Choroby serca i narządów krążenia: 2 4. 5, 6, 7, 8, 10, 12, 15, 18, 26, 29, 31.

Choroby krwi, blednica, niedokrwistość: 5, 6. 8. 10, 12, 14, 21, 26, 27, 28, 31.

Choroby nerek i dróg moczowych: 9, 10, 14, 23, 29. 30.

Artretyzm (dna) i skaza moczanowa: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 29, 30.

Cukrzyca: 5, 23.

Zła przemiana materii: 12, 21, 26.

Choroby wątroby: 2, 4, 5, 7 25.

Choroby dróg pokarmowych: 2, 5, 6, 7. 9, 10, 14, 15, 20, 25, 27, 28, 29.

Choroby kobiece: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 18, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29.

Choroba Basedowa: 12, 18.

Choroby nerwowe: 2, 4, 6, 7, 8, 10, 14, 17, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 29.

Reumatyzm (gościec): 1, 2, 3, 4, 7, 8, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 31.

Schorzenia stawów: 1, 3, 13, 22, 29.
Stany pourazowe: 1, 3, 11, 13, 17, 24.
Stany wyczerpania, rekonwalescencja: 3, 12, 26, 29, 30, 31.
Choroby skóry: 1, 11, 13, 17, 22, 24.
Zołzy, krzywica, choroby dziecięce: 2, 7, 8, 19, 20, 21, 22.
Przewlekłe wysięki błon surowicznych: 11, 17, 24.
Zatrucia metalami: 13, 17, 29.
Schorzenia gruczołów dokrewnych: 26, 29.
Zaburzenia wieku podeszłego: 13.
Choroby kości: 11, 17.

STACJE KLIMATYCZNE

(Stany wyczerpania nerwowego, ogólne osłabienie, choroby dróg oddechowych, wypoczynek dla dzieci i rekonwalescentów, zapobieganie chorobom przez uodpornienie).

Bierutowice (pow. Jelenia Góra, D. Śląsk) 700—900 m npm.
Bukowina (pow. Nowy Targ, woj. krakowskie), 957 m npm.
Bystra (pow. Bielsk, G. Śląsk), 470 m npm.
Czarniecka Góra (pow. Końskie, woj. kieleckie), 350 m npm.
Głuchołazy (pow. Nysa, G. Śląsk), 300—540 m npm.
Jar (pow. Wałbrzych, D. Śląsk), 600 m npm.
Jaworze (pow. Bielsk, G. Śląsk), 380 m npm.
Karpacz (pow. Jelenia Góra, D. Śląsk), 550—750 m npm.
Korczaków (pow. Jelenia Góra, D. Śląsk), 330 m npm.
Krzyżatka (pow. Jelenia Góra, D. Śląsk).
Maków (pow. Myślenice, woj. krakowskie), 357 m npm.
Oborniki Śląskie (pow. Trzebnica, D. Śląsk), 200 m npm.
Ojców (pow. Olkusz, woj. kieleckie), 405 m npm.
Otwock (pow. Warszawa), 97 m npm.
Poronin (pow. Nowy Targ, woj. krakowskie), 743—763 m npm.
Szklarska Poręba (Jelenia Góra, D. Śląsk), 500—900 m npm.
Ustroń (pow. Cieszyn, G. Śląsk), 480 m npm.
Wisła (pow. Cieszyn, G. Śląsk) 480 m npm.
Zakopane (pow. Nowy Targ, woj. krak.), 837—1000 m npm.
Zawoja (pow. Maków, woj. krakowskie), 530 m npm.

Nie kładź Prusaków na ludów kartę,
W braterstwa świętym kościele;
My dla nich serca mieli otwarte,
A oni dla nas szrapnele!
Oj! prawda święta: póki świat światem,
Niemiec Polaka nie będzie bratem!

Karol Brzozowski

WYŻSZE UCZELNIE W POLSCE

Szkoły akademickie

L. p.	Miasto	Nazwa uczelni	Wydziały
1	Warszawa	Uniw. Warszawski (państw.)	Teologii Katolickiej Teologii Ewangelick. Teologii Prawosławn. Prawa Lekarski Farmaceutyczny Weterynaryjny Humanistyczny ze Stud. Pedag. Matemat.-Przyrodn.
2	"	Polit. Warszawska (państw.)	Inżynierii lądowej Geodezji Architektury Mechaniczny Elektryczny Chemiczny
3	"	Szk. Gł. Gospod. Wiejsk. (państw.)	Rolniczy Leśny Ogrodniczy
4	"	Akad. Szt. Pięknych (państw.)	Rzeźby Malarstwa Grafiki
5	"	Akad. Stomatolog. (państw.)	
6	"	Akad. Wych. Fiz. (państw.)	
7	"	Akad. Nauk Polit. (państw.)	Dypl.-Konsularny Dziennikarski Administracji Nauk Społecznych
8	"	Akad. Sztabu Gen.	

L. p	Miasto	Nazwa uczelni	Wydziały
9	Warszawa	Szk. Gł Handl. (niepaństw.)	
10	Łódź	Uniwersytet Łódzki (państw.)	Prawno-Ekonom. Lekarski Farmaceutyczny Stomatologiczny Humanistyczny Matem.-Przyrodn.
11	„	Polit. Łódzka (państw.)	Mechaniczny Elektryczny Chemiczny (z oddz. włók.)
12	„	Szk. Gł. Handl. (niepaństw.)	
13	Lublin	Uniw. M. Curie (państw.)	Lekarski Farmaceutyczny Weterynaryjny Przyrodniczy Rolny
14	„	Katolicki Uniw. (niepaństw.)	Teologiczny Prawa Kanonicznego Prawa i Nauk Społ.-Ekonom Humanistyczny Filozofii Chrześc.
15	Gdańsk	Polit. Gdańska (państw.)	Inżynierii Architektury Budowy Okrętów Mechaniczny Elektryczny Chemiczny
16	„	Akad. Lekarska (państw.)	Lekarski Farmaceutyczny

L. p.	Miasto	Nazwa uczelni	Wydziały
17	Toruń	Uniw. M. Kopernika (państw.)	Prawno-Ekonom. Humanistyczny Sztuk Pięknych
18	Szczecin	Akad. Lekarska (państw.)	
19	„	Akad. Handlowa (niepaństw.) (oddz. Ak. Handl. w Poznaniu)	
20	Poznań	Uniw. Poznański (państw.)	Prawno-Ekonom. Lek. ze St. Stom. i Stud. Wych. Fiz. Humanistyczny Matem.-Przyrodniczy w tym Oddz. Farmaceut. Rolniczo-Leśny
21	„	Akad. Handlowa (niepaństw.)	
22	Wrocław	Uniw. i Politechnika (państw.)	Wydz. Uniwersytetu: Prawno-Administrac. Lekarski w tym Oddz. Farm. i Stud. Wych. Fiz. Weterynaryjny Humanistyczny Przyrodniczy Rolniczy z oddz. ogrodn. Wydz. Politechniki: Budownictwa Elektro-Mechan. Chemii Technicznej Hutniczy Matemat., Fizyki, Chemii.
23	Gliwice	Politechnika Śląska (państw.)	Inżyn.-Budowlany Mechaniczny

L. p.	Miasto	Nazwa uczelni	Wydziały
	Gliwice	Politechnika Śląska	Elektryczny Chemiczny
24	Bytom	Akad. Lekarska (państw.)	
25	Kraków	Uniw. Jagielloński (państw.)	Teologiczny Prawa Lekarski ze St. Wych. Fiz. i St. Farmac. Humanistyczny Matem.-Przyrodn. Rolniczo-Leśny w tym St. Spółdz.
26	"	Akad. Górnicza (państw. łącznie z wydz. Politechn.)	Górniczy Hutniczy Elektro-Mechaniczny Architektury Inżynierii Komunikacji
27	"	Akad. Szt. Piękn. (państw.)	Malarstwa Rzeźby
28	"	Akad. Handlowa (niepaństw.)	
	Szkoły nieakademickie		
29	Warszawa	Szk. Inż. Wawelberga i Rotwanda (państw.)	Mechaniczny Elektryczny
30	Łódź	Wyższa Szk. Gosp. Wiejsk. (państw.)	Rolniczy Przemysłu Rolnego Ogrodniczy Spółdzielczy Społeczny

L.p.	Miasto	Nazwa uczelni	Wydziały
31	Często-chowa	Wyż. Szk. Admin.-Handl. (niepaństw.)	
32	Olsztyn	Studium Prawno-Administracyjne (niepaństw.)	
33	Gdynia	Wyż. Szk. Handlu Morsk. (państw.)	
34	Poznań	Szkoła Inżynierska (państw.)	Budownictwa Mechaniczny Elektryczny
35	Wrocław	Wyż. Szk. Handlowa (niepaństw.)	
36	Cieszyn	Wyższa Szk. Gosp. Wiejsk. (państw.)	Rolniczy Mleczarski Naucz.-Instruktorski
37	Katowice	Wyż. Studium Nauk Społ.-Gosp. (niepaństw.)	Administracji Publ. Organizacji Przem. Centr. St. Kontroli Ekonom.
38	Kraków	Wyższa Szkoła Nauk Społ. (niepaństw.)	Ogólny Dziennikarski Społ.-Samorządowy Bibliotek.-Oświat.
39	Szczecin	Szkoła Inżynieryjna (państw.)	

WYKAZ INSTYTUCYJ, TOWARZYSTW I BIBLIOTEK NAUKOWYCH

Stan na 1 kwietnia 1948 r.

A. INSTYTUCJE NAUKOWO-BADAWCZE MIN. OŚWIATY

1. Państw. Muzeum Zoologiczne W-wa Wilcza 64.
2. Muzeum Ziemi Warszawa, ul. Rakowiecka 4
3. Państw. Inst Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego, Łódź, ul. Południowa 66
4. Biuro Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody, Kraków, Ariańska 1.
5. Państw. Inst. Książki, Łódź, ul. Narutowicza 59a.

B. INSTYTUCJE NAUKOWO-BADAWCZE INNYCH RESORTÓW

1. Państw. Zakłady Higieny W-wa, ul Chocimska 24.
2. Państw. Inst. Higieny Psychicznej Warszawa, ul Dolna 42.
3. Inst. Badawczy Leśnictwa, Warszawa. ul. Wawelska 54.
4. Państw. Inst. Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego, Puławy.
5. Państw. Inst. Weterynaryjny, Puławy
6. Inst Badawczy Budownictwa, Warszawa. ulica Narbutta 26.
7. Państw Inst. Hydrologiczno - Meteorologiczny, Warszawa Oleandrów 6.
8. Państw. Inst. Telekomunikacyjny, Warszawa, ul. Ratuszowa 11.
9. Polski Inst. Spraw Międzynarodowych, Warszawa, Al. I Armii W.P. 11.
10. Państw. Muzeum Archeologiczne, Warszawa, Al. Gen. Sikorskiego 3.
11. Państw. Inst. Badania Sztuki Ludowej, Warszawa, ul. Rakowiecka 4a.
12. Państw. Inst. Historii Sztuki, Warszawa, Plac Małachowskiego 3.
13. Morski Inst. Rybacki, Gdynia, Starowiejska 7.
14. Morskie Laboratorium Rybackie, Gdynia, port Molo Prezydenta.
15. Biuro Stud. Osadniczo-Przesiedleńczych, Kraków, Pl Szczepański 5.

C. INSTYTUTY TYPU SPOŁECZNEGO

1. Inst. Bałtycki Gdańsk, ul. Elżbietańska 3.
2. Inst. Śląski Katowice ul. Warszawska 37.
3. Inst. Zachodni Poznań, ul. Chełmońskiego 1
4. Inst. Mazurski Olsztyn, ul. Kętrzyńskiego 4.

D. TOWARZYSTWA OGÓLNO-NAUKOWE (PRZEWAŻNIE TYPU AKADEMICKIEGO)

1. Polska Akademia Umiejętności. Kraków, ulica Sławkowska 17
2. Tow. Naukowe Warszawskie W-wa, N. Świat 72.
3. Wrocł. Tow. Naukowe, Wrocław, Uniwersytet.
4. Poznańskie Tow. Przyjaciół Nauk Poznań. ul. Mielżyńskiego 26/27.
5. Tow. Naukowe w Toruniu, ul. Wysoka 16
6. Łódzkie Tow Naukowe, Łódź, ul. Sienkiewicza 29.
7. Tow. Naukowe KUL, Lublin, Al. Racławickie 14.

E. TOWARZYSTWA OGÓLNO-NAUKOWE CHARAKTERU REGIONALNEGO

1. Tow. Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku, Gdańsk, ul Wałowa 16.
2. Śląsko-Dąbrowskie Tow. Przyjaciół Nauk, Katowice, Warszawska 37.
3. Tow. Przyjaciół Nauk w Lublinie Graniczna 1c.
4. Tow. Naukowe Płockie, Płock Pl. Narutowicza 8.
5. Tow. Przyjaciół Nauki, Literatury i Sztuki w Inowrocławiu Państw. Gimn dla dorosłych.

F. TOWARZYSTWA NAUKOWE SPECJALNE

1. Polska Akademia Nauk Technicznych Warszawa ul. Koszykowa 75.
2. P. Tow Przyrodników im. Kopernika Kraków ul. św. Anny 6.
3. P. Tow Anatomiczne, W-wa Chałubińskiego 5
4. P. Tow. Archeologiczne, Wrocław ul Szewska 37.
5. P Tow Antropologiczne, Poznań, ul Święcickiego 4.
6. P. Tow. Botaniczne, W-wa Narbutta 40, m. 5.
7. P. Tow. Chemiczne, Warszawa, ul.Lwowska 7.
8. P. Tow. Ekonomiczne, W-wa. Nowy Świat 49.
9. P. Tow Farmaceutyczne, Warszawa ul Złota 9.
10. P. Tow. Filologiczne, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26/28.
11. P Tow Filozoficzne, Łódź Rektorat Uniwerst.
12. P. Tow. Fizjologiczne, Łódź ul Południowa 66.
13. P. Tow. Fizyczne, Warszawa. ul Hoża 69
14. P. Tow. Geologiczne, Kraków ul. św Anny 6.
15. P. Tow. Geograficzne, Warszawa, ul Wilcza 22.
16. P Tow Historyczne, W-wa Pałac pod Blachą.
17. P. Tow. Językoznawcze, Kraków, ul. Gołębia 20.

18. P. Tow. Ludoznawcze, Lublin, Al Racławickie 14.

19. P. Tow. Matematyczne, Warszawa, ul Hoża 69.

20. P. Tow. Meteorologiczne i Hydrologiczne, Warszawa, Oleandrów 6

21. P. Tow. Miłośników Astronomii, Kraków, ul. św. Tomasza 30.

22. P. Tow. Okulistyczne, Warszawa, ul. Oczki 6.

23. P. Tow. Orientalistyczne, Kraków, ul. Sławkowska 17.

24. P. Tow Polityki Społecznej, Warszawa, ulica Czerniakowska 231.

25. P. Tow. Prehistoryczne Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 26/27.

26. P. Tow. Zoologiczne, Kraków, ul. św. Anny 6.

27. P. Tow. Zootechniczne, W-wa, ul. Kaliska9, III p.

28. P. Związek Entomologiczny, Wrocław, ulica Sienkiewicza 21.

29. Tow. Miłośników Historii Medycyny i Nauk Przyrodniczych, Poznań, ul. Święcickiego 4.

30. Tow. Literackie im. A. Mickiewicza, Warszawa, Krak. Przedmieście 26/28.

31. Tow. Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, ul. Sienna 16.

32 Tow. Miłośników Języka Polskiego, Kraków, ul. Gołębia 20.

33. Tow. Numizmatyczne, Kraków, ul. św. Anny 12.

34. Tow. Urbanistów Polskich, Warszawa, Aleja Stalina 36.

35. Krakowskie Tow. Techniczne, Kraków, ul. Straszewskiego 28.

36. Pozn. Tow. Psychologiczne, Poznań, Fredry 10.

37. Naukowe Tow. Pedagogiczne, Kraków, ul. Piłsudskiego 13

38. P. Naukowe Tow. Leśne, W-wa, Wawelska 54.

G. TOWARZYSTWA FILIALNE

1. Warsz. Tow. Filozoficzne — Oddział P. Tow. Filoz

2. Krakowskie Tow. Filozoficzne — oddział P. Tow. Filoz

3. Poznańskie Tow. Filozoficzne — oddział P. Tow. Filoz.

4. Lubelskie Tow. Filozoficzne i psychologiczne — oddział P. Tow. Filoz.

5. Wrocławskie Tow. Filozoficzne im. prof. Twardowskiego – oddział P. Tow. Filoz

6 Toruńskie Tow. Filozoficzne — oddział P. Tow. Filoz.

7. Wrocławskie Tow. Miłośników Historii — oddział P. Tow. Historycznego.

8. Tow. Miłośników Historii, Warszawa — oddział P. Tow Histor

H. RÓŻNE

1. Obserwatorium Geofizyczne, Świder, ul. Brzozowa 2.
2. Konserwatorium Naukoznawcze, Kraków, ulica Piłsudskiego 13, m. 2.
3. P. Inst. Socjologiczny. Łódź, Uniwersytecka 3.
4. Inst. Szerzenia Kultury i Oświaty, Kraków, ul. Krupnicza 22.
5. Inst. Węgierski, Kraków, ul. Karmelicka 3.
6. Inst. Naukowy Organizacji i Kierownictwa, W-wa, Niemcewicza 9,14.
7. P. Inst. Służby Społecznej, Łódź, ul. Uniwersytecka 3, m. 2.
8. Naukowy Inst. Rzemieślniczy, Warszawa, ul. Złota 58.

I. SAMODZIELNE BIBLIOTEKI NAUKOWE PAŃSTWOWE

1. Biblioteka Narodowa, W-wa, ul. Rakowiecka 6.
2. Główna Biblioteka Lekarska, Warszawa, ulica Chocimska 22.
3. Publ. Biblioteka Techniczna, Warszawa, ulica Górnośląska 45.
4. Centralna Biblioteka Wojskowa, Warszawa, Al. Gen. Sikorskiego.

J. BIBLIOTEKI NAUKOWE MINISTERSTW I URZĘDÓW

1. Bibl. Sejmowa, Warszawa, ul. Daszyńskiego 4.
2. Bibl. Minist. Administracji Publicznej, Warszawa, Rakowiecka 4.
3. Bibl. Minist. Komunikacji, Warszawa, ul. Chałubińskiego 4.
4. Bibl. Minist. Kultury i Sztuki, Warszawa, ulica Rakowiecka 4a.
5. Bibl. Minist. Oświaty, Warszawa, Al. I Armii W. P. 25.
6. Bibl. Minist. Pracy i Opieki Społecznej, Warszawa. ul. Jasna 19.
7. Bibl. Minist. Przemysłu i Handlu, Warszawa, ul. Wilcza 69.
8. Bibl. Minist. Rolnictwa i Reform Rolnych, W-wa, ul. Nowogrodzka 50.
9. Bibl. Minist. Sprawiedliwości, Warszawa, Al. Wyzwolenia 30
10. Bibl. Minist. Spraw Zagranicznych, Warszawa, Al. I Armii W. P. 23.
11. Bibl. Centr. Urzędu Planowania, Warszawa, ul. Senacka 3.
12. Bibl. Gł. Urzędu Statystycznego, Warszawa, ul. Narbutta 33.
13. Centr. Bibl. Pedagogiczna Kuratorium O. S. Krakowskiego, Kraków.

K. BIBLIOTEKI NAUKOWE NIEPAŃSTWOWE

1. Śląska Bibl. Publiczna, Katowice, Francuska 12.
2. Bibl. Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław, ul. Szewska 37.
3. Centr. Bibl. Żydowska, Warszawa, ul. Szeroka 31.
4. Bibl. Kórnicka, Kórnik, ul. Zamkowa
5. Bibl. Ordynacji Krasińskich, Warszawa, ul. Rakowiecka 6.
6. Bibl. Zamoyskich, Warszawa, ul. Rakowiecka 6.
7. Bibl. im. Łopacińskiego, Lublin, ul. Narutowicza 4.
8. Bibl. Publiczna m. st. Warszawy, Koszykowa 26.
9. Bibl. Miejska, Gdańsk, ul. Wałowa 16.
10. Książnica Miejska im. Kopernika, Toruń, ulica Wysoka 16.
11. Bibl. Miejska, Tarnów.
12. Bibl. Miejska, Bydgoszcz
13. Bibl. Wojewódzka, Kielce.
14. Miejska Bibl. Publiczna, Łódź, ul. Andrzeja 14.
15. Publ. Bibl. Miejska im. Raczyńskich Poznań, św. Marcina 35.
16. Bibl. Rady Miejskiej i Zarządu m. Poznania: Poznań, ul. Matejki 48/49.
17. Bibl. KC PPR, W-wa, Al. Róż 2.
18. Bibl. Zarządu Głównego ZNP Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8.

POLSKIE STACJE NADAWCZE

	Moc w kilowatach	Długość fali w m
1. Warszawa I	50	395,8
2. Wrocław	50	315,8
3. Toruń	24	304,3
4. Warszawa II	10	1.339,3
5. Katowice	10	243,7
6. Kraków	10	293,5
7. Poznań	10	345
8. Łódź	10	224
9. Warszawa III	7,5	48,25
10. Szczecin	0,55	216,8
11. Gdańsk	0,5	1.078

Dla radiosłuchaczy zagranicznych nadawane są codziennie audycje przez W-wę III od godziny 17.00 do 24.00 w językach angielskim, bułgarskim, czeskim esperanto, francuskim, hiszpańskim, jugosłowiańskim, polskim, rosyjskim, rumuńskim, słowackim oraz żydowskim.

URZĘDY DYPLOMATYCZNE I KONSULARNE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

AFRYKA WSCHODNIA

Nairobi — Konsulat Generalny z kompetencją terytorialną na Kenię, Ugandę, Tanganikę i Płn. Rodezję.

AFGANISTAN

Kabul — Poselstwo (z siedzibą w Teheranie).

ARGENTYNA

Buenos Aires — Poselstwo ,Las Heras 3868.
Buenos Aires — Wydział Konsularny.

AUSTRIA

Wiedeń — Misja Polityczna. Wien III, Rennweg I.

BELGIA

Bruksela, Poselstwo.
Bruxelles, 29 Avenue des Gaulois.
Bruksela — Konsula Generalny.
Bruxelles, 174 Avenue Brugmann.
Antwerpia — Agencja Konsularna.
Anvers, 85 Molenstr.

BRAZYLIA

Rio de Janeiro — Poselstwo, Rua Saint Romania 20 — Brasil.
Wydział Konsularny, Rua Miguel Lemos 44.
Kurytyba — Konsulat, Curitiba (Parana, Brasil), Rua Monsenhor Celso, 225..
Sao Paulo — Konsulat Generalny, Alameda Clette 238.

BUŁGARIA

Sofia — Ambasada, Car. Krum 46.

CHINY

Nankin — Ambasada, (Chiny) Linyinlu 26.

COSTA RICA

San Jose de Costa Rica — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

CZECHOSŁOWACJA

Praga — Ambasada.
Praha III — Valdstejnska 8
Praga — Wydział Konsularny.
Praha XIX, Pelléova 24.
Bratysława — Konsulat Generalny.
Bratislava, Stefanikova 6a.
Ostrawa — Konsulat, Molotovova 13.

DANIA

Kopenhaga — Poselstwo.
Copenhague, Krausevej 3. (Danemark).
Kopenhaga — Wydział Konsularny.
Copenhague, Lundsgade 9.

EGIPT

Kair — Poselstwo.
Cairo, 13 Sharia Gabalaya, Zamalek.

EKWADOR

Quito — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

ETIOPIA

Addis Abeba — Poselstwo (z siedzibą w Kairze).

FINLANDIA

Helsinki — Poselstwo. Bulevarden 14.

FRANCJA

Paryż — Ambasada
Paris, 1—3, rue de Talleyrand (biura).
Paryż — Konsulat Generalny.
Paris VIII, 31, rue Jean Goujon.
Lille — Konsulat Generalny.
Lille (Nord) 45, Bd. Carnot.
Strassburg — Konsulat. 10. rue du General de Castelnau.
Metz — Agencja Konsularna.
Metz (Moselle) 18, rue des Augustins.
Lyon — Konsulat.
Lyon 6, Quai General Sar rail; 2, rue Cuvier.
Saint-Etienne — Agencja Konsularna. 31, rue Paul Doumer.
Marsylia — Konsulat Generalny.
Marseille, 2 pl Felix Barret.
Tuluza — Konsulat.
Toulouse — (H-te Garonne). 10, rue Ninau.

FRANCUSKIE POSIADŁOŚCI W AFRYCE

Alger — Konsulat.
Alger, 13. Bd. Carnot.

HAITI

Porte au Prince — Poselstwo (z siedziba w Meksyku).

HOLANDIA

Haga — Poselstwo
La Haye, 25 Aleksanderstraat.
Amsterdam — Konsulat Generalny.
Konigslaan 56.

HONDURAS

Tegucigalpa — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

IRAN

Teheran — Poselstwo. Khiane Rasherestan Park. Amin ed Dark.

ISLANDIA

Reykjawik — Poselstwo (z siedzibą w Oslo)

JUGOSŁAWIA

Belgrad — Ambasada
Beograd, Kneza Milosa 28.
Beograd, Milosa Porcerca 23a (Wydział Konsularny).
Zagrzeb — Konsulat Generalny. Pantovcak 112.

KANADA

Ottawa — Poselstwo. 183 Carling Avenue (Canada, Ont.).
Montreal — Konsulat, 985 Sherbrooke St. West (Canada).
Toronto — Agencja Konsularna.
Winnipeg — Konsulat. 238 Roslyn Road (Canada)

KOLUMBIA

Bogota — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

LUKSEMBURG

Luksemburg — Konsulat.
Luxembourg, 12, Avenue Guillaume.

MEKSYK

Meksyk — Poselstwo.
Mexico D.F. Calle Merida 121

NICARAGUA

Managua — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

NIEMCY

Berlin — Polska Misja Wojskowa. Charlottenburg — Schlütterstrasse 42 (Zone Britannique).
Berlin — Wydział Konsularny. Pankow, Thalstrasse 15-17.
Frankfurt n/M — Konsulat Generalny.
Frankfurt a/M. Schaumankai 43 (Zone Americaine).
Düsseldorf — Konsulat Generalny z siedzibą w Bad Salzuflen.
Bad Salzuflen, Sophienstr. 7. (Zone Britannique).
Monachium — Konsulat (Zone Americaine).
München, Merkommerstr. 8.
Rastatt i. Baden — Konsulat (Zone Française). Kaiserstr. 41.
Hannower - Buchholtz — Konsulat (Zone Britannique). Meermannsufer 7.
Hamburg — Konsulat (Zone Britannique). Sprinkenhof Burchardstr. 14.

NORWEGIA

Oslo — Poselstwo. Olav Kyrres Pl. 1 (Norvège).

PALESTYNA

Jerozolima — Konsulat Generalny
Jerusalem, Katamon Road Plot 3. (Palestine).
Tel-Aviv — Konsulat Generalny. 42 Aachad Haanstr. (Palestine).

PANAMA

Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

REPUBLICA DE EL SALVADOR

San Salvador — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

REPUBLICA DOMINICANA

Ciudad Truji — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

RUMUNIA

Bukareszt — Ambasada.
Bucuresti, Al. Alexandru 23. Wydział Konsularny, Piata Lascaz Gatargiu 7.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓŁNOCNEJ

Waszyngton — Ambasada.
Washington, D. C. 2640, 16-th. Street N. W.
Chicago — Konsulat Generalny,
Chicago II, 710 Rush Str.
Detroit — Konsulat
Detroit 26 — 1846, National Bank Bld. (Michigan).
Nowy Jork — Konsulat Generalny
New-York N. Y. 21, 149-151 East 67-th Str.
Pittsburg — Konsulat, 249, North Craig Str.

SYRIA

Damaszek — Poselstwo (z siedzibą w Kairze)
Damaszek — Konsulat
Damas. Boîtte Postale 501.

SZWAJCARIA

Berno — Poselstwo, Elfenstrasse 20.
Bern — Wydział Konsularny, Thunstrasse 21.
Genewa — Agencja Konsularna
Géneve, Romilly 4.

SZWECJA

Stockholm — Poselstwo Karlavagen 35.
Stockholm — Konsulat Karlavagen 71.
Göteborg — Agencja Konsularna, Köpmangatan 50/52.

TURCJA

Ankara — Ambasada, Kavaklidere.

Stambuł — Konsulat Generalny.
Istambul, Ayaz Pasa 26/6.

VENEZUELA

Caracas — Poselstwo (z siedzibą w Meksyku).

WĘGRY

Budapeszt — Poselstwo.

Budapest V, Benczur utca 7.

Budapeszt — Wydział Konsularny,
Budapest, Palne utca 9.

WIELKA BRYTANIA

Londyn — Ambasada
London W. I. 47, Portland Place.

Londyn — Konsulat Generalny.
London, 52/54 Queen Anne Str.

Glasgow — Konsulat, Burnbank Gardens.

Manchester — Agencja Konsularna.

Southampton — Agencja Konsularna.

WŁOCHY

Rzym — Ambasada.

Roma, Via Vigillo 44.

Rzym — Wydział Konsularny.

Roma, Pompeo Magno 9.

Mediolan — Konsulat Generalny.

Milano, Via San Michele del Corso 4.

Wenecja — Agencja Konsularna.

Venezia, Lido via Rotti, San Samuelle 3316.

Genua — Vicekonsulat.

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RADZIECKICH

Moskwa — Ambasada — Tołstoja Aleksego 30.

Kijów — Konsulat Generalny, Liebknechta 28.

NARODY ZJEDNOCZONE

Nowy York — Delegacja R. P.
New York.

ARGENTYNA

Centralny Komitet Niesienia Pomocy Polsce, Buenos Aires, Frellis 2735.

AUSTRIA

Związek Polaków w Austrii „Strzecha",
Wien, Rennwegstr.
Polonia Academica, Ognisko Wien IX, Wasagasse 6.

BELGIA

Rada Narodowa Polaków w Belgii — Bruksela, Bruxelles, Rue Belle vue 58

W skład Rady Narodowej Polaków w Belgii wchodzą m. in. następujące organizacje:

Związek Kupców i Przemysłowców, Związek Harcerstwa Polskiego, Organizacja Kobiet im. Marii Konopnickiej, Organizacja Młodzieży „Grunwald", Związek b. Uczestników Walk o Niepodległość Polski, Związek Patriotów Polskich, — OMTUR, Stowarzyszenie Żydów Polskich.

BOLIWIA

Polski Związek Demokratyczny w Boliwii. Casilla 1030 La Paz.

BRAZYLIA

Stowarzyszenie Polskie — Villa Anastazio, Curitiba, Parana-Brasil. Rue Comendador Mocedo 5 (Caixa postal 508).

BUŁGARIA

Polskie Towarzystwo Wzajemnej Pomocy. Sofia — Car. Krum 46.

CHILE

Komitet Patriotów Polskich Casilla 7043 — Santiago de Chile.

CHINY

Dom Polski w Tientsinie.

CZECHOSŁOWACJA

Polski Związek Kulturalno-Oświatowy, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, Praha XIX, Pelléova 24.

DANIA

Związek Polaków w Danii, Kopenhaga, Palaegade 6.

FRANCJA

Rada Narodowa Polaków we Francji, Paris XVI, 50, avenue Victor Hugo. W skład Rady Narodowej Polaków we Francji wchodzi 28 organizacji, wśród nich najliczniejsze:

Organizacja Pomocy Ojczyźnie, Związek Kobiet im. Marii Konopnickiej, Zw. Młodzieży Polskiej „Grunwald", Związek Harcerstwa Polskiego, Zw. Inwalidów Wojennych.

FINLANDIA

Zjednoczenie Polskie.

HOLANDIA

Ognisko Polaków w Rotterdamie, Związek Polaków w Rotterdamie, Związek Polaków w Heerlehaide (Limburgia), Stowarzyszenie Polek w Heerlehaide, Rada Narodowa Polaków w Eygelshoven, Stowarzyszenie Polskie w Brunssum, Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej i Męskiej, Amsterdam Konigslaan 56.

KANADA

Polskie Stowarzyszenie Demokratyczne, Ont-Canada 1129, Dundas str., W. Toronto 3.

LUKSEMBURG

Związek Patriotów Polskich Luxembourg — Avenue Guillaume 13.

NIEMCY

Związek Polaków w Niemczech, Bochum, Klosterstr. 6, Komitet Opieki nad Dzieckiem Polskim w Niemczech, Berlin - Pankow, Thalstrasse 19.

RUMUNIA

Dom Polski, Bucuresti, Al. Alexandru 23, Związek Żydów Polskich w Bukareszcie, Bucuresti, Al. Alexandru 23.

SZWAJCARIA

Zjednoczenie Demokratyczne Polaków w Szwajcarii, Bern, Thunstrasse 21

SZWECJA

Związek Patriotów Polskich, Stockholm, Stadsgarden 18, Związek Żydów Polskich w Szwecji, Göteborg, Kapmansgatan 50/52.

WIELKA BRYTANIA

Polskie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne, London W. C. 2 28/29 Southampton Street.

STANY ZJEDNOCZONE

Stowarzyszenie „Polonia" M. Z. R. 80-th Avenue N. Y. 11, Sekcja Polska Kongresu Słowian Amerykańskich, 1004 Pittson St. Scranton, Pa, Liga Kościuszkowska, 5856 Chene St. Detroit Michigan, Związek Polaków w Cleveland.

WŁOCHY

Stowarzyszenie Studentów Polaków, Roma, Via Pompeo Magno 9.

AMBASADY I POSELSTWA PAŃSTW OBCYCH W POLSCE

AMBASADY:

1. Stany Zjedn. Am. Półn. — Al. Stalina 33.
2. Czechosłowacja — ul. Koszykowa 18.
3. Francja — u. Zakopiańska 9.
4. Jugosławia — ul. Aldony 18 i 19.
5. Rumunia — Hotel Polonia.
6. Turcja — Hotel Polonia.
7. Wielka Brytania — Al. Róż 1.
8. Związek Socjal. Republ. Rad — Al. I Armii W. P. 2/4.

POSELSTWA:

1. Argentyna — Hotel Polonia.
2. Austria — ul. Willowa 2.
3. Belgia — Hotel Polonia.
4. Brazylia — Hotel Bristol.
5. Bułgaria — ul. Słoneczna 15.
6. Chiny — ul. Słoneczna 3.
7. Dania — Hotel Polonia.
8. Egipt — Hotel Polonia.
9. Finlandia — Hotel Polonia.
10. Hiszpania — Hotel Polonia.
11. Holandia — Nowy Świat 47.
12. Iran — Hotel Bristol.
13. Islandia — Hotel Bristol.
14. Kanada — Hotel Bristol.
15. Luxemburg — Hotel Polonia.
16. Meksyk — Hotel Bristol.
17. Norwegia — Hotel Bristol.
18. Szwecja — Bagatela 3.
19. Szwajcaria — Rakowiecka 19.
20. Węgry — Hotel Polonia
21. Włochy — Plac Dąbrowskiego 6.

Po raz pierwszy w dziejach naszych zwycięska demokracja polska odwróciła kierunek wędrówki polskiej. Nie z Polski do obcych krajów po gorzki chleb tułaczy, ale z krajów obcych do Polski płynie dziś rzesza Polaków.

Ta zmiana jest symbolem naszego odrodzenia demokratycznego, symbolem Polski Ludowej. W imię tej Polski kształtuje się w kraju jedność narodu w imię tej Polski budujecie Wy tam na wychodźstwie jedność wszystkich Polaków dobrej woli, w których sercach żyje prawdziwa miłość Ojczyzny.

Z orędzia Prezydenta Rzeczypospolitej Bolesława Bieruta do Polaków we Francji, z okazji zjazdu w dniu 9. V. 1947 r. w Paryżu.

OSADNICTWO NA ZIEMIACH ZACHODNICH

Tereny osadnictwa

W skład Ziem Zachodnich wchodzą województwa: olsztyńskie, gdańskie, szczecińskie, część poznańskiego (Ziemia Lubuska), wrocławskie część katowickiego (Opolszczyzna) i część białostockiego. Na Ziemiach tych zamieszkuje już ponad 5 i pół miliona Polaków i liczba ta dalej wzrasta. Województwa olsztyńskie, gdańskie, i szczecińskie mogą przyjąć jeszcze wielką ilość osadników rolnych. Chłonność pozostałych województw, jeżeli chodzi o osadnictwo rolnicze, zwiększy się po przeprowadzeniu szczegółowej regulacji gruntów.

Co się tyczy osadnictwa nierolniczego, miejskiego: robotnicy fachowcy, rzemieślnicy, handlowcy, kupcy, przemysłowcy itp. — mają możliwości osadnictwa na całym terenie Ziem Zachodnich.

Szczególnie poszukiwani są fachowcy, jak: górnicy, hutnicy, włókiennicy, farbiarze, chemicy, rzemieślnicy, rybacy i inni specjaliści.

Osadnictwo rolnicze

Osoby ubiegające się o nabycie gospodarstw rolnych winny wykazać, że:

a) posiadają praktyczne przygotowanie do prowadzenia gospodarstwa, oraz, że praca na roli stanowi ich główny zawód, albo

b) posiadają fachowe wykształcenie rolnicze.

Osadnictwo rolnicze może być indywidualne, tj. osadnik otrzymuje działkę ziemi wraz z zabudowaniami gospodarskimi i domem mieszkalnym lub też spółdzielczo-parcelacyjne i grupowo-parcelacyjne.

Spółdzielnie parcelacyjno-osadnicze

Na terenach Ziem Zachodnich pozostały majątki wielkich obszarników niemieckich, szczególnie w północnych województwach, gdzie trudniej było zastosować indywidualne osadnictwo rolne, tym bardziej, że majątki te zajmują niejednokrotnie duże obszary ziemi i budynki są skoncentrowane w jednym miejscu.

Celem zagospodarowania tych terenów utworzono spółdzielnie parcelacyjno-osadnicze.

Spółdzielnia zawiązuje się w celu ułatwienia swym członkom jak najszybszego utworzenia samodzielnych gospodarstw rolnych z obszaru parcelacyjnego, przeznaczonego na osadnictwo.

Osadnictwo grupowo-parcelacyjne

Polega na tym, że grupa rodzin rolniczych obejmuje wspólnie majątek ziemski celem zagospodarowania.

Każdy z osadników jest właścicielem swojej działki i części zabudowań.

Ile ziemi może otrzymać osadnik?

W zależności od rodzaju gospodarstwa, tj. ogrodniczego, ogrodniczo-rolnego lub rolnego, od jakości gleby, która dzieli się na 6 klas i od położenia gospodarstwa, w zależności od odległości do miast, uzdrowisk, dróg komunikacyjnych, rynków zbytu itp., osadnik może otrzymać działkę ziemi:

W STREFIE PODMIEJSKIEJ w gospodarstwie ogrodniczym do 3 ha, o ile gospodarstwo posiada urządzenia przemysłowe, i do 5 ha bez urządzeń. To wszystko dotyczy gruntów I, II i III klasy. Na glebie IV kl. może osadnik dostać gospodarstwo do 7 ha i na glebie V i VI do 9 ha.

W STREFIE DOGODNYCH WARUNKÓW EKONOMICZNYCH osadnik dostaje:

na glebie I kl. do 7 ha
„ „ II kl. do 9 ha
„ „ III kl. od 9 do 12 ha.

W związku z powrotem żołnierzy II Korpusu — ROZKAZUJĘ:

1. *Powracającym żołnierzom II Korpusu wydać broń na stacji granicznej i skierować ich do punktów tymczasowego zakwaterowania.*
2. *Departament Personalny i Departament Poboru Uzupełnień MON przedstawi do odznaczeń oficerów, podoficerów i szeregowych zasłużonych w walce z faszyzmem niemieckim i w organizowaniu powrotu do kraju.*
3. *Podlegającym w myśl dekretu Rządu demobilizacji wydać zaopatrzenie pieniężne, dokumenty demobilizacyjne i umożliwić korzystanie z wszelkich uprawnień przysługujących zdemobilizowanym, w szczególności z prawa do osadnictwa wojskowego.*
4. *Nie podlegającym mobilizacji udzielić urlopów wypoczynkowych z bezpłatnym przejazdem do miejsc rodzinnych.*

W imieniu Rządu i Naczelnego Dowództwa dziękuję Wam. Żołnierze, za Wasze trudy i krew przelaną na obcych ziemiach za Niepodległość i Wolność naszej Ojczyzny. Tych zasług Polska Wam nie zapomni nigdy.

Z rozkazu Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego
Marszałka M. Roli-Żymierskiego z dnia 29. XI. 45 r.

W STREFIE ZRÓŻNICZKOWANYCH WARUNKÓW EKONOMICZNYCH

na glebie I kl. od 7 do 9 ha
„ „ II kl. od 9 do 12 ha
„ „ III kl. od 12 do 15 ha

Osadnicy rybaccy i pracownicy zatrudnieni w gospodarstwie leśnym i rybnym mogą dostać działki ziemi do 3 ha.

Działka pracownicza nie może przekraczać 1 ha; w miejscowościach letniskowych (ponad 5.000 mieszkańców) do $^1/_2$ ha, a w granicach administracyjnych miast do $^1/_4$ ha.

Jako zasadę stosuje się, że gospodarstwo należy prowadzić osobiście, lub przez członków rodziny, żyjących we wspólnocie gospodarczej, bez zatrudniania sił najemnych.

Cena gospodarstw rolnych

Osadnik, otrzymujący gospodarstwo na własność, płaci Państwu cenę, odpowiadającą szacunkowi gospodarstwa. Szacunek gruntów ustala się w wysokości równej przeciętnemu rocznemu urodzajowi z danego obszaru ziemi, przy czym jako przeciętny urodzaj dla gruntów średniej jakości przyjmuje się 15 cetnarów żyta z jednego hektara.

Spłata rozłożona jest na 20 lat

Na poczet należności osadnik płaci zaliczki w naturze lub gotówce. Szacunek budynków ustala się na podstawie oszacowań Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych dla celu ubezpieczeń od ognia.

W razie trudności płatniczych osadnika, władze państwowe stosują szereg ulg i udogodnień, jak np. uchylenie lub zmniejszenie płatności, albo odroczenie lub rozłożenie na raty.

Osadnicy, należący do spółdzielni parcelacyjno-osadniczych korzystają ze specjalnych ulg i przywilejów.

Pomoc państwa rolnikom

Państwo udziela wielkiej pomocy rolnikom w kredytach:

1. Na pomoc w zasiewach i orce dla osadnictwa indywidualnego oraz grupowego, na zakup inwentarza, na drobne remonty budynków, na zakup lub remont inwentarza martwego. Są to kredyty średnioterminowe, spłacane w 3 ratach rocznych.
2. Na pomoc budowlaną (kredyty długoterminowe).
3. Na zakup nawozów sztucznych.

Poza tym większa ilość inwentarza żywego, pochodzącego z importu, zostaje skierowana na Ziemie Zachodnie.

Osadnictwo nierolnicze

Jak wyżej powiedziano, na Ziemiach Zachodnich potrzebni są fachowcy ze wszystkich specjalności.

Kupcy i rzemieślnicy, dysponujący pewnym, niewielkim nawet funduszem na remont lokalu sklepowego lub rzemieślniczego, mogą założyć sobie tam wartościowy warsztat pracy.

Pracownicy najemni

W powrocie do kraju naszych rodaków fachowców zainteresowany jest specjalnie przemysł państwowy, który poczynił poważne przygotowania, wiążące się z przyjęciem i rozmieszczeniem powracających reemigrantów.

Rząd Rzeczypospolitej umożliwił wszystkim najemnie pracującym nabycie na własność domku lub mieszkania na warunkach ulgowych, mieszczących się w granicach ich zarobków i uposażeń.

Cena kupna w wysokości ok. 5% wartości szacunkowej obiektu jest rozłożona na spłaty miesięczne, na przeciąg 5 lat.

Zarobkujący samodzielnie

Warunki kupna nieruchomości na Ziemiach Zachodnich są i dla nabywców spoza świata pracy najemnej szczególnie korzystne.

Cena nabycia obiektu kalkuluje się od 20 do 50% wartości szacunkowej. Raty spłat rozłożone są na okres 2 lat. W razie spłaty należności w całości gotówką obniża się cenę kupna o 25%. Ponadto stosowane są **ulgi w wypadkach remontu, przebudowy i innych nakładów inwestycyjnych w nieruchomościach na terenie Z. Z., uskutecznionych na koszt nabywcy.**

Rząd Polski zapewni każdemu Polakowi po powrocie do kraju pracę według kwalifikacji zawodowej. Rząd Polski poczyni kroki, by zabezpieczyć w umowach z czynnikami obcymi interesy reemigrantów polskich, zarówno o charakterze publiczno-jak i prywatno-prawnym, dbając zwłaszcza o przelew majątku płynnego, jak i o przeprowadzenie likwidacji wszelkich należności reemigrantów.

Z przemówienia Ministra Ziem Odzyskanych, Wicepremiera Wł. Gomułki, do delegacji Polaków z Westfalii i Nadrenii — styczeń 1947 r.

O ile naprawa przy uszkodzeniach nabytego obiektu nie przekracza 33% wartości obiektu i jeżeli żaden lokal mieszkalny nie przekracza 90 m² powierzchni użytkowej — nabywca korzysta z następujących ulg:

1. Zwolnienie naprawionych lokali od przepisów o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu.

2. Zwolnienie naprawionych lokali od przepisów o najmniejszej ilości mieszkańców.

3. Zwolnienie od podatku dochodowego na okres 5 do 10 lat dochodu z najmu lokali naprawionych.

4. Zwolnienie od podatku lokalowego na okres 5 do 10 lat lokali naprawionych, a zajmowanych przez osoby, które poniosły koszt naprawy.

O ile przeprowadzony zostałe remont budowli uszkodzonych więcej niż 33%, a poniżej 50% — remont taki uważa się za budowlę nową i nabywca korzysta ponadto z następujacych ulg dodatkowych:

1. Pomoc i ułatwienia w nabywaniu materiałów budowlanych.
2. Zwolnienie na 5 względnie 10 lat od podatku od nieruchomości.
3. Zwolnienie od opłat skarbowych od ustanowienia hipoteki.
4. Jeżeli na skutek napraw dokonanych wartość budynku wzrosła co najmniej o 25% — o tyleż procent pomniejsza się cena nabycia.

Budynki uszkodzone w 50% otrzymuja nabywcy za darmo — pod warunkiem, że dokonaja ich odbudowy w sposób i w terminie ustalonym przy kupnie.

Nasze wytyczne w stosunku do Polonii są jasne: powrót do Ojczyzny dla tych wszystkich, którzy tego pragną, ale i utrzymanie jak najściślejszej łączności z tą częścią Polonii, która nadal pragnie utrzymywać więzy z Macierzą, mimo iż pozostanie za granicą.

Z odpowiedzi Ministra Spraw Zagranicznych Zygmunta Modzelewskiego na interpelację Klubów Poselskich (1948).

Ekwiwalent
za mienie pozostawione przez repatriantów

Przy nabywaniu mienia rolniczego lub też nierolniczego repatriant ma prawo do zarachowania na poczet ceny nabycia nieruchomości, mienia, pozostawionego poza granicami kraju na terenach należących przed 1 września 1939 do Państwa Polskiego.

Zarachowuje się wyłącznie wartość pozostawionego mienia nieruchomego. Zarachowaniu podlega każde mienie nieruchome do wartości 30.000 zł przedwojennych. Jeżeli wartość mienia pozostawionego przekracza 30.000 zł przedwojennych — zarachowuje się tylko 30.000 zł.

UPRAWNIENIA DO UBEZPIECZALNI SPOŁECZNYCH I RENT

1. Reemigranci i repatrianci mają prawo do rent, które nabyli za granicą. Renty te przekazywane są do Polski.
2. W tych przypadkach, gdy renty zagraniczne nie są przekazywane do Polski — renciści nie ponoszą uszczerbku, ponieważ polskie instytucje wypłacają im bądź zaliczki, bądź też świadczenia zastępcze w wysokości rent polskich.
3. Jeżeli chodzi o reemigrację z kraju, z którym Polska nie zawarła dotychczas umów lub układów o ubezpieczeniu społecznym, przewidujących łączenie uprawnień rentowych, nabytych w tych krajach i w Polsce — Zakłady Ubezpieczeniowe polskie zaliczają okresy czasu ubezpieczeń w tych krajach na prawo do renty polskiej.

Po powrocie do kraju zainteresowani powinni zwracać się o szczegółowe informacje w sprawach uprawnień rentowych nabytych za granicą do **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, ul. Czerniakowska 231.**

CO NALEŻY UCZYNIĆ, ABY WRÓCIĆ DO POLSKI

1. Osoby pragnące powrócić do kraju winny zwrócić się do najbliższego konsulatu lub placówki konsularnej Rzeczypospolitej Polskiej celem otrzymania szczegółowych informacji i dokumentów na powrót.

2. Po otrzymaniu dokumentów należy przygotować się do wyjazdu, likwidując majątek posiadany na obczyźnie.
3. Wskazane jest zabrać ze sobą majątek ruchomy tj. meble, narzędzia pracy, rzeczy osobiste, inwentarz żywy i martwy i w ogóle wszystko co może być niezbędne do zainstalowania się w kraju.

Warunki podróży

Przejazd odbywa się bezpłatnie specjalnymi pociągami. W czasie podróży wydawane jest pożywienie i zapewniona opieka lekarsko-sanitarna.

Chorzy przewożeni są wagonami sanitarnymi pod opieką „IRO" (Międzynarodowa Organizacja Uchodźców), lub Polskiego Czerwonego Krzyża.

Reemigranci i repatrianci kierowani są do kilku punktów zbornych w Polsce: z Westfalii — do Szczecina, z Francji — do Międzylesia, ze strefy okupacyjnej radzieckiej — do Szczecina i Wrocławia, a z Anglii — do Gdyni.

Po załatwieniu formalności celnych i granicznych, przybywający mają prawo do bezpłatnego przejazdu do miejsca przez nich wskazanego na terytorium całego Państwa Polskiego.

Na punktach zbornych znajdują się delegaci Państwowego Urzędu Repatriacyjnego, Urzędu Zatrudnienia, Min. Przemysłu i Handlu oraz innych instytucji, którzy udzielają szczegółowych informacji co do możliwości zatrudnienia lub osadnictwa.

Myśli nasze polecą i do Was Rodacy, rozsiani po całej kuli ziemskiej. Do Was, których rzuciła na obczyznę wojna i którzy oczekujecie na chwilę powrotu do Macierzy. I do Was Bracia w Ameryce, Francji i tylu innych krajach, którzy dawno opuściliście ziemię rodzinną, a teraz z daleka od Polski pracujecie owocnie dla wspólnego dobra ludzkości.

Chcemy w ten wigilijny wieczór duchem połączyć się z Wami, Bracia na obczyźnie, podzielić się z Wami, jak opłatkiem, naszymi troskami i naszą radością, chcemy znów w ten wieczór poczuć się jedną zespoloną rodziną, mocniej zadzierzgnąć ten węzeł, jaki zawsze Was łączy z Macierzą.

Z przemówienia wigilijnego Prezydenta Rzeczypospolitej Bolesława Bieruta z dnia 24 grudnia 1945 r.

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE Z PRAWA FAMILIJNEGO I SPADKOWEGO

Obowiązujące w Polsce prawo cywilne — po uwzględnieniu zmian, wprowadzonych po wojnie, przedstawia się w ogólnych zarysach następująco:

Prawo osobowe (z dn. 29. VIII. 1945 r. — Dz. U. R. P. nr 40, poz. 223) zawiera przepisy o osobach fizycznych i prawnych, o zdolności prawnej i zdolności do działań prawnych. Prawo to postanawia, że dziecko do 7 lat nie posiada zdolności do działań prawnych, oraz że w jego imieniu działać mogą tyko przedstawiciele ustawowi tj. rodzice lub opiekun. Po ukończeniu 7 lat dziecko zyskuje ograniczoną zdolność do działań prawnych, która polega na tym, ze może ono bez zgody rodziców lub opiekuna przyjmować np. darowizny itp. Pełną zdolność do działań prawnych nabywa osoba z chwilą dojścia do pełnoletności tj. z ukonczeniem 18 lat życia. Nowe prawo osobowe wprowadziło obniżenie granicy wieku dojścia do pełnoletności o trzy lata.

Osoba cierpiąca na chorobę umysłową lub niedorozwój umysłowy może być przez sąd ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo, tzn. jej zdolność do działań prawnych zostaje ograniczona podobnie jak zdolność dziecka lub osoby niepełnoletniej.

Nowe prawo osobowe zawiera przepisy o „uznaniu za zmarłego" osoby zaginionej, o której nie jest wiadome czy pozostaje przy życiu. Jeżeli zaginięciu nie towarzyszyły żadne szczególne okoliczności, sąd może uznać osobę za zmarłą po upływie 10 lat od roku zaginięcia. Jeżeli zaginięcie nastąpiło w związku z działaniami wojennymi, sąd moze uznać zaginionego za zmarłego po upływie roku od zakończenia działań wojennych, a po upływie trzech lat, jeżeli zaginięcie nastąpiło wskutek wywiezienia poza granice Polski. Uznanie za zmarłego przez sąd powoduje skutki prawne rzeczywistej śmierci, tj. następuje otwarcie spadku, małżonek zaginionego może wstąpić w nowy związek małżeński itp. W razie gdyby osoba uznana za zmarłą odnalazła się, nowe małżeństwo, zawarte przez jej współmałżonka nie może być z tego powodu rozwiązane.

Prawo małżeńskie osobowe (z dn. 7. XI. 1945 r. — Dz. U. R. P. nr 48, poz. 270) i majątkowe (z dn. 17. VII. 1946 r. — Dz. U. R. P. nr 31, poz. 196) reguluje stosunki osobiste i majątkowe małżonków.

Nowe prawo postanawia przede wszystkim, że małżeństwo zawarte przed urzędnikiem stanu cywilnego jest ważne w obliczu prawa, a sprawy wynikające ze stosunków małżeńskich należą do sądów powszechnych. Przepis ten nie zabrania oczywiście zawierania ślubów kościelnych, jednakże śluby takie bez aktu sporządzonego przed urzędnikiem Stanu Cywilnego nie mają skutków prawnych.

Zawrzeć małżeństwo może osoba po dojściu do pełnoletności, tj. po ukończeniu 18 lat życia, przed tym terminem zawarcie małżeństwa nastąpić może tylko za zgodą rodziców lub opiekuna. Obok powszechnie obowiązujących przeszkód do zawarcia małżeństwa nowe prawo małżeńskie postanawia, że przeszkodą do zawarcia małżeństwa jest choroba umysłowa, otwarta gruźlica i choroba weneryczna w stanie zaraźliwym. Z postanowienia tego przebija troska państwa o zdrowie młodego pokolenia. W związku z tym przed wstąpieniem w związek małżeński należy przedłożyć świadectwo lekarskie.

Naczelną zasadą prawa małżeńskiego jest zasada trwałości małżeństwa. W myśl tej zasady prawo zezwala na rozwody jedynie w wypadkach, gdy małżeństwo znajduje się w stanie rozkładu. Orzeczenie rozwodu przez sąd musi być oparte na faktach, wymienionych przez ustawę, a powodujących rozkład wspólnoty małżeńskiej, tj. w wypadkach gdy pożycie małżonków jest niemożliwe. Niedopuszczalne jest natomiast udzielenie rozwodu za wzajemną zgodą obodwojga małżonków bez podania powodów. W drodze wyjątku jednak, celem usunięcia skomplikowanych sytuacji życiowych, spowodowanych wojną, prawo zezwala do 1 stycznia 1949 r. na udzielanie rozwodów bez podania powodów przez strony, jeżeli ich małżeństwo trwało co najmniej 3 lata.

Udzielając rozwodu Sąd obowiązany jest w orzeczeniu zadecydować o losie dzieci zrodzonych z małżeństwa, ulegającego rozwodowi, powierzając dzieci opiece jednego z rodziców, lub opiekuna i ustalając udział każdego z rodziców w kosztach ich utrzymania i wychowania.

Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Zrównanie żony z mężem przejawia się m. in. w tym, że żona może zachować swoje panieńskie nazwisko, dodając do niego nazwisko męża.

Prawo małżeńskie majątkowe postanawia, że każdy z małżonków zarządza i rozporządza swoim majątkiem. Żona nie podlega zatem dawnym ograniczeniom w tej dziedzinie. Każdy z małżonków obowiązany jest przyczyniać się do utrzymania wspólnego gospodarstwa, wychowania dzieci i zaspokajania potrzeb osobistych drugiego małżonka. Jeżeli małżonek nie spełnia obowiązków utrzymania rodziny, drugi z małżonków może drogą sądową zmusić go do tego.

Przedmioty osobistego użytku, jak ubranie, bielizna oraz przedmioty potrzebne do wykonywania zawodu, stanowią osobistą własność każdego małżonka bez względu na to, kto je nabył. Przedmioty użytku domowego, jak meble, naczynia itp. stanowią współwłasność małżonków.

Małżonkowie mogą uregulować swoje stosunki majątkowe drogą umowy, ustanawiając albo 1) rozdzielność majątkową, tzn, że każdy z małżonków zachowuje własność swego majątku, albo 2) wspólność majątkową, tzn. że cały majątek obojga małżonków zarówno istniejący przed zawarciem małżeństwa jak i nabyty później stanowi wspólną własność obojga małżonków, lub wreszcie 3) wspólność dorobku, tzn. że majątek nabyty w czasie trwania małżeństwa stanowi w równych częściach współwłasność małżonków.

Jeżeli małżonkowie nie uregulowali umową swoich stosunków majątkowych — obowiązuje wtedy z mocy samego prawa zasada, że każdy z małżonków zachowuje własność swego majątku osobistego i dorobku. Z chwilą śmierci lub rozwiązania małżeństwa dorobek zmarłego ulega podziałowi po połowie między małżonkiem pozostałym przy życiu a spadkobiercami zmarłego małżonka.

Prawo rodzinne (z dn. 12. I. 1946 r. Dz. U. R. P. nr 6, p. 52) reguluje stosunki między rodzicami i dziećmi.

Prawo to postanawia, że rodzice wspólnie sprawują władzę rodzicielską, w razie zaś niezgodności między rodzicami rozstrzyga sąd grodzki, będący władzą opiekuńczą. Sąd ten powołany jest również do odebrania rodzicom władzy rodzicielskiej, jeżeli rodzice nie przestrzegają swoich obowiązków wobec dzieci. Rodzice zobowiązani są do ponoszenia ciężarów, związanych z wychowaniem dzieci aż do uzyskania przez nie możności samodzielnego utrzymania się. Władza rodzicielska kończy się z chwilą dojścia dziecka do pełnoletności tj. z ukończeniem 18 lat życia.

Prawo rodzinne reguluje sytuację dzieci nieślubnych, kierując się interesem tych dzieci. Ustawa dopuszcza poszukiwanie ojcostwa, tzn. że zarówno matka jak i dziecko

mogą żądać ustalenia ojcostwa przez sąd. Gdy ojcostwo zostało ustalone, sąd nadaje dziecku nazwisko ojca i nakłada nań obowiązek ponoszenia wspólnie z matką kosztów utrzymania i wychowania dziecka.

Poza sądowym czyli przymusowym ustaleniem ojcostwa nieślubnego, prawo zna trzy rodzaje dobrowolnego ustalenia tego ojcostwa, a mianowicie:

1. uprawnienie — tzn. dziecko nieślubne uważa się za ślubne z chwilą zawarcia związku małżeńskiego przez jego rodziców;

2. uznanie — tzn. stwierdzenie przez ojca w formie aktu urzędowego, że uważa on dziecko za swoje;

3. zrównanie — tj. postanowienie sądu, że dziecko zrodzone z stosunku pozamałżeńskiego uzyskuje wobec ojca i matki wszelkie prawa, jakie służą dzieciom, zrodzonym w związku małżeńskim.

Wreszcie prawo rodzinne zawiera szereg postanowień w sprawie przysposobienia czyli adopcji. Instytucja ta ma duże znaczenie dla rodziców, którzy utracili dzieci w czasie wojny, i dla sierot, które utraciły rodziców. Osoba, która ukończyła lat 35, a w szczególnych wypadkach nawet lat 25, może przysposobić tj. uznać za swoje dziecko, osobę niepełnoletnią (mniej niż 18 lat), z tym że przysposabiający musi być o 15 lat starszy od przysposobionego. Dziecko przysposobione uzyskuje nazwisko przysposabiającego i prawo dziedziczenia po nim, nie tracąc praw spadkowych w stosunku do swojej rodziny.

Prawo opiekuńcze (z dn. 14. 5. 1945 r. Dz. U. R. P. nr 20, poz. 135) zawiera przepisy o opiece nad osobami, nie posiadającymi pełnej zdolności prawnej. Przewiduje ono 2 instytucje: opiekę i kuratelę.

Opiekę ustanawia się nad osobami niepełnoletnimi, jeżeli obydwoje rodzice nie żyją, lub jeżeli obojgu rodzicom została odebrana władza rodzicielska. Ponadto opiekę ustanawia się nad osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi przez sąd z powodu choroby umysłowej lub niedorozwoju umysłowego. Każda osoba, którą sąd wyznaczy do sprawowania opieki jest obowiązana przyjąć ten obowiązek na siebie i sprawować opiekę pod nadzorem sądu w interesie osoby poddanej jej opiece oraz w interesie społeczeństwa. Obowiązki opiekuna są podobne do obowiązków rodzicielskich.

Kuratelę ustanawia się nad osobami częściowo ubezwłasnowolnionymi, nieobecnymi, nieznanymi itp.

Prawo spadkowe (z dn. 20. XI. 1946 r. Dz. U. R. P. nr 60, poz. 328) reguluje dziedziczenie po osobach zmarłych. Jeżeli osoba zmarła pozostawiła testament, do dziedziczenia powołane są osoby, wyznaczone tym testamentem. Prawo postanawia jednak, że pewne kategorie osób, mianowicie zstępni (dzieci, wnukowie), małżonek i rodzice zmarłego nie mogą być pozbawieni legitymy, tj. należnej im z mocy prawa części spadku. Legityma ta wynosi połowę tego, co dany spadkobierca otrzymałby przy dziedziczeniu ustawowym.

Dziedziczenie ustawowe zachodzi wówczas, gdy zmarły nie zostawił testamentu.

W tym przypadku spadek przypada w równych częściach dzieciom zmarłego (zarówno dzieciom małżeńskim, jak i pozamałżeńskim i przysposobionym). W braku dzieci przychodzą do dziedziczenia rodzice i rodzeństwo zmarłego w częściach ustalonych ustawowo.

Dziedziczy zawsze z ustawy pozostały przy życiu małżonek osoby zmarłej, który w zbiegu z dziećmi otrzymuje 1/4 część spadku, w zbiegu z rodzicami i rodzeństwem zmarłego 1/2 spadku, a w braku spadkobierców cały spadek.

W braku powołanych do spadku krewnych i małżonka zmarłego dziedziczy z ustawy gmina ostatniego miejsca zamieszkania zmarłego, a jeżeli to miejsce znajdowało się za granicą — Skarb Państwa.

Szczególne postanowienia zawiera prawo spadkowe w przypadku, gdy przedmiotem działu spadkowego jest nieruchomość ziemska lub przedsiębiorstwo zarobkowe, których podział jest niemożliwy lub niepożądany. W przypadku tym sąd przyznaje majątek jednemu ze spadkobierców, innym zaś przyznaje spłaty. Gdy podział spadku dotyczy gospodarstwa rolnego, sąd może dokonać podziału, jeżeli stwierdzone zostanie przez powiatową władzę ziemską, że gospodarstwa mające powstać w wyniku podziału, będą żywotne.

WAŻNIEJSZE INFORMACJE O NABYWANIU I UTRACIE OBYWATELSTWA POLSKIEGO

Na mocy postanowień traktatów pokojowych w Wersalu (i Saint-Germain-en-Laye) oraz ustawy zasadniczej o obywatelstwie Państwa Polskiego z dnia 20 stycznia 1920 r. obywatelami Państwa Polskiego z mocy samego prawa stały się wszystkie osoby bez różnicy płci i wieku wyznania i narodowości, które w chwili ratyfikacji traktatów i ogłoszenia ustawy:

1. posiadały, jako obywatele państw zaborczych, stałe zamieszkanie na obszarze Państwa Polskiego;
2. były osiedlone na obszarze Państwa Polskiego, o ile nie służyło im obywatelstwo innego państwa (z wyłączeniem obywatelstwa państw zaborczych);
3. urodziły się na obszarze Państwa Polskiego, o ile nie służyło im obywatestwo innego państwa.

W ten sposób określone zostało, kto w chwili powstania Państwa Polskiego po pierwszej wojnie światowej posiadał obywatelstwo polskie.

Ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. ustaliła ponadto porządek prawny w dziedzinie obywatestwa na przyszłość, a więc w jaki sposób w normalnym trybie obywatelstwo polskie zdobywa się i traci.

Tytułami nabycia obywatelstwa polskiego są:

1. urodzenie;
2. uprawnienie, uznanie lub przysposobienie;
3. zamążpójście;
4. nadanie.

Przez: 1. urodzenie (art. 5), 2. uprawnienie, uznanie lub przysposobienie (art. 6), 3. zamążpójcie (art. 7), obywatelstwo polskie nabywa się automatycznie. Dzieci nieślubne przez urodzenie nabywają obywatelstwo matki. Przez uprawnienie, uznanie lub przysposobienie nabywa obywatelstwo polskie dziecko liczące nie więcej niż 18 lat.

Obywatelka polska, która przez nabycie obywatelstwa obcego z tytułu zamążpójścia za cudzoziemca utraciła obywatelstwo polskie, odzyskuje obywatelstwo polskie automatycznie, jeśli po ustaniu tego małżeństwa i osiedleniu się w Polsce złoży odpowiednie oświadczenie w urzędzie administracyjnym miejsca swego zamieszkania.

Poza tym ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. ustaliła uproszczony tryb nabycia obywatelstwa polskiego przez tzw. uznanie za obywatela polskiego. Art. 3 ustawy głosi, iż obywatele państw innych pochodzenia polskiego oraz ich potomkowie uznani będą za obywateli Państwa Polskiego, skoro po powrocie do Państwa Polskiego w urzędzie administracyjnym miejsca swego zamieszkania złożą dowody swego pochodzenia polskiego wraz z oświadczeniem, że chcą być obywatelami polskimi i zrzekają się obywatelstwa innego państwa.

Utrata obywatelstwa polskiego następuje przez:

1. nabycie obcego obywatelstwa;
2. przyjęcie urzędu publicznego lub wstąpienie do służby

wojskowej w państwie obcym bez zgody właściwego wojewody, wyrażonej w porozumieniu z właściwym dowódcą okręgu korpusu.

Osoby obowiązane do czynnej służby wojskowej nabyć mogą obywatelstwo obce nie inaczej, jak po uzyskaniu zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami. W przeciwnym razie wobec Państwa Polskiego nie przestaną być uważane za obywateli polskich (art. 11).

Zwolnień od powszechnego obowiązku wojskowego osobom stale zamieszkałym za granicą udzielają kierownicy właściwych urzędów konsularnych.

Osoby podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, które nabyły obywatelstwo obce bez otrzymania zwolnienia od powyższego obowiązku mogą uzyskać zwolnienie to jedynie z urzędu decyzją Ministra Obrony Narodowej.

Utrata obywatelstwa polskiego może nastąpić również na skutek pozbawienia obywatelstwa. W chwili obecnej pozbawienie obywatelstwa może być orzeczone:

1. na podstawie art. 114 Ustawy z dn. 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym w stosunku do obywateli polskich, którzy:
   a) wbrew swemu obowiązkowi wojskowemu opuścili swą jednostkę lub swe stanowisko służbowe i przebywają za granicami Państwa Polskiego lub na obszarze zajętym przez nieprzyjaciela;
   b) w celu uchylenia się od swego obowiązku wojskowego nie czynią zadość powołaniu lub publicznemu wezwaniu do służby, lecz udają się za granice Państwa Polskiego lub na obszar zajęty przez nieprzyjaciela i tam przebywają;
   c) przebywają stale za granicami Państwa Polskiego i w celu uchylenia się od swego obowiązku wojskowego nie zgłosili się w terminie wyznaczonym przez władzę w urzędzie konsularnym R. P. lub u właściwej władzy wojskowej w kraju;
   d) przebywają za granicami Państwa Polskiego i werbują do obcego wojska lub obcej organizacji wojskowej obywateli polskich przebywających w kraju lub za granicą.
2. Na podstawie dekretu z dnia 13 września 1946 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego osób narodowości niemieckiej w stosunku do obywateli polskich, którzy wykazali po ukończeniu 18 roku życia niemiecką odrębność narodową, lub którzy jako współmałżonkowie osób niemieckiej odrębności narodowej wyrażą chęć opuszczenia obszaru Państwa Polskiego.

Pozbawienie obywatelstwa polskiego z tytułu niemieckiej odrębności narodowej pociąga za sobą przepadek majątku, utratę praw do świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz wysiedlenie z obszaru Państwa Polskiego.

Kwestię obywatelstwa polskiego na obszarze Ziem Odzyskanych normuje Ustawa z dn. 28 kwietnia 1946 r. Według powyższej Ustawy prawo obywatelstwa polskiego służy każdej osobie, która przed dniem 1 stycznia 1945 r.:

1. miała na obszarze Ziem Odzyskanych stałe miejsce zamieszkania, oraz
2. udowodniła swą polską narodowość przed Komisją Weryfikacyjną (narodowościową) i uzyskała na tej podstawie, lub bezpośrednio, stwierdzenie swej polskiej narodowości i
3. złożyła deklarację wierności Narodowi i Państwu Polskiemu.

W zakresie obywatestwa na obszarze b. Wolnego Miasta Gdańska prawo obywatelstwa polskiego służy każdemu, kto zadość uczyni tym samym wymogom, co na Ziemiach Odzyskanych (jak wyżej) z tą jedynie różnicą, że termin, przed którym miał stałe zamieszkanie na terenie b. Wolnego Miasta Gdańska został ustalony na dzień 1 września 1939 r. (Dekret z dnia 28 X. 47 r. Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 378).

Postanowienia ustawodawstwa polskiego o obywatelstwie popadają często w kolizję z postanowieniami ustawodawstw obcych. Kolizje te zachodzą zwłaszcza wtedy, gdy ustawodawstwo obce hołduje zasadzie, według której obywatelstwo nabywa się przez urodzenie na terytorium danego państwa. Ustawodawstwo polskie oparte jest głównie na zasadzie, według której obywatelstwo ojca (lub matki — jeśli chodzi o dzieci nieślubne) automatycznie przechodzi na dzieci.

Niektóre ustawodawstwa nie dopuszczają zmian obywatelstwa kobiety z tytułu zamążpójścia za cudzoziemca. W tych wypadkach również zachodzi kolizja między ustawodawstwami obcymi a polskim (np. obywatelka amerykańska, wychodząc za mąż za obywatela polskiego, staje się na podstawie ustawodawstwa polskiego automatycznie obywatelką polską; natomiast według ustawodawstwa amerykańskiego zachowuje swoje dotychczasowe obywatelstwo).

Należy mieć na uwadze, że postanowienia ustawodawstw obcych, sprzeczne z postanowieniami ustawodawstwa polskiego, są w obliczu prawa polskiego nieważne.

NAJTAŃSZY I NAJDOGODNIEJSZY SPOSÓB WYSYŁANIA PACZEK ZE ST. ZJEDNOCZONYCH A. P. DO KRAJU

Zarządzeniem Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 30 marca 1948 r. powołana została do życia organizacja, mająca na celu ułatwianie przesyłania paczek ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej do Polski.

Przebywający w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej może, uwzględniając życzenia osób zamieszkujących w kraju, nabywać na podstawie przedstawionych mu za granicą próbek rozmaite towary najlepszej jakości, z przeznaczeniem dla odbiorcy w kraju. Zakupu można dokonać na podstawie certyfikatów towarowych, które nabywa się za dolary w „Pekao Trading Corporation" (New York, 25, Broad street, Room 818, N. Y. USA) lub u jej agentów, rozsianych po całej Ameryce, a Bank PKO spowoduje, by wymienione w certyfikacie towary zostały niezwłocznie wydane osobie zamieszkującej w Polsce. Asortyment towarów objętych certyfikatami zawiera: artykuły spożywcze, tekstylia, meble, rowery, aparaty radiowe, narzędzia rolnicze itd.

Celowość tego „eksportu wewnętrznego" jest oczywista. Daje on odbiorcy w Polsce towar tańszy, gdyż nie obciążony wysokimi kosztami przesyłki zza granicy.

POLSKI CZERWONY KRZYŻ

Polski Czerwony Krzyż zgodnie ze swoimi zadaniami statutowymi rozwija działalność sanitarną i opiekuńczą na terenie kraju i wśród Polaków za granicą.

Ponadto współdziała w repatriacji dzieci polskich wywiezionych w czasie okupacji celem zgermanizowania do Niemiec, oraz w repatracji Polaków, utrzymując w tym celu specjalne pociągi sanitarne. Po sprowadzeniu odzyskanych dzieci roztacza nad nimi opiekę do czasu oddania ich rodzicom lub umieszczenia w zakładach opiekuńczych, a repatriantów otacza opieką sanitarną i udziela im pomocy materialnej, by jak najszybciej mogli wrócić do pełnej zdolności gospodarczej.

PCK organizuje również kolonie letnie w kraju dla dzieci polskich zza granicy i uczestniczy w wszelkich innych akcjach dla dzieci polskich za granicą, jak: w wysyłce książek polskich, prezentów gwiazdkowych i in. dla polskich dzieci w Westfalii, we Francji itd.

Akcja opiekuńcza PCK polega głównie na niesieniu pomocy materialnej (w żywności i odzieży) ludności terenów, dotkniętych klęskami żywiołowymi i epidemiami.

Do podniesienia kultury sanitarnej kraju Polski Czerwony Krzyż dąży poprzez szeroko zakrojoną akcję szkolenia sanitarnego — od dyplomowanych pielęgniarek do powszechnego przeszkolenia, szczególnie młodzieży, w niesieniu pierwszej pomocy sanitarnej.

Pracę sanitarną Polskiego Czerwonego Krzyża obrazuje wykaz prowadzonych placówek lecznictwa otwartego i zamkniętego.

Według stanu na dzień 31. XII. 1947 r. PCK posiadał: 15 szpitali, 4 sanatoria, 3 prewentoria, 3 domy zdrowia, 2 izby chorych, 7 ośrodków zdrowia, 279 przychodni lekarskich, 10 pracowni rentgenowskich, 16 stacji opieki nad matką i dzieckiem, 20 punktów sanitarnych dworcowych, 4 pracownie analityczne, 110 stacji wiejskich, 15 ambulansów ruchomych, 40 pogotowi ratunkowych, 6 wagonów sanitarnych, 3 pociągi sanitarne, 10 kąpielisk publicznych, 522 punkty sanitarne, 311 punktów sanitarnych drogowych oraz 4 instytuty i stacje przetaczania i konserwowania krwi.

Dla celów szkolenia dyplomowanych pielęgniarek PCK prowadzi 4 szkoły o 405 kursantkach; czas nauki trwa dwa lata.

W ciągu roku 1947 Polski Czerwony Krzyż zorganizował:

3	kursy	sióstr pogotowia sanitarnego i przeszkolił		100 osób
24	,,	przodownic zdrowia	,,	362 osoby
74	,,	ratowników drogowych	,,	2012 osób
31	,,	,, młodzieży	,,	1273 osoby

Dla wykonania zadań opiekuńczych PCK wg stanu na dzień 31. XII. 1947 r. posiadał:

1 dom dziecka dla dzieci do lat 3, 2 domy starców, 3 żłóbki, 99 domów noclegowych, 54 kuchnie ludowe, 3 bursy, 1 świetlicę, 5 domów wypoczynkowych, 4 schroniska, 26 izb dworcowych, 32 punkty sanitarno-odżywcze, 8 domów dziecka dla dzieci od lat 3 do 18, 12 przedszkoli, 47 punktów dożywiania dzieci.

PCK obejmuje swoją siecią organizacyjną cały obszar państwa i polskie ośrodki za granicą: w każdym mieście wojewódzkim znajduje się Okręg, w każdym zaś mieście powiatowym Oddział PCK; poza tym cały kraj jest usiany kołami PCK.

PCK zrzesza w swych szeregach ponad 800.000 członków dorosłych i ponad 1.500.000 młodzieży.

Dla powiązania swej działalności z ośrodkami polskimi za granicą PCK posiada następujące delegatury, które poza ogólną akcją opiekuńczą i sanitarną okazują pomoc Polakom w repatriacji i reemigracji do kraju, oraz wysyłają paczki do kraju na zlecenie zainteresowanych osób:

1. Anglia — 35, Roland Gardens, London S. W. 7. Delegatura ta pośredniczy też w pobieraniu należności demobilizowanych repatriowanych żołnierzy i wysyła do Polski paczki indywidualne dla żołnierzy repatriowanych i ich rodzin za pieniądze uzyskane z odpraw demobilizacyjnych.
2. Argentyna — adres tymczasowy: Legaçao de Polonia, Las Heras 3868, Buenos Aires.
3. Austria — Rennwegstr. 1, Wien III.
4. Belgia — 192, avenue Brugmann, Bruxelles.
5. Brazylia — rua Miguel Lemos 44, Rio de Janeiro.
6. Francja — 2, rue Euler, Paris VIII.
7. Niemcy — Berlin-Zehlendorf, Waldhuterfad 31.
8. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej — Silvermine (Conn.) U. S. A.
9. Szwajcaria — 4, rue Munier Romilly, Génève.

Bo czyn ludu — nie piosenka —
To nie w herbie z mieczem ręka,
To nie ród imieniem świetny,
To nie pieśni próżny twór,
To nie buntu próżna mara,
To nie chmurny lot Ikara,
Gdzie zasługą upaść z chmur;
Z kochankami mdlejąc latać,
Włosy splatać i rozplatać,
Tchnienie tracić w błyskawicy —
Ale twardo — ale jasno
Śród narodu swego stać.

Juliusz Słowacki

Scena egzekucji z reportażu filmowego o Oświęcimiu „Ostatni etap"

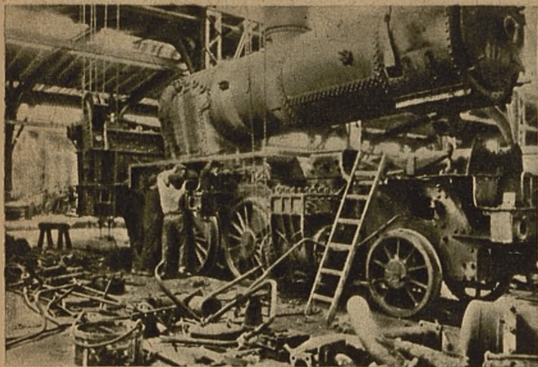
Więźniowie obozów hitlerowskich

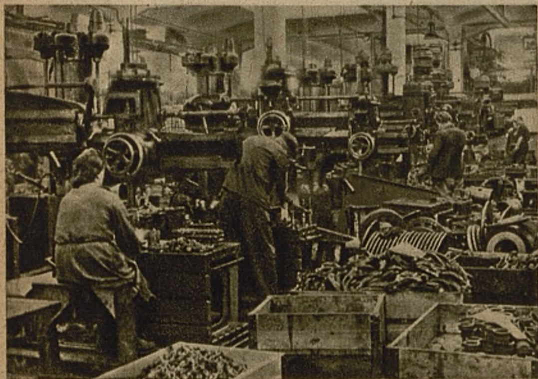
Urna z prochami ofiar hitlerowskich obozów

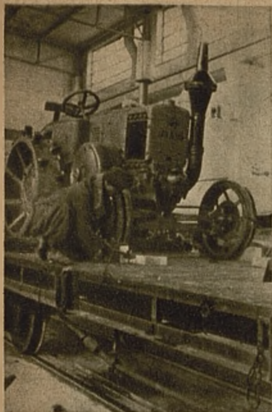

Zjazd księży b. więźniów obozów hitlerowskich — Kalisz 1948

ODBUDOWUJE SIĘ I ROZKWITA

WIEŚ POLSKA NIE POZOSTAJE W TYLE

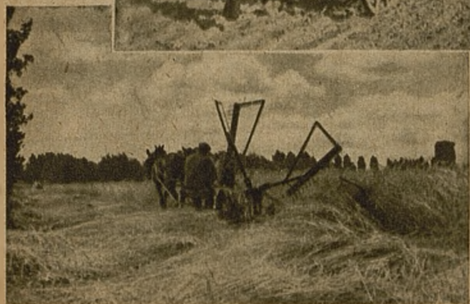

ZA ODBUDOWĄ PRZEMYSŁU

Burmistrz New Yorku La Guardia w Warszawie

Obrady uczestników Konferencji Warszawskiej (czerwiec 1948)

Klement Gottwald na czele czechosłowackiej delegacji rządowej w Warszawie. Od prawej: Premier Józef Cyrankiewicz i Min. Spraw Zagr. Zygmunt Modzelewski

Goście zagraniczni w Polsce

Wicepremier i minister Spraw Zagranicznych ZSRR W. Mołotow na lotnisku warszawskim

Gen. Eisenhower w tow. gen. Spychalskiego ogląda Warszawę

TAK BĘDZIE WYGLĄDAŁA

Restauracja ołtarza Mariackiego wywiezionego przez Niemców do Norymbergi

Bohatersko ukrywanemu dziełu Matejki „Bitwa pod Grunwaldem" konserwatorzy przywracają dawną świetność

Tysiące ludzi oglądają znakomite widowisko „Krakowiacy i Górale" (w reż. L. Szyllera) na Stadionie sportowym

NA ODBUDOWANYCH SCENACH

Chory z urojenia Moliera

Rewizor Gogola

Burza Szekspira

Powrót żołnierzy
i repatriantów

„Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono"...

„MYŚMY PRZY-

DZIECI WARSZAWY WITAJĄ
DZIECI POLSKIE Z ZAGRANICY

DZIECI POLSKIE z WĘGIER
DZIECI POLSKIE z HOLANDII
DZIECI POLSKIE z AUSTRII

3000 DZIECI POLSKICH Z ZAGRANICY
SPĘDZIŁO
KRAJU

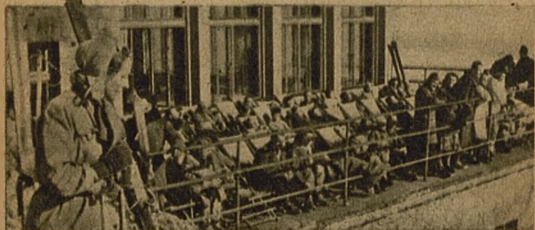

Związek Młodzieży Polskiej — Związek Harcerstwa Polskiego — „Służba Polsce"

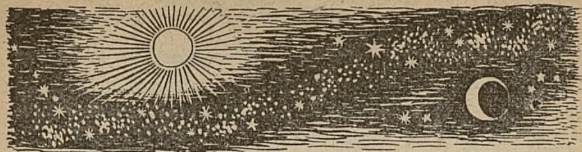
1 Maja — Święto Pracy

Wczasy robotnicze

22 lipca — Rocznica Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego na ulicach miast polskich.

ZIEMIA, KSIĘŻYC, SŁOŃCE, PLANETY

Promień równikowy Ziemi — 6378.39 km
Promień biegunowy Ziemi — 6356.91 km
Średnia prędkość Ziemi po orbicie — 29.766 km/sek.
Średnia odległość Ziemi od Słońca — 149.500.000 km
Średnia odległość Ziemi od Księżyca — 384.400 km
Średnica Słońca — 1.391.000 km
Średnica Księżyca — 3.476 km
Prędkość Słońca w ruchu międzygwiazdowym 19.5 km/sek
Szybkość światła na sekundę — 299.860 km

Ziemia

Powierzchnia ziemi	509 950 714 km^2
Objętość ,,	1 082 841 300 000 km^3
Masa ,,	5 981 024 kg

Lądy i wody na kuli ziemskiej

Powierzchnia kuli ziemskiej	Północna półkula	Południowa półkula	Ogółem
Lądy	39	19	29
Wody	61	81	71
Ogółem	100	100	100

Ważniejsze szczyty górskie

Nazwa	Wysokość nad poziom. morza w m	Systemat górski	Położenie
Ewerest	8848	Himalaje	Tybet (Chiny)
Szczyt Stalina	7495	Pamir (grzbiet Akademii Nauk)	ZSRR
Akonkagua	7040	Andy	Argentyna
Han Tengri	6997	Tiań-Szań	ZSRR
Mac Kinley	6187	grzbiet Alaski	Alaska USA
Kibo	6010	Kilimandżaro	Tanganaica
Elbrus	5630	Kaukaz	ZSRR
Popocatepetl	5452		Meksyk
Kenia	5242		Kenia
Ararat	5156	wzgórze Armeńskie	Turcja
Kazbek	5043	Kaukaz	ZSRR
Montblanc	4810	Alpy Centr.	Francja
Kluczewska Sopka	4775	Góry Kamczatki	ZSRR
Erebus	4054		Antarktyda
Fudżijama	3778		Japonia
Etna	3272		Włochy-Sycylia
Garłuch	2663	Tatry	Czechosłowacja
Rysy	2503	Tatry	Polska
Kościuszko	2241	Alpy Austral.	Australia
Giewont	1900	Tatry	Polska
Narodowa	1885	Ural	ZSRR
Śnieżka	1605	Karkonosze	Polska
Wezuwiusz	1186		Włochy

Części świata

Nazwa	Obszar w tys. km²	Największy rozmiar w km		Ludność w tys (z pocz 1938 r.)
		wg szerokości	wg długości	
Azja	41 839	9 650	8 620	1 159 792
Afryka	29 841	7 400	8 000	153 600
Pln. Ameryka	24 259	5 950	9 300	181 440
Płd. Ameryka	18 280	5 100	7 500	89 880
Antarktyda	ok. 14 000	—	—	—
Europa	11 609	3 860	5 560	531 391
Australia i Oceania	8 963	4 100[1])	3 200[1])	10 884
Ląd ogółem	ok. 149 000	—	—	ok. 2.127.000

[1]) Dot. Australii

Oceany

Nazwa	Powierzchnia w tys. km²	Największa głębokość w m
Ocean Spokojny	179 679	10 830
" Atlantycki	93 363	8 525
" Indyjski	74 917	7 450
" Lodowaty Pln.	13 100	5 440

Ludność

Zaludnienie kuli ziemskiej przekracza 2 miliardy, z czego na poszczególne części świata przypada:

Azja	1235	milionów mieszkańców
Europa	534	" "
Ameryka	276	" "
Afryka	160	" "
Australia i Oceania	11	" "

Pod względem gęstości zaludnienia przoduje Europa z 51 ludźmi na 1 km^2. Azja liczy — 27, Ameryka — 5,5, Afryka —5, Australia i Oceania — 1,2 na 1 km^2.

Ilość żywych języków określa się na mniej więcej pięć tysięcy. Ściśle ustalenie tej liczby jest bardzo trudne ze względu na różnice dialektów.

W samej Europie używa się 120 języków.

Językiem	chińskim	mówi ok.	450	milionów	ludzi
„	angielskim		250	„	„
„	rosyjskim		200	„	„
„	niemieckim		85	„	„
„	japońskim		80	„	„
„	francuskim		70	„	„
„	hiszpańskim		70	„	„
„	włoskim		50	„	„
„	polskim		32	„	„

Na 1000 mężczyzn przypada kobiet		Na 1000 osób przypada dzieci w wieku do lat 9		Na 1000 osób przypada starców powyżej 60 lat	
Kraje	Ilość	Kraje	Ilość	Kraje	Ilość
Polska	1 215	ZSRR	281	Francja	170
Francja	1 196	Polska	249	Anglia	145
Anglia	1 187	Włochy	205	Szwecja	138
ZSRR	1 070	Holandia	185	Niemcy	125
Włochy	1 061	Niemcy	166	Włochy	111
Niemcy	1 048	Stany Zjedn.	161	Holandia	109
Szwecja	1 016	Anglia	142	Stany Zjedn.	104
Holandia	1 013	Francja	141	Polska	88
		Szwecja	134	ZSRR	65

Przyrost naturalny ludności w niektórych krajach na 1000 mieszkańców

Kraje	1937	1939	1943	1947
Europa				
Anglia Zj. Król.	2,7	3,1	3,3	8,3
Austria	—0,5	5,4	4,2	5,4
Belgia	2,2	1,6	1,4	4,3
Bułgaria	10,6	8,0	8,8	12,0*
Czechosłowacja	3,2	5,3	7,4	11,5
Dania	7,2	7,7	11,8	12,5
Finlandia	6,9	6,4	6,9	18,3
Francja	—0,3	—0,7	—0,7	8,0
Hiszpania	3,7	1,9	9,6	9,4
Holandia	11,0	12,0	13,0	19,7
Irlandia	3,9	4,9	7,1	8,2
Norwegia	4,7	5,7	8,6	12,3
Polska	10,9	—	—	11,5
Portugalia	10,9	10,9	9,6	10,6
Rumunia	11,5	9,7	5,3	5,8*
Szwajcaria	3,6	3,4	8,2	8.1
Szwecja	2.4	3,9	9,1	8,2
Węgry	6,0	5,9	4,9	6,4
Włochy	8,7	10,1	4,7	10,5
Azja				
Indie	11,8	11,2	2,3	10,4*
Japonia	13,6	8,7	13,6	20,0
Palestyna a)	22,6	24,1	28,6	32,1*
Afryka				
Związek Płd. Afr. b)	14,8	15,9	16,4	18,5
Ameryka				
Chile	9,5	10,6	13,2	17,1
Ekwador	17,8	19,5	20,9	21,8**
Kanada	9,7	10,7	13,9	17,5*
Kolumbia	15,1	14,0	15,2	17,4*
Meksyk	19,7	21,6	23,1	23,8*
Nikaragua	21,0	20,7	17,3	23,9
Peru	—	—	12,8	12,7*
St. Zjedn. Ameryki	5,8	6,7	10,6	15,8
Venezuela	15,8	17,2	20,3	23,5*
Oceania				
Australia	8,0	7,8	10,4	14,3
Nowa Zelandia	8,2	9,5	9,7	17,0

a) procentowość prawdopodobnie za nisko obliczona; b) tylko ludność europejska.

**) — 1946 r.; **) — 1945 r.*

Ważniejsze miasta

Miasta	Rok	Liczba mieszkańców w tys.
Chiny		
Szanghaj	1936	3490
Pekin	1936	1556
Kanton	1936	1123
Nankin	1936	1019
Mandżuria		
Mukden	1940	1135
Meksyk		
Meksyk	1940	1464,8
Polska		
Warszawa	1938	1265,7
	1946	478,8
Łódź	1946	497,0
Kraków	1946	299,4
Poznań	1946	268,0
Wrocław	1946	170,7
Szczecin	1946	73,0
Gdańsk	1946	117.9
Stany Zj. Am.		
New York	1940	7455
New York (z przedm.)	1940	11524
Chicago	1940	3396,8
Chicago (z przedm.)	1940	4575
Filadelfia	1940	1931,3
Filadelfia (z przedm.)	1940	2953
Detroit	1940	1623,5
Detroit (z przedm.)	1940	2374
Los-Angeles	1940	1504,3
Los-Angeles (z przedm.)	1940	2914
Boston	1940	2350,5
Pittsburg	1930	1953,7
Saint-Louis	1930	1293,5
San-Francisco	1930	1290,1

Miasta	Rok	Liczba mieszkańców w tys.
Francja		
Paryż	1940	2725,3
Paryż (z przedm.)	1940	4963,0
Lyon	1941	451,6
Marsylia	1941	729,5
Lille	1941	167,0
Tuluza	1941	258,2
Japonia		
Tokio	1940	6778,3
Osaka	1940	3252,8
ZSRR		
Moskwa	1939	4137,0
Leningrad	1939	3191,3
Kijów	1939	846,3
Charków	1939	833,4
Mińsk	1939	238,8
Odessa	1939	604,2
Nowosybirsk	1939	405,6
Taszkent	1939	585,0
Władywostok	1939	127,2
Zw. Australijski		
Sydney	1940	1310,5
Melbourne	1940	1070,0
Austria		
Wiedeń	1939	1920,4
Argentyna		
Buenos-Aires	1942	2408,9
Brazylia		
Rio de Janeiro	1939	1782,0
San Paulo	1939	1322,6

Miasta	Rok	Liczba mieszkańców w tys.
Anglia		
Londyn	1938	4062,8
Londyn (z przedm.)	1938	8700,0
Birmingham	1938	1029,7
Glasgow	1940	1141,8
Liverpool	1938	827,4
Manchester	1938	732,9
Węgry		
Budapeszt	1941	1162,8
Niemcy		
Berlin	1939	4388,8
Hamburg	1939	1712,8
Frankfurt n/M	1939	553.5
Egipt		
Kair	1937	1312,1
Indie		
Kalkuta	1941	1729,6
Bombaj	1941	1489.9
Włochy		
Rzym	1941	1364,6
Mediolan	1941	1236.1
Neapol	1936	865.9
Hiszpania		
Madryt	1940	1088,6
Barcelona	1940	1079,6
Kanada		
Montreal	1931	1000,2

Straty wojenne niektórych państw

K r a j e	Straty w zabitych i zamordowanych		K r a j e	Straty w zabitych i zamordowanych	
	Ogółem w tys.	na 1000 mieszk.		Ogółem w tys.	na 1000 mieszk.
ZSRR	7000	40	Stany Zj. Am.	187	1,4
Polska	6028	220	Belgia	59	7
Jugosławia	1706	108	Kanada	41	3,4
Indie	759	2	Albania	28	24
Francja	653	15	Australia	12	2
Grecja	558	70	Nowa Zelandia	10	6
Anglia	368	8	Norwegia	8,6	3
Czechosłowacja	250	15	Zw. Płd. Afryki	6	0,6
Holandia	200	22	Luksemburg	5	17

Dane oparte na materiałach przedstawionych Konferencji Reparacyjnej w Paryżu — dane dotyczące Związku Radzieckiego oparte na sprawozdaniu zawartym w czasopiśmie „Gospodarka światowa i polityka światowa" Nr 10—11 październik — listopad 1946 r.

Źródło: Sprawozdanie w przedmiocie strat i szkód wojennych Polski w latach 1939—1945, Warszawa, styczeń 1947 r.

Zestawienie strat wojennych na głowę ludności Polski i innych krajów okupowanych

Kraje	Straty ogólne	
	w miliardach zł	w zł na głowę
Polska	258	9571
ZSRR	1740	9660
Jugosławia	248	3900
Norwegia	22	7300
Holandia	69	7900
Francja	169	4270
Czechosłowacja	43,6	4150
Grecja	17,8	2540
Belgia	13,9	1640

ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Kartę Narodów Zjednoczonych podpisało w San Francisco 26 czerwca 1945 r. **pięć głównych mocarstw:** ZSRR, W. Brytania, Stany Zjednoczone, Chiny, Francja; **pięć dominiów imperium Brytyjskiego:** Australia, Kanada Nowa Zelandia, Południowa Afryka, Indie; **dwie republiki ZSRR:** Białoruś, Ukraina; **osiem mniejszych państw europejskich:** Belgia, Czechosłowacja, Dania, Grecja, Luksemburg, Holandia, Norwegia, Jugosławia; **dwadzieścia państw amerykańskich:** Meksyk, San Domingo, Haiti, Kuba, Kostarika, Guatemala, Honduras, Nikaragua, Salwador, Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chile, Kolumbia, Ekwador, Panama, Paragwaj, Peru, Urugwaj, Wenezuela; **siedem państw azjatyckich:** Irak, Iran, Liban, Filipiny, Arabia, Syria, Turcja; **trzy państwa afrykańskie:** Egipt, Abisynia, Liberia. Nadto **16 października 1945 r. podpisała Kartę Polska**, która razem z innymi państwami podpisała już uprzednio 1 stycznia 1942 r. Deklarację Narodów Zjednoczonych.

Karta została ułożona w pięciu językach: angielskim, francuskim, rosyjskim, hiszpańskim i chińskim:

„My, ludy Narodów Zjednoczonych, zdecydowane ochronić następne pokolenia od klęski wojny, która dwukrotnie w ciągu naszego żywota ściągnęła na ludzkość niewymowny smutek, dalej — potwierdzić wiarę w zasadnicze prawa człowieka, w godność i wartość osoby ludzkiej, w równouprawnienie mężczyzn i kobiet oraz narodów dużych i małych, dalej — zapewnić warunki, w których można będzie utrzymywać sprawiedliwość i poszanowanie zobowiązań, wynikających z traktatów i innych źródeł prawa międzynarodowego, oraz — popierać postęp społeczny i podniesienie poziomu życia przy większej wolności

„a, aby to osiągnąć, stosować tolerancję i współżyć ze sobą w pokoju jako dobrzy sąsiedzi, dalej — zjednoczyć siły dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, dalej — stworzyć gwarancje w drodze przyjęcia zasad i urządzenia metod, że siła zbrojna używana będzie tylko we wspólnym interesie oraz — używać mechanizmu międzynarodowego dla popierania postępu gospodarczego i społecznego wszystkich ludów —

„postanowiliśmy połączyć nasze wysiłki, aby spełnić te zamierzenia" (wstęp do Karty Narodów Zjednoczonych).

Oprócz członków pierwotnych, którzy podpisali Kartę, mogą do Organizacji wstąpić także inne państwa, miłujące pokój, które przyjmie Zgromadzenie Ogólne na zlecenie Rady Bezpieczeństwa.

Zgromadzenie Ogólne składa się z wszystkich członków Zjednoczenia (każdy może mieć najwyżej pięciu przedstawicieli) i zbiera się na sesje roczne oraz nadzwyczajne.

Rada Bezpieczeństwa urzęduje stale, składa się z jedenastu członków: pięciu stałych (St. Zjednoczone, W. Brytania, ZSRR, Francja, Chiny), sześciu niestałych wybranych na dwa lata (w 1946: Australia, Brazylia, Polska) oraz na rok (w 1946: Egipt, Meksyk, Holandia).

Wojskowy Komitet Sztabowy składa się z szefów sztabów stałych członków Rady Bezpieczeństwa lub ich zastępców.

Rada Gospodarczo-Społeczna składa się z 18 członków, wybranych na trzy lata (co roku zmienia się sześciu): w 1946 wybrano: Chile, Chiny, Francję, Kanadę, Peru — na trzy lata; Czechosłowację, Indie, Kubę Norwegię, ZSRR, W. Brytanię — na dwa lata; Grecję, Jugosławię, Kolumbię, Liban, St. Zjednoczone, Ukrainę — na rok

Rada Powiernicza składa się z członków, zarządzających terytoriami powierniczymi, i z takiej samej liczby członków nie zarządzających, wybranych na trzy lata.

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości składa się z obranych na 9 lat przez Zgromadzenie Ogólne piętnastu sędziów każdy z innego państwa; co trzy lata zmienia się 5 sędziów.

Sekretarz Generalny, mianowany przez Zgromadzenie Ogólne na zlecenie Rady Bezpieczeństwa, jest naczelnym urzędnikiem Organizacji. W r. 1946 mianowany został na to stanowiska Norweg Trygwe Lie.

Celem Organizacji jest: 1. utrzymać międzynarodowy pokój i bezpieczeństwo, 2. rozwijać przyjazne stosunki między narodami, 3. doprowadzić do współdziałania międzynarodowego przy rozwiązywaniu zagadnień międzynarodowych, 4. stanowić ośrodek harmonizowania działań narodów przy osiąganiu tych wspólnych zamiarów (art. 1.).

Zasadami Organizacji są: 1. suwerenna równość wszystkich członków; 2. spełnianie w dobrej wierze zobowiązań przez członków; 3. załatwianie przez członków swych sporów międzynarodowych środkami pokojowymi; 4. unikanie przez członków w ich stosunkach międzynarodowych groźby czy użycia siły przeciw całości terytorialnej czy niezawisłości politycznej któregokolwiek państwa; 5. udzielanie Zjednoczeniu wszelkiej pomocy w każdej akcji, podjętej zgodnie z Kartą; 6. przeprowadzenie tego, że państwa nie będące członkami postępować będą zgodnie z wymienionymi zasadami, o ile to jest konieczne dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa; 7. nieinterweniowanie w sprawach należących do zakresu władzy któregokolwiek państwa (art. 2).

Konferencja założycielska Zjednoczonych Narodów odbyła się w San Francisko od 25 kwietnia do 26 czerwca 1945 r. Pierwsze Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych nastąpiło w Londynie od 10 stycznia do 14 lutego 1946 r.

Karta weszła w życie **24 października 1945 r.** z chwilą ratyfikowania jej przez większość podpisanych państw.

Czym reformatorowie, pominąwszy inne błędy, łudzą się okropnie, to mniemaniem, że można pokonać zło nie wydając mu wojny.

Adam Mickiewicz

a) Miary długości:

1 mila geogr. (międzynarodowa) — łuk $1/15$ stopnia równika elipsoidy ziemskiej — 7420,439 m
1 mila morska (międzynarodowa) — łuk 1 minuty równika — $1/4$ mili geograficznej — 1855,110 m
1 mila morska (Francja, Polska, Rosja i i.) — 1852 m
1 „ „ (W. Brytania, Kanada i i.) — 1853,184 m
1 „ „ (St. Zjednoczone Am.) — 1853,25 m
1 mila angielska (statue mils) — 1760 yardów — 1609,342 m
1 yard — 3 stopy — 0,91440 m; 1 stopa ang. (foot) — 12 cali — 0,304800 m; 1 cal (inch) — 12 linii — 0,025400 m
2 yardy — 1 fathom (sążeń); 22 yardy — 1 chain (łańcuch)
1 sążeń wiedeński — 1,896484 m; 1 cal wied. — 0,02634 m;
1 mila austriacka — 4000 sążni — 7585,936 m
1 sążeń rosyjski — 2,1336 m; 1 cal ros. — 10 linii ros. — 0,0254 m; 1 wiorsta — 500 sążni — 1066,800 m
1 sążeń franc. (toise) — 1,949036; 1 cal paryski — 12 linii par. — 0,027070 m.

b) Miary powierzchni:

1 akr — 4840 yardów^2 — 0,4046850 ha; 1 ha — 2,471058 akrów
1 mórg polski — 0.559872 ha; 1 ha — 1.786123 mórg polsk.
1 mórg pruski — 0,255348 ha; 1 ha — 3,916230 mórg prusk.
1 mórg austr. — 1600 sążni^2 — 0,5754642 ha; 1 ha — 1,737727 morga austr.
1 dziesięcina ros. — 2400 sążni^2 — 1.092540 ha; 1 ha — 0,915298 dziesięciny.

c) Miary objętości:

1 gallon — 454346 litrów; 1 buszel — 8 gallonów — 36,3477 litrów.

d) Miary wagi:

1 funt ang. (pound) — 16 uncyj — 0.4536 kg; 1 uncja (ounce) — 0.02835 kg; 1 kg — 2.2046 funt.

e) Miary prędkości:

1 węzeł morski — 1 mila morska na godzinę — 0,5144 m sek. —1.

KALENDARZ NA ROK 1949

STYCZEŃ

1 Sobota	Nowy Rok — Mieczysława
2 Niedziela	Makarego
3 Poniedziałek	Genowefy
4 Wtorek	Eugeniusza
5 Środa	Telesfora, Edwarda
6 Czwartek	Trzech Króli — Kaspra, Melch., Balt.
7 Piątek	Lucjana i Juliana
8 Sobota	Seweryna
9 Niedziela	Juliana i Marcjanny
10 Poniedziałek	Jana Dobrego, Wilhelma
11 Wtorek	Honoraty i Higina
12 Środa	Benedykta, Arkadiusza
13 Czwartek	Weroniki
14 Piątek	Hilarego, Feliksa
15 Sobota	Pawła I pustelnika
16 Niedziela	Marcelego, Włodzimierza
17 Poniedziałek	Antoniego, Rocznica oswob. Warszawy
18 Wtorek	Katedry św. Piotra w Rzymie
19 Środa	Mariusza i Marty
20 Czwartek	Fabiana i Sebastiana
21 Piątek	Agnieszki
22 Sobota	Wincentego i Anastazego
23 Niedziela	Zaślub. N. M. P.
24 Poniedziałek	Tymoteusza
25 Wtorek	Nawrócenie św. Pawła
26 Środa	Polikarpa
27 Czwartek	Jana Złotoustego
28 Piątek	Juliana, Walerego
29 Sobota	Franciszka Salezego
30 Niedziela	Martyny
31 Poniedziałek	Piotra z Nolasco, Marceli

1 Wtorek	Ignacego, Brygidy
2 Środa	Matki Boskiej Gromnicznej
3 Czwartek	Błażeja
4 Piątek	Andrzeja Corsini
5 Sobota	Agaty, Izydora
6 Niedziela	Doroty, Tytusa
7 Poniedziałek	Romualda
8 Wtorek	Jana z Malty
9 Środa	Apolonii, Cyryla
10 Czwartek	Scholastyki
11 Piątek	N. M. P. z Lourdes
12 Sobota	Juliana, Modesta
13 Niedziela	Starozapustna, Katarzyny
14 Poniedziałek	Cyryla, Walentego
15 Wtorek	Faustyna, Józefa
16 Środa	Julianny
17 Czwartek	Juliana
18 Piątek	Symeona
19 Sobota	Konrada
20 Niedziela	Mięsopustna, Leona
21 Poniedziałek	Feliksa, Eleonory
22 Wtorek	Kat. św. Piotra, Małgorzaty
23 Środa	Piotra Dom.
24 Czwartek	Modesta
25 Piątek	Cezarego, Wiktoryna
26 Sobota	Aleksandra
27 Niedziela	Zapustna, Gabriela
28 Poniedziałek	Romana, Leandra

1 Wtorek	Albina, Antoniny
2 Środa	Popielec, Heleny Ces.
3 Czwartek	Kunegundy
4 Piątek	Kazimierza
5 Sobota	Euzebiusza
6 Niedziela	I W. Postu Wstępna, Perpetuy i Felicyty
7 Poniedziałek	Tomasza z Akwinu
8 Wtorek	Wincentego, Jana Bożego
9 Środa	Suche Dni. Franciszki
10 Czwartek	40 Męczenników
11 Piątek	Suche Dni. Konstantyna
12 Sobota	Suche Dni. Grzegorza W.
13 Niedziela	II W. Postu, Krystyny
14 Poniedziałek	Męki Pańskiej, Matyldy, Leona
15 Wtorek	Klemensa
16 Środa	Hilarego
17 Czwartek	Patrycjusza, Gertrudy
18 Piątek	Cyryla, Edwarda
19 Sobota	Józefa Obl. N. M. P.
20 Niedziela	III W. Postu, Eufemii i Teodozji
21 Poniedziałek	Benedykta
22 Wtorek	Katarzyny
23 Środa	Wiktoriana, Pelagii
24 Czwartek	Gabriela Archanioła
25 Piątek	Zwiastowanie N. M. P.
26 Sobota	Emanuela, Teodora
27 Niedziela	IV W. Postu, Jana Damasc., Lidii
28 Poniedziałek	Jana Kapistrana
29 Wtorek	Wiktoryna
30 Środa	Anieli, Jana Klimaka
31 Czwartek	Balbiny, Kornelii

KWIECIEŃ

1 Piątek	Hugona, Teodory
2 Sobota	Franciszka à Paulo
3 Niedziela	V Męki Pańskiej, Ryszarda
4 Poniedziałek	Izydora
5 Wtorek	Wincentego
6 Środa	Celestyna
7 Czwartek	Rufina
8 Piątek	Dionizego
9 Sobota	Marii Kleofasowej
10 Niedziela	Palmowa, Makarego
11 Poniedziałek	Leona
12 Wtorek	Wiktora, Juliusza
13 Środa	Hermenegildy
14 Czwartek	Wielki, Justyna, Waleriana
15 Piątek	Wielki, Anastazji
16 Sobota	Wielka, Benedykta
17 Niedziela	Zmartwychwstanie Chrystusa Pana
18 Poniedziałek	Wielkanocny, Apoloniusza
19 Wtorek	Tymona
20 Środa	Agnieszki, Teodora
21 Czwartek	Anzelma, Feliksa
22 Piątek	Leona
23 Sobota	Jerzego, Wojciecha
24 Niedziela	Przewodnia, Grzegorza
25 Poniedziałek	Marka Ew.
26 Wtorek	M. B. Dobrej Rady
27 Środa	Teofila, Zyty
28 Czwartek	Pawła od Krzyża
29 Piątek	Hugona
30 Sobota	Katarzyny Sien.

1	Niedziela	II po Wielk., Międzyn. Święto Pracy. Filipa, Jakuba
2	Poniedziałek	Zygmunta
3	Wtorek	Królowej Korony Polskiej
4	Środa	Floriana, Moniki
5	Czwartek	Piusa V
6	Piątek	Jana w oleju
7	Sobota	Benedykta
8	Niedziela	III po Wielk., Stanisława
9	Poniedziałek	Św. Zwycięstwa i Wolności, Grzegorza
10	Wtorek	Izydora
11	Środa	Franciszka
12	Czwartek	Pankracego
13	Piątek	Serwacego
14	Sobota	Bonifacego
15	Niedziela	IV po Wielk., Zofii
16	Poniedziałek	Jana Nep., Andrzeja Boboli
17	Wtorek	Brunona
18	Środa	Feliksa, Eryka
19	Czwartek	Piotra, Celestyna
20	Piątek	Bernardyna
21	Sobota	Wiktora, Tymoteusza
22	Niedziela	V po Wielk., Julii, Heleny
23	Poniedziałek	Dezyderego
24	Wtorek	Joanny i Zuzanny
25	Środa	Grzegorza, Urbana
26	Czwartek	Wniebowstąpienie Pańskie
27	Piątek	Jana I pap.
28	Sobota	Augustyna
29	Niedziela	Po Wniebowstąpieniu, Marii Magdaleny
30	Poniedziałek	Feliksa, Ferdynanda
31	Wtorek	Anieli, Petroneli

1 Środa	Jakuba
2 Czwartek	Marcelina
3 Piątek	Klotyldy
4 Sobota	Wigilia Zesłania Ducha Św., Franciszka
5 Niedziela	Zesłanie Ducha św., Zielone Świątki
6 Poniedziałek	Świąteczny, Norberta
7 Wtorek	Roberta
8 Środa	Suche Dni, Medarda
9 Czwartek	Felicjana, Pelagii
10 Piątek	Suche Dni, Małgorzaty
11 Sobota	Suche Dni, Barnaby
12 Niedziela	Św. Trójcy, Onufrego
13 Poniedziałek	Antoniego z Padwy
14 Wtorek	Bazylego
15 Środa	Wita i Modesta, Jolanty
16 Czwartek	Boże Ciało
17 Piątek	Adolfa, Mariana
18 Sobota	Marka, Efrema
19 Niedziela	Gerwazego, Protazego
20 Poniedziałek	Sylweriusza
21 Wtorek	Alojzego Gonzagi
22 Środa	Paulina
23 Czwartek	Wandy, Zenona
24 Piątek	Nar. Jana Chrzciciela
25 Sobota	Wilhelma, Lucji
26 Niedziela	Jana i Pawła
27 Poniedziałek	Władysława
28 Wtorek	Ireneusza, Leona
29 Środa	Św. Piotra i Pawła
30 Czwartek	Lucyny

1 Piątek	Przenajśw. Krwi P. Jezusa
2 Sobota	Nawiedzenie N. M. P.
3 **Niedziela**	Anatola
4 Poniedziałek	Teodora, Innocentego
5 Wtorek	Antoniego, Filomeny
6 Środa	Łucji, Dominiki
7 Czwartek	Cyryla i Metodego
8 Piątek	Elżbiety, Prokopa
9 Sobota	Weroniki, Zenona
10 **Niedziela**	7 Braci Męczenn., Amalii
11 Poniedziałek	Piusa, Pelagii
12 Wtorek	Jana Gwalberta
13 Środa	Anakleta
14 Czwartek	Bonawentury, Marcelina
15 Piątek	Henryka cesarza
16 Sobota	N. M. P. Szkaplerznej
17 **Niedziela**	Aleksego, Marceliny
18 Poniedziałek	Kamilla
19 Wtorek	Wincentego à Paulo
20 Środa	Czesława
21 Czwartek	Praksedy, Wiktora
22 Piątek	Marii Magdaleny. Odrodzenia Polski
23 Sobota	Apolinarego
24 **Niedziela**	Krystyny, Kingi
25 Poniedziałek	Jakuba, Krzysztofa
26 Wtorek	Anny Matki N. M. P.
27 Środa	Aurelego, Natalii
28 Czwartek	Wiktora, Innocentego
29 Piątek	Marty, Olasa
30 Sobota	Abdona i Julity
31 **Niedziela**	VIII po Z. Św., Ignacego Loyoli, Heleny

1	Poniedziałek	Piotra w okowach
2	Wtorek	Alfonsa Liguori
3	Środa	Znal. rel. św. Szczepana, Lidii
4	Czwartek	Dominika
5	Piątek	N. M. P. Śnieżnej
6	Sobota	Przemienienie Pańskie
7	**Niedziela**	Kajetana, Donata
8	Poniedziałek	Cyriaka
9	Wtorek	Romana
10	Środa	Wawrzyńca
11	Czwartek	Zuzanny
12	Piątek	Klary, Hilarii
13	Sobota	Hipolita, Kasjana
14	**Niedziela**	X po Z. Św., Euzebiusza
15	Poniedziałek	Wniebowzięcie N. M. P.
16	Wtorek	Joachima, Ojca N. M. P., Rocha
17	Środa	Jacka, Julianny
18	Czwartek	Heleny ces., Klary
19	Piątek	Mariana, Juliusza, Bolesława
20	Sobota	Bernarda, Samuela
21	**Niedziela**	Joanny
22	Poniedziałek	Niep. Serca Marii
23	Wtorek	Filipa, Apolinarego
24	Środa	Bartłomieja
25	Czwartek	Ludwika
26	Piątek	N. M. P. Częstochowskiej
27	Sobota	Józefa Kalas.
28	**Niedziela**	Augustyna
29	Poniedziałek	Ścięcie św. Jana Chrzciciela
30	Wtorek	Róży Lim.
31	Środa	Rajmunda, Paulina

1 Czwartek	Idziego, Bronisławy
2 Piątek	Stefana, Juliana
3 Sobota	Szymona, Eufemii
4 Niedziela	Rozalii, Róży
5 Poniedziałek	Wawrzyńca, Doroty
6 Wtorek	Zachariasza
7 Środa	Reginy, Melchiora
8 Czwartek	Nar. N. M. P.
9 Piątek	Piotra Klaw., Sergiusza
10 Sobota	Mikołaja, Pulcherii
11 Niedziela	XIV po Ziel. Św., Prota i Jacka
12 Poniedziałek	Najśw. imienia N. M. P.
13 Wtorek	Filipa
14 Środa	Podw. Krzyża Św.
15 Czwartek	N. M. P. Bolesnej
16 Piątek	Kornela, Cypriana
17 Sobota	Styg. św. Franciszka
18 Niedziela	Józefa z Kap.
19 Poniedziałek	Januarego, Konstancji
20 Wtorek	Eustachego
21 Środa	Suche Dni, Mateusza
22 Czwartek	Tomasza z Will.
23 Piątek	Suche Dni, Tekli
24 Sobota	Suche Dni, N.M.P. od wykupienia jeńców
25 Niedziela	XVI po Z. Św., Ładysława z Gielniowa
26 Poniedziałek	Cypriana, Just.
27 Wtorek	Kosmy i Damiana
28 Środa	Wacława
29 Czwartek	Michała Archanioła
30 Piątek	Hieronima i Grzegorza

1 Sobota	Remigiusza, Jana z Dukli
2 **Niedziela**	Anioła Stróża
3 Poniedziałek	Teresy
4 Wtorek	Franciszka z Asyżu
5 Środa	Placyda
6 Czwartek	Brunona
7 Piątek	N. M. P. Różańcowej
8 Sobota	Brygidy, Pelagii
9 **Niedziela**	Dionizego, Bogdana
10 Poniedziałek	Franciszka Borg.
11 Wtorek	Brunona
12 Środa	Maksymiliana
13 Czwartek	Edwarda
14 Piątek	Kaliksta
15 Sobota	Teresy, Jadwigi
16 **Niedziela**	Gerarda
17 Poniedziałek	Małgorzaty
18 Wtorek	Łukasza Ewang.
19 Środa	Piotra z Alkantary
20 Czwartek	Jana Kantego, Ireny
21 Piątek	Urszuli, Celiny
22 Sobota	Filipa, Korduli
23 **Niedziela**	Teodora, Ignacego
24 Poniedziałek	Rafała Archanioła, Marcina
25 Wtorek	Chrynunta, Darii
26 Środa	Ewarysta
27 Czwartek	Sabiny
28 Piątek	Szymona, Tadeusza
29 Sobota	Narcyza
30 **Niedziela**	Chrystusa Króla, Edmunda
31 Poniedziałek	Lucylli

1	Wtorek	Wszystkich Świętych, Marcela
2	Środa	Dzień Zaduszny, Jerzego
3	Czwartek	Huberta
4	Piątek	Karola Boromeusza
5	Sobota	Zachariasza, Elżbiety
6	**Niedziela**	Leonarda
7	Poniedziałek	Salomei, Florentego
8	Wtorek	Sewera, Wiktoryna
9	Środa	Teodora, Ursyna
10	Czwartek	Andrzeja
11	Piątek	Marcina, Bartłomieja
12	Sobota	5 Braci Męczenników
13	**Niedziela**	Stanisława Kostki
14	Poniedziałek	Józefata
15	Wtorek	Gertrudy, Leopolda
16	Środa	N. M. P. Ostrobramskiej
17	Czwartek	Salomei, Grzegorza
18	Piątek	Romana
19	Sobota	Elżbiety
20	**Niedziela**	Feliksa
21	Poniedziałek	Ofiarowanie N. M. P.
22	Wtorek	Cecylii
23	Środa	Klemensa
24	Czwartek	Jana od Krzyża
25	Piątek	Katarzyny
26	Sobota	Konrada, Sylwestra
27	**Niedziela**	I niedz. adwentu, Waleriana
28	Poniedziałek	Zdzisława
29	Wtorek	Saturnina
30	Środa	Andrzeja Apostoła

1	Czwartek	Eligiusza
2	Piątek	Bibianny, Pauliny
3	Sobota	Franciszka Ksawerego
4	**Niedziela**	II niedz. adwentu, Barbary
5	Poniedziałek	Sabby, Krystyny
6	Wtorek	Mikołaja
7	Środa	Ambrożego
8	Czwartek	Niep. Poczęcie N. M. P.
9	Piątek	Leokadii i Walerii, Wiesława
10	Sobota	N. M. P. Loretańskiej
11	**Niedziela**	III niedz. adwentu, Damazego, Daniela
12	Poniedziałek	Aleksandra
13	Wtorek	Lucji, Otylii
14	Środa	Suche Dni, Izydora
15	Czwartek	Waleriana
16	Piątek	Suche Dni, Euzebiusza
17	Sobota	Suche Dni, Łazarza
18	**Niedziela**	IV niedz. adwentu, Gracjana
19	Poniedziałek	Urbana
20	Wtorek	Dominika, Juliusza
21	Środa	Tomasza Apostoła
22	Czwartek	Zenona
23	Piątek	Wiktorii
24	Sobota	Wigilia, Adama i Ewy
25	**Niedziela**	Boże Narodzenie, Eugenii
26	Poniedziałek	Św. Szczepana I męczennika
27	Wtorek	Jana Apostoła
28	Środa	Młodzianków, Antoniego
29	Czwartek	Tomasza, Dawida
30	Piątek	Sabiny, Eugeniusza
31	Sobota	Sylwestra, Melanii

SKRÓCONY KALENDARZYK NA ROK 1949

STYCZEŃ

P.	W.	Ś.	Cz.	P	S.	N.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

LUTY

P.	W.	Ś.	Cz.	P.	S.	N.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

MARZEC

	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

KWIECIEŃ

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

MAJ

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

CZERWIEC

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

LIPIEC

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

SIERPIEŃ

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

WRZESIEŃ

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

PAŻDZIERNIK

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

LISTOPAD

	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

GRUDZIEŃ

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ŚWIĘTA OBOWIĄZUJĄCE W ROKU 1949

1 stycznia — Nowy Rok. 6 stycznia — Trzech Króli. 2 lutego — Matki Boskiej Gromnicznej. 17—18 kwietnia — Wielkanoc. 1 maja — Święto Pracy. 9 maja — Święto Zwycięstwa i Wolności. 26 maja — Wniebowstąpienie Pańskie. 5—6 czerwca — Zielone Świątki. 16 czerwca — Boże Ciało. 29 czerwca — Św. Piotra i Pawła. 22 lipca — Święto Odrodzenia Polski. 15 sierpnia — Wniebowzięcie N. M. P. 1 listopada — Wszystkich Świętych. 8 grudnia — Niepokalane Poczęcie N. M. P. 25—26 grudnia — Boże Narodzenie.

ŚWIĘTA I OKRESY LITURGICZNE W 1949 ROKU

1 stycznia	— Nowy Rok
6 „	— Trzech Króli
2 lutego	— M. B. Gromnicznej
13 „	— Niedziela Starozapustna
20 „	— Niedziela Mięsopustna
27 „	— Niedziela Zapustna
2 marca	— Popielec
6 „	— I Niedziela W. Postu — Wstępna
9 „	— Środa — Suche Dni
11 „	— Piątek — Suche Dni
12 „	— Sobota — Suche Dni
13 „	— II Niedziela W. Postu
20 „	— III Niedziela W. Postu
27 „	— IV Niedziela W. Postu
3 kwietnia	— V Niedziela Męki Pańskiej
10 „	— Niedziela Palmowa
14 „	— Wielki Czwartek
15 „	— Wielki Piątek
16 „	— Wielka Sobota
17 „	— Wielkanoc
18 „	— Poniedziałek Świąteczny
24 „	— Niedziela Przewodnia
3 maja	— Królowej Korony Polskiej
26 „	— Wniebowstąpienie Pańskie

4	czerwca	-- Wigilia Zesłania Ducha Św.
5	„	-- Zesłanie Ducha Św. — Zielone Świątki
6	„	-- Poniedziałek Świąteczny
8	„	-- Suche Dni
10	„	— „ „
11	„	— „ „
12	„	-- Św. Trójcy
16	„	-- Boże Ciało
29	„	-- Św. Piotra i Pawła
15	sierpnia	-- Wniebowzięcie N. M. P.
21	września	-- Suche Dni
23	„	— „ „
24	„	— „ „
30	października	-- Chrystusa Króla
1	listopada	-- Wszystkich Świętych
2	„	-- Dzień Zaduszny
27	„	-- I Niedziela adwentu
4	grudnia	-- II Niedziela adwentu
8	„	-- Niepokalane Poczęcie N. M. P.
11	„	-- III Niedziela adwentu
14	„	— Suche Dni
16	„	— „ „
17	„	— „ „
18	„	— IV Niedziela adwentu
25	„	— Boże Narodzenie
26	„	— Św. Szczepana

Od nas samych zależy poprawa rządu, od obyczajów naszych. A gdy podli będziemy, chciwi, interesowni, nie dbający o kraj swój, slusznie, abyśmy potem mieli kajdany na szyjach i tego warci będziemy.

Tadeusz Kościuszko

PIEŚNI

Pieśń poranna

Kiedy ranne wstają zorze,
Tobie ziemia, Tobie morze,
Tobie śpiewa żywioł wszelki,
Bądź pochwalon, Boże wielki!

A człowiek, który bez miary
Obsypany Twymi dary,
Coś go stworzył i ocalił,
A czemuż by Cię nie chwalił?

Ledwie oczy przetrzeć zdołam,
Wnet do mego Pana wołam,
Do mego Pana na niebie,
I szukam Go koło siebie.

Wielu snem śmierci upadli,
Co się wczoraj spać pokładli,
My się jeszcze obudzili,
Byśmy Cię, Boże, chwalili.

Pieśń wieczorna

Wszystkie nasze dzienne sprawy
Przyjm litośnie, Boże prawy.
A gdy będziem zasypiali,
Niech Cię nawet sen nasz chwali.

Twoje oczy obrócone,
Dzień i noc patrzą w tę stronę,
Gdzie niedołężność człowieka
Twojego ratunku czeka!

Odwracaj nocne przygody,
Od wszelakiej broń nas szkody,
Miej nas zawsze w swojej pieczy,
Stróżu i Sędzio Człowieczy.

Serdeczna Matko

1. Serdeczna Matko, Opiekunko ludzi, — Niech Cię płacz sierót do litości wzbudzi. — Wygnańcy Ewy do Ciebie wołamy, — Zmiłuj się, zmiłuj, niech się nie tułamy.
2. Do kogóż mamy wzdychać, nędzne dziatki? — Tylko do Ciebie, ukochanej Matki, — U której Serce otwarte każdemu, — A osobliwie nędzą strapionemu.
3. Zasłużyliśmy, to prawda, przez złości, — By nas Bóg karał rózgą surowości; — Lecz, kiedy Ojciec rozgniewany siecze, — Szczęśliwy, kto się do Matki uciecze.
4. Ty masz po Sobie i Ojca i Syna, — Snadnie Go Twoja przejedna przyczyna; — Pokazawszy Mu piersi i wnętrzności, — Łatwo Go skłonisz, Matko łaskawości.
5. Dla Twego Serca wszystko Bóg uczyni, — Daruje plagi, choć człowiek zawini; — Jak Cię, cna Matko, nie kochać serdecznie, — Gdy się skryć możem pod Twój płaszcz bezpiecznie.
6. Ratuj nas, ratuj, Matko ukochana, — Zagniewanego gdy zobaczysz Pana, — Mieczem przebite pokazuj Mu serce, — Gdy-ć Syna na krzyż wbijali morderce
7. Dla tych boleści, któreś wycierpiała, — Kiedyś pod krzyżem Syna swego stała, — Bóg nam daruje, byśmy nie cierpieli — Cośmy wytrzymać za złość naszą mieli.
8. A gdy ujdziemy tak gniewu jak chłosty, — Pokaż nam, Matko, tor do nieba prosty; — Niechaj to Serce, z którego opieki — Dotąd żyjemy, kochamy na wieki!

Pieśń o Opatrzności Boskiej

1. Kto się w opiekę poda Panu swemu, — A całym sercem szczerze ufa Jemu, — Śmiele rzec może: mam obrońcę Boga, — Nie przyjdzie na mnie żadna straszna trwoga.
2. Ciebie On z łowczych obieży wyzuje — I w zaraźliwym powietrzu ratuje. — W cieniu Swych skrzydeł zachowa Cię wiecznie, — Pod Jego pióry uleżysz bezpiecznie.
3. Stateczność Jego, tarcz i puklerz mocny, — Za którym stojąc, na żaden strach nocny, — Na żadną trwogę, ani dbaj na strzały, — Którymi sieje przygoda w dzień biały.
4. Stąd wedle ciebie tysiąc głów polęże, — Stąd drugi tysiąc, ciebie nie dosięże — Miecz nieuchronny, a ty przecie swymi — Oczyma ujrzysz pomstę nad grzesznymi.

5. Iżeś rzekł Panu: „Tyś nadzieja moja", — Iż Bóg Najwyższy jest obrona twoja: — Nie dostąpi cię żadna zła przygoda, — Ani się znajdzie w domu twoim szkoda.
6. Aniołom Swoim każe cię pilnować, — Gdziekolwiek stąpisz, którzy cię piastować — Na ręku będą, abyś idąc drogą — Na ostry kamień nie ugodził nogą.
7. Będziesz bezpiecznie po żmijach zjadliwych — I po padalcach deptał niecierpliwych; — Na lwa srogiego bez obrazy wsiędziesz — I na ogromnym smoku jeździć będziesz.
8. Słuchaj, co mówi Pan: „Kto Mię miłuje — A ze Mną sobie szczerze postępuje, — Ja go też także w jego każdą trwogę — Nie zapamiętam, i owszem wspomogę.
9. Głos jego u Mnie nie będzie wzgardzony, — Ja z nim w przygodzie, ode Mnie obrony — Niech pewien będzie, pewien i zacności — I lat sędziwych i Mej życzliwości".

KOLĘDY

Bóg się rodzi

1. Bóg się rodzi, moc truchleje, — Pan Niebiosów obnażony! — Ogień krzepnie, blask ciemnieje: — Ma granice Nieskończony! — Wzgardzony, okryty chwałą, — Śmiertelny Król nad wiekami. — A Słowo Ciałem się stało — I mieszkało między nami!
2. Cóż masz, niebo, nad ziemiany? — Bóg porzucił szczęście twoje, — Wszedł między lud ukochany — Dzieląc z nim trudy i znoje: — Niemało cierpiał, niemało, — Żeśmy byli winni sami. — A Słowo Ciałem się stało — I mieszkało między nami!
3. W nędznej szopie urodzony, — Żłob Mu za kolebkę dano. — Cóż jest, czym był otoczony? — Bydło, pasterze i siano. — Ubodzy! Was to spotkało — Witać Go przed bogaczami. — A Słowo Ciałem się stało — I mieszkało między nami!
4. Potem i króle widziani — Cisną się między prostotą, — Niosąc dary Panu w dani: — Mirę, kadzidło i złoto. — Bóstwo to razem zmieszało — Z wieśniaczymi ofiarami! — A Słowo Ciałem się stało — I mieszkało między nami!
5. Podnieś rękę, Boże Dziecię, — Błogosław ojczyznę miłą, — W dobrych radach, w dobrym bycie — Wspieraj jej siłę Swą siłą, — Dom nasz i majętność całą — I Twoje wioski z miastami. — A Słowo Ciałem się stało — I mieszkało między nami!

Przybieżeli do Betlejem

1. Przybieżeli do Betlejem pasterze, — Grając skocznie Dzieciąteczku na lirze: — Chwała na wysokości, chwała na wysokości, — A pokój na ziemi!
2. Oddawali swe ukłony w pokorze — Tobie z serca ochotnego, o Boże! — Chwała na wysokości, chwała na wysokości, — A pokój na ziemi!
3. Anioł Pański sam ogłosił te dziwy, — Których oni nie słyszeli, jak żywi. — Chwała na wysokości, chwała na wysokości, — A pokój na ziemi!
4. Dziwili się na powietrzu muzycy — I myśleli: Co to będzie za Dziecię? — Chwała na wysokości, chwała na wysokości, — A pokój na ziemi!
5. Któremu się wół i osioł kłaniają, — Trzej królowie podarunki oddają? — Chwała na wysokości, chwała na wysokości — A pokój na ziemi!
6. I Anieli gromadami pilnują, — Panna czysta i z Józefem piastują? — Chwała na wysokości, chwała na wysokości — A pokój na ziemi!
7. Poznali Go Mesyjaszem być prawym, — Narodzonym dzisiaj Panem łaskawym. — Chwała na wysokości, chwała na wysokości, — A pokój na ziemi!

Wśród nocnej ciszy

1. Wśród nocnej ciszy głos się rozchodzi: — „Wstańcie, pasterze, Bóg się wam rodzi, — Czym prędzej się wybierajcie, do Betlejem pośpieszajcie — Przywitać Pana".
2. Poszli, znaleźli Dzieciątko w żłobie — Z wszystkimi znaki danymi sobie. — Jako Bogu cześć Mu dali, — A witając zawołali — Z wielkiej radości:
3. Ach witaj, Zbawco z dawna żądany, — Cztery tysiące lat wyglądany! — Na Ciebie króle, prorocy — Czekali, a Tyś tej nocy — Nam się objawił".
4. I my czekamy na Ciebie, Pana, — A skoro przyjdziesz na głos kapłana, — Padniemy na twarz przed Tobą, — Wierząc, żeś jest pod osobą — Chleba i wina.

W żłobie leży

1. W żłobie leży, któż pobieży kolędować Małemu — Jezusowi Chrystusowi, dziś do nas zesłanemu? — Pastuszkowie, przybywajcie, — Jemu wdzięcznie przygrywajcie — Jako Panu naszemu.

2. My zaś sami z piosneczkami za wami pośpieszymy. — A tak, Tego Maleńkiego niech wszyscy zobaczymy. — Jak ubogo narodzony, płacze w stajni położony, — Więc Go dziś ucieszymy.

3. Najprzód tedy niechaj wszędy zabrzmi świat w wesołości, — Że posłany nam jest dany Emanuel w niskości. — Jego tedy przywitajmy, z Aniołami zaśpiewajmy: — „Chwała na wysokości!"

4. Witaj, Panie, cóż się stanie, że rozkosze niebieskie — Opuściłeś, a zstąpiłeś na te niskości ziemskie? — „Miłość Moja to sprawiła, by człowieka wywyższyła — Pod nieba empirejskie".

5. Czym w żłóbeczku nie w łóżeczku, na sianku-ś położony? — Czym z bydlęty, nie z panięty w stajni jesteś złożony? — „By człek sianu przyrównany, grzesznik bydlęciem nazwany, — Przeze Mnie był zbawiony".

6. Twoje państwo i poddaństwo jest świat cały, o Boże! — Tyś polny Kwiat; czemuż Cię świat przyjąć nie chce, choć może? — „Bo świat doczesne wolności zwykł kochać, Mnie zaś w swej złości — Krzyżowe ściele łoże".

7. W Ramie głosy pod niebiosy wzbijają się Racheli, — Gdy swe syny bez przyczyny w krwawej widzi kąpieli. — „Większe Mnie dla nich kąpanie w krwawym czeka oceanie, — Skąd będą niebo mieli".

8. Trzej królowie, monarchowie wschodni, kraj opuszczają, — Serc ofiary z trzema dary Tobie Panu oddają. — Darami się kontentujesz, bardziej serca ich szacujesz, — Za co niech niebo mają.

Gdy człowiek powie sobie: klęskom moim sam jestem ja winien i nikt inny — w tej chwili czuje się jędrniejszym i bardziej zdecydowanym.

Bolesław Prus

1

Sobota

Nowy Rok, Mieczysława

2

NIEDZIELA

Makarego

3

Poniedziałek

Genowefy

4

Wtorek

Eugeniusza

5

Środa

Telesfora, Edwarda

6

CZWARTEK

Trzech Króli — Kaspra, Melch., Balt.

7

Piątek

Lucjana i Juliana

8

Sobota

Seweryna

9

NIEDZIELA

Juliana i Marcjanny

10

Poniedziałek

Jana Dobrego, Wilhelma

11

Wtorek

Honoraty i Higina

12

Środa

Benedykta, Arkadiusza

13

Czwartek

Weroniki

14

Piątek

Hilarego, Feliksa

15

Sobota

Pawła I pustelnika

16

NIEDZIELA

Marcelego. Włodzimierza

17

Poniedziałek

Antoniego Rocznica oswob. Warszawy

18

Wtorek

Katedry św. Piotra w Rzymie

19

Środa

Mariusza i Marty

20

Czwartek

Fabiana i Sebastiana

21

Piątek

Agnieszki

22

Sobota

Wincentego i Anastazego

23

NIEDZIELA

Zaślub. N. M. P.

24

Poniedziałek

Tymoteusza

25

Wtorek

Nawrócenie św. Pawła

26

Środa

Polikarpa

27

Czwartek

Jana Złotoustego

28

Piątek

Juliana, Walerego

29

Sobota

Franciszka Salezego

30

NIEDZIELA

Martyny

31

Poniedziałek

Piotra z Nolasco, Marceli

1

Wtorek

Ignacego, Brygidy

2

ŚRODA

Matki Boskiej Gromnicznej

3

Czwartek

Błażeja

4

Piątek

Andrzeja Corsini

5

Sobota

Agaty, Izydora

6

NIEDZIELA

Doroty, Tytusa

7

Poniedziałek

Romualda

8

Wtorek

Jana z Matty

9

Środa

Apolonii, Cyryla

10

Czwartek

Scholastyki

11

Piątek

N. M. P. z Lourdes

12

Sobota

Juliana, Modesta

13

NIEDZIELA

Starozapustna, Katarzyny

14

Poniedziałek

Cyryla, Walentego

15

Wtorek

Faustyna, Józefa

16

Środa

Julianny

17

Czwartek

Juliana

18

Piątek

Symeona

19

Sobota

Konrada

20

NIEDZIELA

Mięsopustna, Leona

21

Poniedziałek

Feliksa, Eleonory

22

Wtorek

Kat. św. Piotra, Małgorzaty

23

Środa

Piotra Dom.

24

Czwartek

Modesta

25

Piątek

Cezarego, Wiktoryna

26

Sobota

Aleksandra

27

NIEDZIELA

Zapustna, Gabriela

28

Poniedziałek

Romana, Leandra

1

Wtorek

Albina, Antoniny

2

Środa

Popielec. Heleny ces.

3

Czwartek

Kunegundy

4

Piątek

Kazimierza

5

Sobota

Euzebiusza

6

NIEDZIELA

I W. Postu, Wstępna, Perpetuy i Felicyty

7

Poniedziałek

Tomasza z Akwinu

8

Wtorek

Wincentego, Jana Bożego

9

Środa

Suche Dni, Franciszki

10

Czwartek

40 Męczenników

11

Piątek

Suche Dni, Konstantyna

12

Sobota

Suche Dni, Grzegorza W.

13

NIEDZIELA

II W. Postu, Krystyny

14

Poniedziałek

Męki Pańskiej, Matyldy, Leona

15

Wtorek

Klemensa

16

Środa

Hilarego

17

Czwartek

Patrycjusza, Gertrudy

18

Piątek

Cyryla, Edwarda

19

Sobota

Józefa Obl. N. M P.

20
NIEDZIELA
III W. Postu, Eufemii i Teodozji

21
Poniedziałek
Benedykta

22
Wtorek
Katarzyny

23
Środa
Wiktoriana, Pelagii

24
Czwartek
Gabriela Archanioła

25
Piątek
Zwiastowanie N. M. P.

26
Sobota
Emanuela, Teodora

27

NIEDZIELA

IV W. Postu, Jana Damasc., Lidii

28

Poniedziałek

Jana Kapistrana

29

Wtorek

Wiktoryna

30

Środa

Anieli, Jana Klimaka

31

Czwartek

Balbiny, Kornelii

1

Piątek

Hugona, Teodory

2

Sobota

Franciszka à Paulo

3

NIEDZIELA

V Męki Pańskiej, Ryszarda

4

Poniedziałek

Izydora

5

Wtorek

Wincentego

6

Środa

Celestyna

7

Czwartek

Rufina

8

Piątek

Dionizego

9

Sobota

Marii Kleofasowej

10
NIEDZIELA
Palmowa, Makarego

11
Poniedziałek
Leona

12
Wtorek
Wiktora, Juliusza

13
Środa
Hermenegildy

14
Czwartek
Wielki, Justyna, Waleriana

15
Piątek
Wielki, Anastazji

16
Sobota
Wielka, Benedykta

17

NIEDZIELA

Zmartwychwstanie Chrystusa Pana

18

PONIEDZIAŁEK

Wielkanocny, Apoloniusza

19

Wtorek

Tymona

20

Środa

Agnieszki, Teodora

21

Czwartek

Anzelma, Feliksa

22

Piątek

Leona

23

Sobota

Jerzego, Wojciecha

24
NIEDZIELA
Przewodnia, Grzegorza

25
Poniedziałek
Marka Ew.

26
Wtorek
M. B. Dobrej Rady

27
Środa
Teofila, Zyty

28
Czwartek
Pawła od Krzyża

29
Piątek
Hugona

30
Sobota
Katarzyny Sien.

1

NIEDZIELA

II po Wielk., Międzyn. Święto Pracy, Filipa, Jakuba

2

Poniedziałek

Zygmunta

3

WTOREK

Królowej Korony Polskiej, Rocznica Konstytucji 3 Maja 1791

4

Środa

Floriana, Moniki

5

Czwartek

Piusa V

6

Piątek

Jana w oleju

7

Sobota

Benedykta

8

NIEDZIELA

III po Wielk., Stanisława

9

PONIEDZIAŁEK

Św. Zwycięstwa i Wolności, Grzegorza

10

Wtorek

Izydora

11

Środa

Franciszka

12

Czwartek

Pankracego

13

Piątek

Serwacego

14

Sobota

Bonifacego

15

NIEDZIELA

IV po Wielk., Zofii

16

Poniedziałek

Jana Nep., Andrzeja Boboli

17

Wtorek

Brunona

18

Środa

Feliksa, Eryka

19

Czwartek

Piotra, Celestyna

20

Piątek

Bernardyna

21

Sobota

Wiktora, Tymoteusza

22
NIEDZIELA
V po Wielk., Julii, Heleny

23
Poniedziałek
Dezyderego

24
Wtorek
Joanny i Zuzanny

25
Środa
Grzegorza, Urbana

26
CZWARTEK
Wniebowstąpienie Pańskie

27
Piątek
Jana I pap.

28
Sobota
Augustyna

29

NIEDZIELA

po Wniebowstąpieniu, Marii Magdaleny de Pazzis

30

Poniedziałek

Feliksa, Ferdynanda

31

Wtorek

Anieli, Petroneli

1

Środa

Jakuba

2

Czwartek

Marcelina

3

Piątek

Klotyldy

4

Sobota

Wigilia Zesłania Ducha Św., Franciszka

5

NIEDZIELA
Zesłanie Ducha Św., Zielone Świątki

6

PONIEDZIAŁEK
Świąteczny, Norberta

7

Wtorek
Roberta

8

Środa
Suche Dni, Medarda

9

Czwartek
Felicjana, Pelagii

10

Piątek
Suche Dni, Małgorzaty

11

Sobota
Suche Dni, Barnaby

12

NIEDZIELA

Św. Trójcy, Onufrego

13

Poniedziałek

Antoniego z Padwy

14

Wtorek

Bazylego

15

Środa

Wita i Modesta, Jolanty

16

CZWARTEK

Boże Ciało

17

Piątek

Adolfa, Mariana

18

Sobota

Marka, Efrema

19

NIEDZIELA

Gerwazego, Protazego

20

Poniedziałek

Sylweriusza

21

Wtorek

Alojzego Gonzagi

22

Środa

Paulina

23

Czwartek

Wandy, Zenona

24

Piątek

Nar. Jana Chrzciciela

25

Sobota

Wilhelma, Lucji

26
NIEDZIELA
Jana i Pawła

27
Poniedziałek
Władysława

28
Wtorek
Ireneusza, Leona

29
ŚRODA
Św. Piotra i Pawła

30
Czwartek
Lucyny

1

Piątek

Przenajśw. Krwi P. Jezusa

2

Sobota

Nawiedzenie N. M. P.

3
NIEDZIELA
Anatola

4
Poniedziałek
Teodora, Innocentego

5
Wtorek
Antoniego, Filomeny

6
Środa
Łucji, Dominiki

7
Czwartek
Cyryla i Metodego

8
Piątek
Elżbiety, Prokopa

9
Sobota
Weroniki, Zenona

10
NIEDZIELA
7 Braci Męczen., Amalii

11
Poniedziałek
Piusa, Pelagii

12
Wtorek
Jana Gwalberta

13
Środa
Anakleta

14
Czwartek
Bonawentury, Marcelina

15
Piątek
Henryka cesarza

16
Sobota
N. M. P. Szkaplerznej

17

NIEDZIELA

Aleksego. Marceliny

18

Poniedziałek

Kamila

19

Wtorek

Wincentego à Paulo

20

Środa

Czesława

21

Czwartek

Praksedy, Wiktora

22

PIĄTEK

Marii Magdaleny, Odrodzenia Polski

23

Sobota

Apolinarego

24

NIEDZIELA

Krystyny

25

Poniedziałek

Jakuba, Krzysztofa

26

Wtorek

Anny Matki N. M. P.

27

Środa

Aurelego, Natalii

28

Czwartek

Wiktora, Innocentego

29

Piątek

Marty, Olasa

30

Sobota

Abdona i Julity

31

NIEDZIELA

VIII po Z. Św., Ignacego Loyoli, Heleny

1

Poniedziałek

Piotra w okowach

2

Wtorek

Alfonsa Liguori

3

Środa

Znal. rel. św. Szczepana, Lidii

4

Czwartek

Dominika

5

Piątek

N. M. P. Śnieżnej

6

Sobota

Przemienienie Pańskie

7

NIEDZIELA

Kajetana, Donata

8

Poniedziałek

Cyriaka

9

Wtorek

Romana

10

Środa

Wawrzyńca

11

Czwartek

Zuzanny

12

Piątek

Klary, Hilarii

13

Sobota

Hipolita, Kasjana

14

NIEDZIELA

X po Z. Św., Euzebiusza

15

PONIEDZIAŁEK

Wniebowzięcie N. M. P.

16

Wtorek

Joachima, Ojca N. M. P., Rccha

17

Środa

Jacka, Julianny

18

Czwartek

Heleny ces., Klary

19

Piątek

Mariana, Juliusza, Bolesława

20

Sobota

Bernarda, Samuela

21

NIEDZIELA

Joanny

22.

Poniedziałek

Niep. Serca Marii

23

Wtorek

Filipa, Apolinarego

24

Środa

Bartłomieja

25

Czwartek

Ludwika

26

Piątek

N. M. P. Częstochowskiej

27

Sobota

Józefa Kalas.

28

NIEDZIELA

Augustyna

29

Poniedziałek

Ścięcie św. Jana Chrzciciela

30

Wtorek

Róży Lim.

31

Sroda

Rajmunda, Paulina

1

Czwartek

Idziego, Bronisławy

2

Piątek

Stefana, Juliana

3

Sobota

Szymona, Eufemii

4

NIEDZIELA

Rozalii, Róży

5

Poniedziałek

Wawrzyńca, Doroty

6

Wtorek

Zachariasza

7

Środa

Reginy, Melchiora

8

Czwartek

Nar. N. M. P.

9

Piątek

Piotra Klaw., Sergiusza

10

Sobota

Mikołaja, Pulcherii

11

NIEDZIELA

XIV po Z. Św., Prota i Jacka

12

Poniedziałek

Najśw. imienia N. M. P.

13

Wtorek

Filipa

14

Środa

Podw. Krzyża Św.

15

Czwartek

N. M. P. Bolesnej

16

Piątek

Korneli, Cypriana

17

Sobota

Styg. św. Franciszka

18

NIEDZIELA

Józefa z Kap.

19

Poniedziałek

Januarego, Konstancji

20

Wtorek

Eustachego

21

Środa

Suche Dni, Mateusza

22

Czwartek

Tomasza z Will.

23

Piątek

Suche Dni, Tekli

24

Sobota

Suche Dni, N. M. P. od wykupienia jeńców

25

NIEDZIELA

XVI po Z. Św., Ładysława z Gielniowa

26

Poniedziałek

Cypriana, Just.

27

Wtorek

Kosmy i Damiana

28

Środa

Wacława

29

Czwartek

Michała Archanioła

30

Piątek

Hieronima i Grzegorza

1

Sobota

Remigiusza, Jana z Dukli

2
NIEDZIELA
Anioła Stróża

3
Poniedziałek
Teresy od Dz. Jezus

4
Wtorek
Franciszka z Assyżu

5
Środa
Placyda

6
Czwartek
Brunona

7
Piątek
N. M. P. Różańcowej

8
Sobota
Brygidy, Pelagii

9

NIEDZIELA

Dionizego, Bogdana

10

Poniedziałek

Franciszka Borg.

11

Wtorek

Brunona

12

Środa

Maksymiliana

13

Czwartek

Edwarda

14

Piątek

Kaliksta

15

Sobota

Teresy, Jadwigi

16
NIEDZIELA
Gerarda

17
Poniedziałek
Małgorzaty

18
Wtorek
Łukasza Ewang.

19
Środa
Piotra z Alkantary

20
Czwartek
Jana Kantego, Ireny

21
Piątek
Urszuli, Celiny

22
Sobota
Filipa, Korduli

23

NIEDZIELA

Teodora, Ignacego

24

Poniedziałek

Rafała Archanioła, Marcina

25

Wtorek

Chryzanta, Darii

26

Środa

Ewarysta

27

Czwartek

Sabiny

28

Piątek

Szymona, Tadeusza

29

Sobota

Narcyza

30

NIEDZIELA

Chrystusa Króla. Edmunda

31

Poniedziałek

Lucylii

1

WTOREK

Wszystkich Świętych, Marcela

2

Środa

Dzień Zaduszny, Jerzego

3

Czwartek

Huberta

4

Piątek

Karola Boromeusza

5

Sobota

Zachariasza, Elżbiety

6
NIEDZIELA
Leonarda

7
Poniedziałek
Salomei, Florentego

8
Wtorek
Sewera, Wiktoryna

9
Środa
Teodora, Ursyna

10
Czwartek
Andrzeja

11
Piątek
Marcina, Bartłomieja

12
Sobota
5 Braci Męczenników

13
NIEDZIELA
Stanisława Kostki

14
Poniedziałek
Józefata

15
Wtorek
Gertrudy, Leopolda

16
Środa
N. M. P. Ostrobramskiej

17
Czwartek
Salomei, Grzegorza

18
Piątek
Romana

19
Sobota
Elżbiety

20
NIEDZIELA
Feliksa

21
Poniedziałek
Ofiarowanie N. M. P.

22
Wtorek
Cecylii

23
Środa
Klemensa

24
Czwartek
Jana od Krzyża

25
Piątek
Katarzyny

26
Sobota
Konrada

27

NIEDZIELA

i niedz adwentu, Waleriana

28

Poniedziałek

/dzisława

29

Wtorek

Saturnina

30

Sroda

Andrzeja Apostoła

1

Czwartek

Eligiusza

2

Piątek

Bibianny, Pauliny

3

Sobota

Franciszka Ksawerego

4

NIEDZIELA

II niedz. adwentu, Barbary

5

Poniedziałek

Sabby, Krystyny

6

Wtorek

Mikołaja

7

Środa

Ambrożego

8

CZWARTEK

Niep. Pocz. N. M. P.

9

Piątek

Leokadii i Walerii, Wiesława

10

Sobota

N. M. P. Loretańskiej

11

NIEDZIELA

III niedz. adwentu, Damazego, Daniela

12

Poniedziałek

Aleksandra

13

Wtorek

Lucji, Otylii

14

Środa

Suche Dni, Izydora

15

Czwartek

Waleriana

16

Piątek

Suche Dni, Euzebiusza

17

Sobota

Suche Dni, Łazarza

18

NIEDZIELA

IV niedz. adwentu, Gracjana

19

Poniedziałek

Urbana

20

Wtorek

Dominika, Juliusza

21

ŚRODA

Tomasza Apostoła

22

Czwartek

Zenona

23

Piątek

Wiktorii

24

Sobota

Wigilia Bożego Narodzenia, Adama i Ewy

25
NIEDZIELA
Boże Narodzenie, Eugenii

26
PONIEDZIAŁEK
Św. Szczepana I męczennika

27
Wtorek
Jana Apostoła

28
ŚRODA
Młodzianków, Antoniego

29
Czwartek
Tomasza, Dawida

30
Piątek
Sabiny, Eugeniusza

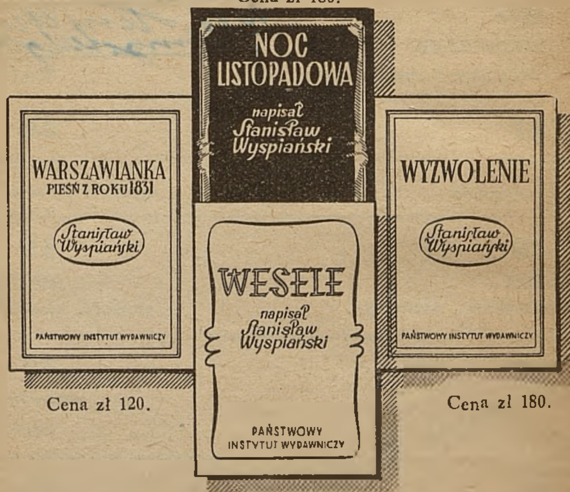
31
Sobota
Sylwestra, Melanii

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

WARSZAWA, FOKSAL 17

Do nabycia:

Cena zł 180.

Cena zł 180.

W przygotowaniu:

Stanisława Wyspiańskiego

DZIEŁA ZBIOROWE

SPIS TREŚCI:

Str.

